

Handlingsprogram 2024-2027
inkl. økonomiplan 2024-2027
og
årsbudsjett 2024

Innhold

1. Kommunedirektørens helhetlige vurdering	4
1.1 Økonomiske rammer	6
1.2 Folketall og demografi	7
1.3 FNs bærekraftsmål	7
1.4 Samfunnsutvikling	7
2. Staber	9
2.1. Kommunaldirektørens stab	9
2.2. Stab økonomi, innkjøp og IT	11
2.3. Stab HR og administrasjon	13
3. Kommunalområdene	15
3.1. Miljø og teknikk	15
3.2. Oppvekst og kultur	20
3.3. Helse og velferd	28
3.4. Selvkost	39
4. Bakgrunn og føringer	45
Rammer og prosess	45
Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2024	46
5. Drifts- og investeringsbudsjett	56
5.1 Økonomiske rammer	56
5.2 Budsjetter	57
5.3 Investeringer	59
5.4 Resultat	61

5.5 Langsiktig lånegjeld og fond	62
Kommunestyrets vedtak	63
Vedlegg 1:	81
<i>§ 1-1 Formål og virkeområde</i>	81
Kapittel 1. Avbrutt forretning.....	101
Kapittel 2. Gebyr for annet fakturerbart arbeid.....	101
Vedlegg 2 Selvkost VAR:	102

Kommunestyrets vedtatte budsjett

1. Kommunedirektørens helhetlige vurdering

Kommunedirektøren legger med dette frem budsjettforslag for 2024 og handlingsprogram for økonomiplanperioden 2024 – 2027

For å møte fremtidens behov og håndtere den usikkerheten som en urolig global situasjon medfører, er det et nøkternt budsjett som blir fremlagt. Den ustabile situasjonen i verden vil kunne påvirke kommunens økonomi.

Samfunnsplanleggingen og beredskap må ta hensyn til at vi også hos oss kan bli utsatt for et annerledes klima. Vi må være forberedt på ulike scenarier og kunne ha en økonomisk buffer for å kunne håndtere uforutsette hendelser.

Våler er en vekstkommune. Det innebærer at vi må omstille oss samt øke produksjonen for å kunne levere gode tjenester. Vi har en god likviditet, lav lånegjeld og relativt god fondsavsetning som gir oss en økonomisk trygghet.

Dette er faktorer som gjør oss i stand til å takle de store investeringskostnadene som står foran oss. I skrivende stund er utbyggingen av et nytt skole- kultur og idrettsanlegg på Kirkebygden igangsatt. Samtidig med utbyggingen skal vi drifte skole, barnehage og idrettsanlegg på det samme området. Det er krevende og vil utfordre vår organisasjon.

Forebygging, digitalisering og samhandling er tre stikkord som blir brukt hos oss når vi skal utvikle våre tjenester videre.

Ved å satse på forebyggende tiltak kan kommunen redusere behovet for mer kostnadskrevende tiltak senere. Samtidig vil dette arbeidet også kunne bidra til å redusere ulikheter i befolkningens helse og levekår.

Det har vært satset på å få en god IKT sikkerhet og personvern. Vi er nå bedre rustet til å ta steget videre for å kunne komme videre i den digitale transformasjonen slik at vi kan digitalisere arbeidsprosessene våre. Teknologien skal brukes til å forbedre og effektivisere tjenestene. Målet er gode digitale løsninger for tjenesteytere og innbyggere. For å nå denne målsettingen er det viktig at vi kan styrke våre ledere i arbeidet med å lede organisasjonen mot transformasjon.

Samhandling er et svært sentralt stikkord som går igjen i dette budsjettforslaget. Dette gjøres først og fremst med å sette brukerne i sentrum. Spesielt vil kommunedirektøren peke på de samhandlingsarenaene som er utviklet mellom skole, Nav, barnevern og helse. Arbeidet her vil bli ytterligere styrket samtidig som vi vil utvide samhandlingen vår mot frivilligheten, nabokommuner, næringslivet og andre relevante aktører.

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

I tillegg til de store investeringene som kommer i skolebygg og IKT, har kommunedirektøren også foreslått midler til utbedring av eksisterende bygg og kommunale veier. Vi vil med dette kunne redusere vedlikeholdsetterslepet og på sikt få til en bedre og mer robust kommuneøkonomi.

Det er lagt inn investeringsmidler også for å forbedre vann- og kloakknettet samt utvidelse av renseanlegget i Svinndal. På tross av store investeringen innen selvkostområdet, vil vi nå for tredje år på rad kunne redusere utgiftene til vann.

Budsjett- og økonomiplan 2024 – 2027, er laget i en tid med stor usikkerhet. Økonomiplanen som legges frem for de neste fire årene viser nøkternhet, men også ansvarlighet på alle områder. Vi har ingen garantier for morgendagen, men jeg mener allikevel at vi skal kunne levere gode tjenester til innbyggerne også i de kommende årene.

Våler, 15.november 2023

Ivar Nævra

Kommunedirektør

Kommunestyrets vedtatte budsjett

1.1 Økonomiske rammer

Statsbudsjettet

Forslag til statsbudsjett for 2024 ble lagt fram 6. oktober 2023. Statsbudsjettet vedtas endelig innen 15. desember 2023. Regjeringens budsjettforslag innebærer en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter er beregnet til forholdsvis 5,1 mrd. kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 1,3 %. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2023. Skatteinntektene til kommunesektoren i 2023 knyttet til inntekt og formue er beregnet til å bli 4,1 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2023. Utsiktene til merskatteveksten må ses i sammenheng med høyere lønns- og sysselsettingsvekst enn ventet. Kommunal deflator for 2024 er beregnet til 4,3 %, hvor lønnsveksten er 4,9 % og prisvekst er anslaget på 3,4 %.

For Våler kommune er regjeringens anslag for de frie inntektene for 2024 på 428,7 mill. kroner. Det vil si en anslått vekst fra 2023 til 2024 på 5,1 %. I samme periode er anslått landsgjennomsnittlig vekst på 4,7 %. Veksten i frie inntekter er regnet fra anslag på regnskap for 2023 i statsbudsjettet 2024. Siden en ikke kjenner de endelige skatteinntektene for 2024 før i januar 2025, er det gjort et anslag på hvor store skatteinntektene for 2024 vil være.

Det er i statsbudsjettet lagt inn 100,0 mill. til kommuner som taper på gradert basistilskudd. Våler kommune er tildelt 1,1 mill. i basistilskudd.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er et av de viktigste nøkkeltallene i kommunesektoren og er en hovedindikator for målet på økonomisk balanse. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at driftsutgiftene er dekket, samt renter og avdrag er betalt. Netto driftsresultat gir et uttrykk for hva kommunen sitter igjen med til eventuell egenkapitalfinansiering av investeringer og/eller avsetninger på fond til senere års drift. Netto driftsresultat er å anse som tilfredsstillende dersom det over tid utgjør minst 1,8 %. For å ha en robust kommuneøkonomi bør kommunen på sikt tilstrebe å nå dette målet.

Gjeldsnivå

Gjeldsnivået er sentralt i vurderingen av kommunens økonomi. Kommunen har begrenset med egenkapital og må derfor låne penger til å bruke på investeringer, noe som er normalt for store investeringer. Total gjeldsportefølje (hvor gjeld til selvkost og Husbanklån til videreutlån er trukket ut) var ved inngangen til 2024 ca. 234,0 mill. Selv om Våler kommune har en bærekraftig gjeldsgrad, vil fremtidig bygging av ny skole øke gjeldsgraden betraktelig. Kommunedirektøren foreslår at investeringer i 2024 finansieres med opptak av lån og bruk av egne midler. Dette vil si at det foreslås et låneopptak på 165,5 mill. eks. selvkost og husbank i 2024. Det foreslås et låneopptak på 27,7 mill. til selvkost og 10,0 mill. til Husbank til videreutlån.

Det er lagt inn investeringsmidler til bygging av ny Kirkebygden skole på 580,0 mill. kroner eks. mva. Ved utløpet av 2027 vil gjeldsgraden øke betraktelig og vil endres fra 234,0 mill. i lån i 2023 (lånegrad 44,4 %) til ca. 667,7 mill. mot slutten av planperioden (lånegrad ca. 115,7%). Dette inkluderer bygging av ny

Våler ungdomsskole med svømmebasseng, bibliotek etc. og påbygg Kirkebygden barneskole med volleyballbane med et anslag på en kostnadsramme på 580,0 mill. kroner eks. mva.

1.2 Folketall og demografi

Våler kommune er fortsatt i sterk vekst. Per 2. kvartal 2023 hadde kommunen 6102 innbyggere. SSB har nedjustert sine prognoser for befolkningsvekst over hele landet, men prognosene viser likevel at Våler vil ha 7361 innbyggere i 2033. Dette er en vekst på hele ca. 28 % fra 2019. Veksten er størst i aldersgruppen 20-66 år.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Endring 2023 til 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0 - åring	80	63	72	74	60	66	6	66	68	68	70	71	72	74	76	76
Barnehage (1-5 år)	393	411	404	408	401	415	14	400	401	397	393	394	399	404	411	419
Barneskole (6-12 år)	560	591	585	597	607	625	18	638	631	637	639	636	634	632	621	622
Ungdomskole (13-15 år)	183	217	223	230	252	255	3	272	274	280	276	267	272	270	281	275
Videregående (16-19 år)	247	244	231	233	265	288	23	299	317	317	329	336	329	332	327	324
Voksne (20-66 år)	3424	3502	3 534	3 607	3 634	3 824	190	3 923	4 016	4 104	4 177	4 250	4 318	4 375	4 438	4 489
Eldre (67-79 år)	560	571	596	593	623	644	21	664	671	684	701	725	740	759	774	799
Eldre (80-89 år)	127	135	141	151	164	182	18	198	228	245	258	267	282	292	297	309
Eldre (90 år og eldre)	19	21	19	20	17	19	2	21	21	24	26	30	32	38	45	48
Total	5593	5755	5805	5913	6023	6318	295	6481	6627	6756	6869	6976	7078	7176	7270	7361

1.3 FNs bærekraftsmål

Kommunestyret vedtok i 2020 at FNs bærekraftsmål skal legges til grunn i alle planer og prosjekter i kommunen. Dette innebærer en forpliktelse for kommunen til å gjøre egne vurderinger opp mot bærekraftsmålene i alle saker. På sikt vil denne økte bevisstheten bidra til en mer bærekraftig kommune, gjennom blant annet planlegging, daglig drift og investeringer.

1.4 Samfunnsutvikling

Kommunen er fortsatt i vekst og oppmerksomheten på å ha oversikt og styring er ytterligere skjerpet. Kommuneplanens arealdel ble vedtatt i desember 2022. Kommuneplanen angir rekkefølgekrav for utbygging i kommunens tre sentre. Kommuneplanen sier at utbygging i Kirkebygden skal prioriteres og at utvikling i Våk og Svinndal må underordnes. Dette på grunn av behov for kommunale investeringer i teknisk og sosial infrastruktur samt en prioritert satsing

på sentrumsutvikling i Kirkebygden. Det har nå blitt vedtatt flere reguleringsplaner med tilhørende utbyggingsavtaler som åpner for utbygging i Kirkebygden. Noen av byggeprosjektene er i gang og noen forventes å komme i gang i 2024. Generelt forventes det stor byggeaktivitet i Kirkebygden de nærmeste årene.

Arbeidet med sentrumsplanen kommer i gang på tampen av 2023. Denne planen vil binde de vedtatte boligplanene sammen og vil se helhetlig på blant annet gangforbindelser og grøntområder. Reguleringsplan for Folkestadveien ble vedtatt i desember 2022. Denne planen tilrettelegger for konsentrert boligutvikling og etablering av flere sentrumsfunksjoner. Utbyggingen vil gi lokaler for både offentlige og private tjenester og vil være et viktig tilskudd til kommunens sentrumsutvikling. Arbeidene med vanninfrastruktur, skoleprosjekt og øvrig utbygging og investeringer i Kirkebygden fortsetter altså.

I Svinndal har reguleringsplan for Ingulstad 2 blitt vedtatt. På tampen av 2023 startet arbeidet med felles grunnlag for utbyggingsavtaler, der store tema vil være utbyggingstakt og anleggsbidrag for oppgradering av Svinndal renseanlegg.

I Våk er arbeidet med detaljregulering for Rød 2 inne i avslutningsfasen. På tampen av året vil det fremmes forslag om utbyggingsavtale som åpnes for stegvis utbygging fra 2024.

Areal, nærmiljø - samarbeid for økt verdiskaping

I vårt arbeid med utvikling av sentrum og de to øvrige sentrene i kommunen ser vi det som svært viktig å effektivisere arealutnyttelsen. Dette vil samtidig kunne bidra til å oppnå bærekraftige og velfungerende nærmiljø, der mennesker kan møtes umiddelbart utenfor egen dør. Kommunedirektøren ser nå for seg et tettere samarbeid mellom plan, folkehelse og kultur, noe som kan gi kapasitet til å gjennomføre prosjekter og tiltak for å styrke og utvikle våre tre nærmiljø.

Etter en periode med høy aktivitet med planlegging av utbyggingsområder i Kirkebygden, har vi nå vedtatte planer som er klar for byggestart. For å håndtere flere samtidige utbyggingsprosjekt, vektlegger kommunedirektøren et helhetlig syn på trafiksikkerhet og informasjon ut til innbyggerne. I skrivende stund jobbes det med planer for begge disse aktivitetene.

I alle boligplaner tilrettelegges det nå også for en tettere boligmasse enn det vi i Våler er vant med. Tettere og mer effektiv utnyttelse av arealene er en forutsetning gjennom lover og forskrifter, men er også nødvendig for å spare grønne arealer for framtidens generasjoner samt å tilrettelegge for mer effektiv transportutvikling.

Områderegulering for Gylderåsen skal legge til rette for etablering av kraftkrevende industri. Planen er fortsatt under klagebehandling hos Statsforvalteren.

Arbeid med kommunal planstrategi er i skrivende stund i prosess. Planstrategien skal fremmes for kommunestyret innen november 2024.

2. Staber

Stabenes rolle i organisasjonen kan beskrives slik:

Utviklingsrolle:

Bidra til, og sørge for, aktuelle forbedrings- og utviklingstiltak i organisasjonen basert på metodikk, undersøkelser, analyser og relevant forskning.

Servicerolle:

Internservice og rådgivere for kommunens ledere og merkantile støtteapparat. Sørge for at ansatte og ledere har tilstrekkelige systemer og forutsetninger for å kunne utøve sine oppgaver på en god måte.

Strategisk rolle:

Omfatter fokus på helhetlig kultur, ledelse, utvikling og omdømmebygging med brukerfokus i et langsiktig perspektiv.

Systemrolle:

Sørge for felles standarder og fagsystemer, kvalitetssikring av prosesser, oppfølging, utvikle nøkkeltall og rapportering. Dette er grunnleggende for at kommunen skal være en enhetlig, forutsigbar og seriøs arbeidsgiver.

2.1. Kommunaldirektørens stab

Ansvarsområde

Tjenester og oppgaver som inngår i kommunedirektørens stab er overordnet planarbeid, samfunnsutvikling, næringsutvikling,

Situasjonsbeskrivelse

I 2024 fortsetter arbeidet med utvikling av lederne i Våler kommune. Det har vært avholdt ledersamlinger for Våler kommune hvor alle ledere med fag, økonomi og ledelse i sin stillingsbeskrivelse møtte.

Arbeidet med helhetlig internkontroll i henhold til kommunelovens paragraf 25 er ferdigstilt.

Plan- og utvikling

For private reguleringsplaner vil det bli jobbet videre med reguleringsplaner for bolig både i Kirkebygden, Våk og Svinndal. Til planene vil det bli framforhandlet utbyggingsavtale med fokus på utvikling i planens nærområde.

For den vedtatte reguleringsplanen for Folkestadveien forventes det byggestart i 2024. Dette området er helt sentralt for sentrumsutviklingen i Kirkebygden. Området er planlagt med sentrumsretta næringsfunksjoner, som vil spille en rolle for næringsutviklingen i bygda. I Våler næringspark er det fortsatt høy aktivitet med detaljreguleringer.

Arbeid med sentrumsplan vil pågå i 2024. Vesentlig i dette arbeidet vil være medvirkning fra private og frivillige aktører.

Arbeidet med kommunal planstrategi 2024 – 2028 har startet. Arbeidet vil synliggjøre kommunalområdenes viktigste utfordringer og hvordan det foreslås å møte disse gjennom planarbeidet.

Plan- og utvikling har i mange år jobbet med reguleringsplaner og utbyggingsavtaler for gang- og sykkelveier. Nødvendige avtaler er nå på plass og nå gjenstår selve utbyggingen. For ny gang- og sykkelbru over Hobøelva er det utfordringer med kvikkleire i grunnen. Det vil bli jobbet videre for å finne en løsning på dette.

Staben representerer kommunen i sekretariatet for Mosseregionen interkommunale politiske råd (MIPR.) Sekretariatet forbereder saker av regional betydning for rådet, og er arrangementskomité for Mosseregionkonferansen. Ledervervet ligger nå hos Vestby kommune.

I 2023 ble det ansatt ny arealplanlegger. Dette vil kunne frigjøre tid for staben, slik at det i større grad kan jobbes mer helhetlig med samfunnsutvikling.

Merknader til driftsbudsjettet

	Regnskap 2022	Vedtatt Budsjett 2023	Budsjett 2024
Drift			
Kommunedirektørens	1 798	6 000	6 400

Det er lagt inn midler til bistand for utarbeidelse av sentrumsplan og planer generelt. I tillegg er det lagt inn midler til juridisk bistand. Det er også lagt inn midler til generelle utgifter som for eksempel gjennomføring av samlinger etc.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 0,4 mill. kroner

2.2. Stab økonomi, innkjøp og IT

Ansvarsområde

Økonomistyring, budsjett, regnskap, innfordring, innkjøp og IT. Det er sentraliserte oppgaver særlig knyttet mot økonomi, innkjøpsfunksjonen og IT. Oppgaver som inngår i staben er administrativ ledelse og koordinering av etatene, interkommunalt samarbeid, innkjøp, sekretariat og regnskapsføring for legater, økonomiforvaltning som budsjett, regnskap, lønn, finansforvaltning, innfordring og skatteinnkreving, eiendomsskatt. På IT området har staben ansvar for kommunens innovasjons- og utviklingsarbeid, gevinstrealisering og tilhørende styringssystemer, IT og digitalisering, samt oppfølging av kommunens samlede prosjektportefølje.

Situasjonsbeskrivelse

Økonomi

Det er arbeidet med å effektivisere oppgavene innenfor regnskap/fakturabehandling. Oppgavene som tilligger controller, er blant annet å lede teamet økonomi. I dette ligger det å ha ansvaret for den daglige driften innenfor regnskap, fakturabehandling og videreutvikle systemer som økonomi, budsjett etc.

Innkjøp

Det er et relativt stort uutnyttet strategisk potensial knyttet til anskaffelser og oppfølging av avtaler. Gjennom å bygge opp nødvendig kapasitet og kompetanse blir behovsdekningen bedre, det fremmer effektivisering, besparelser osv. Strategisk satsing på anskaffelser gir stor mulighet til effektivisering. Det er økende oppmerksomhet på innkjøpets betydning innenfor det offentlige, særlig knyttet til behovet for omstilling, digitaliseringens fremmarsj og de omsorgsutfordringene som er i ferd med å komme.

IT

Det er et sterkt fokus på kontinuerlig forbedring og fornying innenfor IT. Det er særdeles viktig at kommunen har høy kvalitet på støttefunksjoner, slik at ansatte i de ulike sektorene kan fokusere på å levere gode tjenester til innbyggerne og at innbyggerne får mest mulig ut av de verdier som kommunen forvalter på deres vegne. Gjennomgangen har bla. innbefattet lisensiering, utstyr, rutiner og rammeavtaler.

Vi har nå overført driften av IT til Ikomm AS. Det er fortsatt noen prosjekter som ikke er ferdigstilt før ut i 2024. I tillegg så vil prosjektene Digitalisering rulles i gang hvor en vil innføre nye tjenester ovenfor innbyggerne i Våler kommune.

Fagsjef IT er tildelt rolle som teamleder for IT hvor ansvaret for å følge opp avtalen med Ikomm AS og utrulling av digitaliseringsstrategien er tildelt rollen.

Innovasjon og digitalisering

Innovasjons- og utviklingsarbeidet omhandler organisatoriske endringsprosesser og forbedringsområder. God kvalitet i de kommunale tjenestene i dag og i framtiden er vårt viktigste, overordnede mål. Våler skal i større grad benytte innovasjon og utvikle nye løsninger for å sikre gode tjenester for innbyggerne i tiårene som kommer. For å lykkes er det nødvendig at kommunen har kompetanse og kapasitet til å sikre systematisk høy innsats på utvikling og innovasjon.

For å løse de utfordringene vi står ovenfor må vi utvikle og fornye vår kompetanse, vårt tenkesett og vår kultur. Vi må utmeisle nye langsiktige utviklingsmål for vår organisasjon og vårt arbeidssett, og vi må ha en effektiv porteføljestyling og prioritering knyttet til prosjektene.

Merknader til driftsbudsjettet

	Regnskap 2022	Vedtatt Budsjett 2023	Budsjett 2024
Drift			
Stab økonomi, innkjøp og IT	11 950	13 300	17 200

I forbindelse med overføring av IT-drift til Ikomm AS ser en at det stilles større krav til IT-sikkerhet som medfører høyere kostnader enn forutsatt. Våler kommune mener det er viktig å legge opp til systemer som sikrer driften slik at en ikke opplever det som Østre Toten opplevde hvor alle datasystemer ble angrepet og sluttet å fungere. I tillegg så sentraliseres IT-kostnadene til stab økonomi, innkjøp og IT istedenfor å splitte kostnadene ut til kommunalområdene.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 0,9 mill. kroner

Merknader til Investeringsbudsjettet

Investering stab økonomi, innkjøp og IT

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	
	2024	2025	2026	2027	
Digitalisering/IKT-utstyr	4 000	4 000	4 000	4 000	Lån
MVA	1 000	1 000	1 000	1 000	mva
Sum	5 000	5 000	5 000	5 000	

Videreføring av rullering IT-utstyr, midler til digitaliseringsarbeidet er også lagt inn.

2.3. Stab HR og administrasjon

Ansvarsområde

Stab HR og administrasjon har ansvar for de administrative oppgavene i kommunen, samt utvikling og drift av alle oppgaver innenfor HR og lønnsområdet. Dette inkluderer en rekke oppgaver som rådgivning, opplæring, strategiarbeid og utvikling. Videre er lønn, dokumenthåndtering, statistikk, rekruttering, HMS, resepsjon/sentralbord, valg og politisk sekretariat en del av ansvarsområdet.

Av fokusområder kan nevnes ytterligere digitalisering av HR området, kompetanseutvikling, rekruttering, videreutvikling av nytt sak/arkivsystem, samt organisasjons- og lederutvikling. Vi gjennomførte 10-faktor medarbeider undersøkelse i 2023 skal gjennomføre en ny arbeidsmiljøundersøkelse og ha stort fokus på arbeidsmiljø i 2024.

Situasjonsbeskrivelse

HR-avdelingen

HR-avdelingen er styrket med to nye medarbeidere. Vi har ansatt en HR-rådgiver. I tillegg har vi styrket kompetansen på lønn ytterligere med å ansette en ny lønnsmedarbeider.

Vi rekrutterer i et krevende marked, der konkurransen om de beste kandidatene er stor. Vårt mål er at Våler kommune skal være en nytenkende og attraktiv organisasjon, og vi ønsker å øke vår attraktivitet i jobbmarkedet ved mer målrettet rekruttering for å møte forventingene fra relevante kandidater.

Sentralbord/resepsjon

Resepsjon/telefoni tjenesten utvikles kontinuerlig. Vi har installert kommunevert hvor besøkende logger seg inn digitalt. Vi utvikler resepsjonsområdet slik at det blir mer hensiktsmessig for våre innbyggere og besøkende, og videreutvikler arbeidet med fulldigital resepsjon i 2024.

Dokumentsenter/arkiv

Dokumentsenteret har gjennomført en fullstendig digitaliseringsprosess. Vi har nå et sak/arkiv system som tilfredsstillende kravene til fullelektronisk saksbehandling og arkivering. Arbeidet med videreutvikling vil fortsette i 2024.

Systemet bidrar til tilgangsstyring og bedre arbeidsflyt for brukerne og lettere tilgang til informasjon for kommunenes innbyggere. Målet er forenkling, økt sikkerhet og personvern, samt forsvarlig dokumenthåndtering innenfor alle fagområder.

Digitalisering av HR området

Som nevnt ovenfor er digitalisering av prosesser prioritert. I inneværende år har vi videreutviklet og digitalisert flere av våre kjerneoppgaver. Ny teknologi krever oppfølging og opplæring for å kunne ta ut gevinstene som digitaliseringen skaper. Vi har gjennomført opplæring av alle ledere og brukere av systemet i Våler kommune. Dette vil vi videreutvikle i 2024.

Merknader til driftsbudsjettet

Beløp i 1000

Drift	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Stab HR og administrasjon	13 121	13 400	16 200

Det er lagt inn en økning i budsjettet til dekning av nyansettelser lønn og HR.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 0,8 mill. kroner.

3. Kommunalområdene

Kommunalområdene har et overordnet driftsansvar for de ulike fagområdene, og er kommunens tjenesteleverandør ovenfor innbyggere og næringsliv. Dette innebærer daglig drift, utvikling og forvaltning i henhold til kommunens overordnede planer, mål og strategier.

3.1. Miljø og teknikk

Ansvarsområde

- Landbruk – skog og jordbruk
- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg
- Renhold kommunale bygg
- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg, veier og plasser, inkl. gatelys
- Vann og avløp
- Natur og friluftsliv
- Viltforvaltning
- Renovasjon
- Byggesak
- Geodata
- Oppmåling
- Samfunnsikkerhet og beredskap

Seksjonen har ingen direkte lovpålagte tjenester. Seksjonen har imidlertid ansvaret for å behandle og forvalte saker etter flere aktuelle lovverk, som plan- og bygningsloven, matrikkelloven, viltloven, friluftsløven, jordlova, med videre.

Situasjonsbeskrivelse

Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg (FDV):

Kommunens bygningsmasse er totalt ca. 43.000 m² inkl. kirkene i Svinndal og Våler, og det er av stor betydning at vi tar vare på verdien de representerer. Dette innebærer å levere tjenester innenfor renhold, vedlikehold-/parkarbeid på kirkegårdene og følge opp tilstandsanalyser/vedlikeholdsplanene for kommunens bygninger.

Kommunalområdet har en stor bygningsmasse med et stort oppgraderingsbehov og økende etterslep på vedlikehold. Det er igangsatt et arbeid med å kartlegge tilstanden på byggene. Dette for å planlegge for nødvendig rehabilitering og vedlikehold. I tillegg til å kartlegge tilstanden vil en også kartlegge universell utforming og fremtidig kapasitetsbehov. Det foreslås å avsette 2,0 mill. i investeringsbudsjettet for 2024 for å starte arbeidet med å rehabiliterer de byggene som trenger det mest. Det foreslås også å sette av investeringsmidler i økonomiplanperioden til dette prosjektet.

I de siste årene har det vært en økende trend at vi vokser ut av lokalene flere steder med økt behov for arbeidsplasser. Dette har ført til flere forsøk på omorganisering i lokalene med påfølgende tiltak for å tilrettelegge.

Arbeidet med energiøkonomisering videreføres i 2024 hvor det foreslås å avsette ytterligere 3,0 mill. i tillegg til de 10,0 mill. som ble vedtatt i 2023.

Kommunale veier:

Løpende vedlikehold samt større rehabiliteringer (asfaltering) er gjennomført i 2023 og vil fortsette i 2024 for å hente inn noe av vedlikeholdsetterslepet. Det er inngått avtale med tre forskjellige entreprenører når det gjelder brøyting og strøing. I tillegg er det inngått avtale med en entreprenør når det gjelder feiing.

Byggesak:

Byggesak har som følge av stor vekst til tider høyt arbeidspress, men det siste halve året merkes en generelt lavere byggeaktivitet også her. Det etterstrebes at saksbehandlingstiden skal overholdes. Da det ofte er endringer i lover og forskrifter på området, blir byggesaksbehandlerne fortløpende kurset. Byggesak jobber også med kvalitetsheving av kommunens matrikkeldata. I 2024 ser vi for oss en høyere aktivitet innen tilsyn og ulovlighetsoppfølging.

Geodata:

Innen geodata jobbes det med forbedring av våre kartdatabaser. I en stadig mer digital hverdag, der kommunen og innbyggere har høye forventninger til å levere og få tjenester digitalt, er oppdaterte kart og matrikkeldata en absolutt forutsetning. Digital søknads- og saksbehandling av plan- og byggesaker er en målsetting for kommunen. Geodata jobber også med kvalitetsheving av matrikkelen, som må sees på som like viktig. God samhandling mellom geodata, byggesak og plan er en forutsetning for effektiv oppdatering av databasene og forenkler prosessen med kvalitetsheving.

Oppmåling:

Etter noen år med etterslep, er vi nå på vei til å være ajour på dette området. Fagområdet gjennomfører blant annet oppmålingsforretninger, utarbeider matrikkelbrev og jobber med adressering. En viktig del av arbeidet omfatter også å bidra ved grensetvister. Det er mange usikre grenser i kommunen og det er mange nye utbyggingsområder som krever oppmåling. I 2024 vil eventuell ledig tid bli benyttet til kvalitetsheving.

Samfunnssikkerhet og beredskap:

Kommunens overordnede mål for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er å forebygge uønskede hendelser, minske konsekvensene av hendelsene om de likevel skulle oppstå, samt være forberedt på å håndtere alle typer kriser.

Arbeidet med å avdekke risiko og sårbarhet, og iverksette nødvendige tiltak vil fortsette i 2024. Planlegging for trening og øvelser, der målet er å øke ferdighetene i krisehåndtering vil bli prioritert i 2024.

Landbruk (jordbruk, skogbruk)

Kommunen skal forvalte og veilede innenfor de landbrukspolitiske tiltakene under jordbruksavtalen der myndighet er overført til kommunen, forvalte inntektspolitiske og velferdsmessige tiltak i landbruket, drifte skogfundsordningen og drive lovforvaltning.

Kommunen er sårbar ved ekstraordinære hendelser som avlingskade, flom og ras o.l. Forvaltningen av SMIL- og NMSK-midlene (Spesielle miljøtiltak i landbruket og Nærings- og miljøtiltak i skogbruket) jobbes det aktivt med. Arbeidet kan være tidkrevende fordi dialog med søkerne i noen tilfeller tar mye tid for å få til gode fellesløsninger. Det er viktig å utnytte skogbruksplanene fra 2016 på en god måte. Dette innebærer økt fokus på avvirkning og økt verdiskapning.

Merknader til driftsbudsjettet

Beløp i 1000

Drift	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Rammeområdet Miljø og teknikk	41 455	34 000	36 800

Budsjettrammen er videreført fra 2023 med lik tjenesteproduksjon.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 2,8 mill. kroner.

Merknader til Investeringsbudsjettet

Investering Miljø og teknikk

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	
Utstyr, transportmidler, maskiner	500	500	500	500	Lån
Rehabilitering veier, bruer	2 000	1 500	1 000	500	Lån
Rehabilitering kommunale bygg	2 000	2 000	1 500	1 000	Lån
Energiøkonomiseringsprosjekter	3 000				Lån
Planlegging ny gymsal Våk barneskole	1 000				
MVA	2 125	1 000	750	500	mva
Sum	10 625	5 000	3 750	2 500	

- Utstyr, transportmidler, maskiner: Det vil jevnt over årlig være behov for utskifting av gammelt utstyr og maskiner
- Rehabilitering veier, bruer: Ved å ha en investeringspott til å rehabilitere kommunale veier, plasser og bruer avlaster vi driftsbudsjettet. Det foreslås å øke investeringsposten i 2024 for å ta igjen etterslepet.
- Rehabilitering kommunale bygg: Ved å ha en investeringspott til å rehabilitere kommunale bygg, avlaster vi driftsbudsjettet. Vi kan her også ta igjen litt av etterslepet på manglende rehabilitering hvert år. Det er også lagt inn investeringsmidler til å starte arbeidet med rehabilitering i tråd med anbefalingene som kommer i bestilte rapporten som omhandler tilstandsvurdering.

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

- Det er lagt inn nye investeringsmidler til energiøkonomisering i tillegg til det som ble vedtatt i 2023. Med de høye strømprisene som det nå er det nødvendig å bytte ut en del av varmeinstallasjonene på blant annet Våk skole, Helsehuset etc. En vil også se på mulighetene for å søke tilskudd fra blant annet Enova.
- Det er foreslått midler til planlegging av ny gymsal Våk barneskole.

Ny Kirkebygden skole

Beløp i 1000

	Kostnads- ramme	Økonomiplan				Finansiering
		Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	
Ny Kirkebygden skole	580 000	150 000	241 000	0		Lån
Ny Kirkebygden skole		89 000				Fond
Ny Kirkebygden skole			20 000			Statlig tilskudd
mva		59 750	65 250			mva
Sum investeringer		298 750	326 250	0		

Det ble i kommunestyresak 56/22 den 21.12.2022 vedtatt en kostnadsramme i henhold til KS2 som er P85 kr. 580,0 mill.

Det er inngått kontrakt med Ruta AS som totalentreprenør på kr. 499,0 mill. Dette inkluderer opsjonen på oppgradering av Vålerhallen. Det er også lagt inn en forventet statlig tilskudd/tippemidler på 20,0 mill.

3.2. Oppvekst og kultur

Ansvarsområde

Kommunalområdet oppvekst og kultur har ansvar for grunnskoleopplæringen, voksenopplæringen, barnehagetilbudet, PPT, kultur, biblioteket, barnevernstjenester, ungdomslos og barnekoordinator.

- Kommunalområde er tillagt ansvar for lovpålagte oppgaver og tjenester etter følgende særlover
- barnehageloven med forskrifter, som inkluderer rammeplan for barnehagen
- opplæringsloven med forskrifter, som inkluderer læreplanene
- introduksjonsloven kap. 4 og 4A
- barnevernloven med forskrifter
- folkebibliotekloven kap. I og II
- kulturloven §§ 4 og 5

Kommunalområdet er ansvarlig for å blant annet

- drifte, ivareta tjenestetilbudene
- fatte vedtak i en rekke saker
- tildele midler
- sørge for internkontroll i virksomhetene
- veilede og bidra til kompetanseutvikling i virksomhetene
- rapportere til overordnet myndighet
- koordinere fellesoppgaver for virksomhetene
- bidra til tverrfaglig samhandling internt og med andre seksjoner og instanser
- etablere felles rutiner og prosedyrer for virksomhetene
- utarbeide og følge opp lokale planer og strategier
- følge opp sentrale strategier og tiltak

Situasjonsbeskrivelse

På kommunalområde oppvekst og kultur er det åtte virksomheter,

- tre barnehager,
- fire skoler og
- barnevern.

Alle virksomhetslederne har både fag, personal og økonomiansvar for sin virksomhet.

Skolene med over 200 elever, har to avdelingsledere på hovedtrinnene. Fra 2024 vil Svinndal skole få en avdelingsleder i tillegg til virksomhetslederen. Skolene har en felles skolebibliotekarressurs og et samordnet tilbud ute på skolene.

Barnehagene er likt organisert med en pedagogisk leder per avdeling, og de to største barnehagene har en assisterende styrer i 20 % stilling.

Barneverntjenesten er organisert med en virksomhetsleder og en nestleder. Tjenesten er nå organisert i team for undersøkelser, team for tiltak og team for fosterhjem.

Skoleåret 2023/2024 er det tredje året som Våler ungdomsskole drifter i innleid paviljong-skole på Våk. Ny ungdomsskole skal stå klar til høstferien 2025. Kirkebygden skole drifter i lokaler der det ikke finnes spesialrom til praktisk-estetiske fag. Kirkebygden skole skysser elevene til Våk skole for opplæringen i mat og helse. Kunst og håndverk gjennomføres i lokalene i og ved Fridahuset. Våler ungdomsskole mangler lokaler til kroppsøving og skysses til Vålerhallen for denne opplæringen.

Felles tiltak

I 2022 begynte vi å jobbe med implementering av BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig innsats. Det er opprettet et oppvekstteam som skal bistå på nivå 3 i modellen, når virksomhetene har behov for bistand inn i saker som handler om barn og unge. På grunn av utskiftning av sentrale aktører inn i modellen er det fremdeles et arbeid å gjøre før modellen er godt nok implementert. Vi har imidlertid mottatt tilskudd fra Bufdir for å fortsette arbeidet med implementeringen.

I 2023 har vi satt i gang et arbeid med å øke kunnskapen om hverandres tjenester på tvers av virksomheter som jobber med barn og unge i kommunen. Det har blant annet ført til at helse nå jobber for mer helsetjenester ut i skoler og barnehager. Dette er et stort stykke arbeid vi vil fortsette med i 2024. Vi har gjennom tilskudd kunnet igangsette en kompetanseheving for de som jobber med barn og unge, på områder som barn og unge med angst, foreldreveiledning, skilsmissegrupper mm. Helse har stått for koordinering av denne kompetansehevingen.

Barnekoordinator

Barnekoordinator er en lovpålagt stilling. Barnekoordinatoren jobber med å koordinere tjenestene til barn med store sammensatte behov. Vi har i dag en 50% stilling på dette området, men ser at det kan være behov for å utvide denne stillingen etter hvert. Stillingen er hjemlet i helselovgivningen, men er ansatt i kommunalområde oppvekst og kultur. Kommunalområdene helse og velferd, og oppvekst og kultur deler på finansieringen av stillingen.

Barnehagene

Våler kommune har i barnehageåret 2023/2024 noen ledige plasser i en av barnehagene våre. Det fører til en noe redusert inntekt. Satsene for kommunale barnehageplasser 2023 er satsen som settes som maksimalsatser fra nasjonalt nivå. Det er også innført flere ordninger for redusert betaling i barnehagene de siste årene. Ordningen om redusert foreldrebetaling i barnehagene, medfører at ingen skal betale mer enn 6 % av sin inntekt for en barnehageplass. Ordningen for gratis kjernetid gjør at barn i husholdninger med lav inntekt har rett til å få 20 timers gratis opphold i barnehage per uke. Fra 1. august 2023 ble barnehagen gratis fra det tredje barnet som går i barnehage samtidig. Forskrift om foreldrebetaling i barnehager regulerer maksimalprisen, men betaling for kost kan komme i tillegg dersom barnehagen har et mattilbud. Regjeringen har varslet at den vil kutte maksprisen på barnehageplass for barnehagebarn fra høsten 2024 fra 3 000 til 2 000 kroner. Det vil føre til en mindreinntekt på 2 640 000,- kroner i året for de kommunale barnehagene.

De private barnehagene i kommunen

Tilskuddet til private barnehager reguleres av forskrift om tilskudd til private barnehager. Driftstilskuddet skal beregnes ut fra gjennomsnittlige ordinære driftsutgifter per heltidsplass i tilsvarende kommunale ordinære barnehager, fratrukket administrasjonsutgifter, pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift på pensjonsutgifter. Grunnlaget for beregningen er kommuneregnskapet fra to år før tilskuddsåret. Tilskuddet til den private familiebarnehagen er på bakgrunn av nasjonale satser, da kommunen ikke har en tilsvarende sammenlignbar kommunal familiebarnehage.

Kommunen betaler også for private barnehageplasser i andre kommuner, inkludert redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid, når våre innbyggere har valgt å benyttes disse.

	2023
Utgifter til private barnehager i egen kommune i 2023:	21 263 673
Utgifter til private barnehager i andre kommuner i 2022 blir ca:	4 076 200
Inntekter for barn fra andre kommuner i våre private barnehager 2022 blir ca	675 000
Sum	24 664 873

Det er en økning i utgiftene til private barnehager fra 2022 til 2023 på ca. 600 000,- kroner. Dette skyldes økning av utgifter til private barnehager i andre kommuner og en redusert inntekt for private barnehager i egen kommune.

Vi vil få en større økning i utgifter til private barnehager i 2024, denne vil igjen øke ytterligere i 2025. Denne økningen skyldes lønns og prisveksten i 2022 og 2023 og at tilskuddet beregnes ut fra det kommunale driftsregnskapet for barnehager to år før tilskuddet utbetales til de private barnehagene.

Skolene

Det er ingen endringer i elevtallet i Vålerskolen fra 2022/2023 til 2023/2024 jf. GSI per 1. oktober det enkelte år. Det har vært en økning på Våk skole og en tilsvarende reduksjon på Våler ungdomsskole.

Skolene reduserte til sammen driftsutgiftene med ca. 3,5 mill. skoleåret 22/23. Denne innsparingen inkluderte styrking av lederressurser ved skolene, en ny virksomhetsleder etter deling av barne- og ungdomsskolen og økning i elevtallet.

Vi har imidlertid de siste årene sett en sterk økning av behovet for ressurser til spesialundervisning, og assistenter og BPA til elever med ulike funksjonsnedsettelse. Bruken av ressurser på dette området er på bakgrunn av sakkyndige vurderinger fra PPT. I snitt mottar 11,5 % av elevene i Våler spesialundervisning. Variasjonene mellom skolene er fra 8,2 % til 16,1 % elever med spesialundervisning. I Vålerskolen mottar 5,15 % av elevene særskilt norskopplæring.

Våk skole har de siste årene hatt en jevn økning av elevtallet og har fra skoleåret 23/24 to klasser på hvert trinn. Våk er den skolen med flest elever i kommunen, 275 per 1. oktober 2023.

Våler ungdomsskole drifter i paviljongen på Våk. Lokalene er lyse og har et godt inneklima for elever og ansatte.

Svinndal skole er en liten skole og elevtallet per trinn varierer mye. Skolen gir derfor opplæring i noen fag på tvers av trinn. Få elever per trinn medfører høyere utgifter per elev og større lærertetthet.

Kirkebygden skole har relativt små klasserom. Vi er i gang med byggearbeidene ved skolen og grunnlaget for byggingen var at skolen skal være i drift mens nye lokaler bygges. I perioder må vi imidlertid påregne å flytte noen elever til andre lokasjoner.

Ungdomslos

Kommunen fikk tilskudd til og ansatte en ungdomslos høsten 2021. Det er en treårig prosjektstilling. Tilskuddet dekker 50% av stillingen mot at kommunen selv dekker den andre 50% delen. Prosjektet skal opprinnelig avsluttes høsten 2024, men siden det gikk noen måneder fra losen gikk ut i svangerskapspermisjon til vi fikk på plass en vikar, vil vi søke om tilsvarende forlengelse av prosjektet til januar 2025. Det vil si at for budsjettåret 2025, må vi ta stilling til om vi skal videreføre losarbeidet i kommunen og finansiere hele stillingen selv.

SFO

Fra høsten 2020 ble det i regelverket innført redusert foreldrebetaling for barn i lavinntektsfamilier for 1. og 2. trinns elever. Fra høsten 2021 ble dette også innført for elever på 3. og 4. trinn. Foreldre skal ikke betale mer enn maksimalt 6 % av grunninntekten sin for en SFO-plass.

For elever med særskilte behov på 5.-7. trinn som har behov for SFO plass, skal oppholdet være gratis.

Fra høsten 2022 ble det innført gratis 12 timer kjernetid for elever på 1. trinn på SFO og fra høsten 2023 ble dette også innført for elever på 2. trinn.

Voksenopplæringen

Våler kommune har avtale med Moss kommune ved Moss voks om opplæring av elever bosatt i Våler, og som har rett til voksenopplæring. Kommunen mottar tilskudd til denne opplæringen.

Annet

Vi har elever bosatt i Våler kommune som går på private skoler. Det trekkes et beløp fra kommunes rammetildeling til grunnskole per elev som går på private skoler med en sats bestemt nasjonalt. Elever som har rett til spesialundervisning, skal få dette også i private skoler. Dette betales av kommune eleven er bosatt i.

PPT

Våler kommune har 2,8 PP-rådgivere ved Råde og Våler PP-tjeneste, og deler utgifter til ledelse og administrasjon med Råde kommune. I 2023 beregner vi en utgift på 2,9 mill. for denne tjenesten. På grunn av økningen i antall behovsmeldinger og antall systemsaker i skoler og barnehager, har tjenesten meldt fra at det er behov for å utvide med en halv stilling. Dette fører til en økning i Våler sitt budsjett avsatt til Råde og Våler PPT til kr. 3,3 mill.

Barneverntjenesten

Etter den sterke økningen i antall meldinger i 2020 har antall meldinger holdt seg konstant høyt. Sommeren 2023 var det imidlertid langt færre meldinger enn de to foregående somrene.

Fra 1.01.2022 økte kostnader til fosterhjem, beredskapshjem og institusjonsplasser. Dette medfører en økt utgift for kommunen i 2023 og de videre årene. På grunn av antall saker i barnevernstjenesten og flere oppgaver som ble lagt til barnevernstjenesten fra 2022, har vi måttet styrke bemanningen. Det er nå 10,8 årsverk i tjenesten mot 5,9 i 2020.

Økte utgifter til barnevern fra 2021 til 2022 – reformen

	2021 pr mnd	2022 pr mnd	Økt utg pr mnd	Ant per 1/1 - 22	
Institusjon	76 900,-	170 000,-	93 100,-	3 barn	3 351 600,-
Beredskapshjem	36 200,-	85 000,-	48 800,-	3 barn	1 756 800,-

Fritidsklubben

Fritidsklubben Posse ligger driftsmessig under Våler ungdomsskole. Fritidsklubben har tilbud til 8.-10. trinnelever hver torsdag, og for 7. trinn en fredag i måneden. Det er tre ansatte som jobber på klubben.

Kultur

Våler kommune gir driftsstøtte til lag og foreninger. Driftsstøtte tildeles som grunnstøtte og medlemsstøtte. Kommunen har også en ordning for tilskudd til arrangementer. Budsjettet på området er relativt lite.

Vi administrer også søknader om tilskuddet fra spillemidler fra lag og foreninger, og søknadsportalen til Bufdir på vegne av lag og foreninger.

Følgende grupper er unntatt å betale leie for skole- og barnehagelokaler:

- Barn og elever med foreldre kan låne skole- og barnehagelokaler de tilhører uten kostnad til arrangementer som er åpne for alle innen en definert gruppe (bursdag for hele avdelingen/klassen, klassefest, barnehage-/skolearrangement ol.)

Disse gruppene er unntatt fra å betale leie for lokaler i kommunen:

- Kulturskolens arrangementer
- Foreninger med aktiviteter for kronisk syke eller med funksjonsnedsettelse
- Treninger/øvinger organisert for barn og unge under 19 år i regi av kommunens lokale lag og foreninger

Det vil medføre en økt netto kostand til blant annet rengjøring. Dette vil vi finansiere ved å legge om tilskuddet til ulike lag og foreninger. Kommunen vil prioritere driftstilskudd til lag og foreninger med aktiviteter for barn og unge under 19 år og foreninger med aktiviteter for kronisk syke eller med funksjonsnedsettelse.

I 2023 gjennomførte vi Sommeruka for barn i Våler for tredje året på rad. Sommeruka er et samarbeid med VS-IL og Våler kommune med et tilbud for barn 5.-7. trinn. VS-IL søker tilskudd og arrangerer aktivitetene og påmeldingene. Våler kommune lyser ut stillinger til Sommeruka og ansetter vokse og ungdommer som kan følge opp barna på de ulike aktivitetene. Lønnsutgiftene i 2023 var på var da 293 000,-. Vi søkte og fikk tilskudd fra Bufdir på kr 134 000,-. Dette gikk til lønn til ungdom som jobbet på sommeruka.

I 2023 gjennomførte vi Friluftsskolen i Våler for andre gang, og vil fortsette med dette tilbudet også i 2024. Friluftsskolen er et samarbeid mellom DNT Vansjø og Våler kommune.

Vi vil også i 2024 sette av midler til å gjennomføre:

- Jul i bygda
- Friluftsskolen
- Sommeruka
- Bygdedagen
- 17. mai arrangementet

Nytt på kultur fra 2024, som blir finansiert innenfor kulturbudsjettet og med øremerkede tilskudd:

- Mekkegarasje: Et samarbeid med Røde kors, der vi ønsker å bidra med oppussing av lokaler bl.a. Arbeidsgruppe
- "Utviklingen av Bergtunet": Utarbeide en helhetlig plan for utearealet og bygningene. Tilrettelegge for økt aktivitet, møteplass, kulturarv, generasjonsmøter, større arrangementer osv.
- FN-dagen: Kultur bidrar med lydmann og lokaler
- Kveldsmøter: med lag og foreninger har blitt avholdt hvert halvår siden høsten 2022.
- Fra høsten 2024 har Våler kommune fått egen UKM-kontakt (kulturfaglig rådgiver), og vil jobbe for at dette igjen blir en kreativ arena for ungdom i Våler (som det tradisjonelt har vært flere år tidligere).

Kulturskole

Våler kommune har et felles kulturskoletilbud med Moss kommune. Normalt har Våler kommune rundt 40 barn og unge som deltar på kulturskolen. I 2022 reduserte Våler kommunen satsene for egenbetaling til kulturskolen. Satsene for Vålerelever og Mosselever ble fra 2022 like.

I 2022 innførte Våler kommune 20 % søskenmoderasjon. Fra 2023 satt vi av midler til tre gratisplasser, som tildeles etter søknad basert på inntekt, husholdningsinntekt jf. redusert foreldrebetaling på SFO. Søknadene behandles av kulturskolen i Moss.

Antall elever som deltar på kulturskolen styres av budsjettet som settes av til formålet. I 2023 var budsjettet på 1,23 mill. I 2024 setter vi av 1,3 mill. til kulturskole for Vålerelever, dette er en økning på 5,2 % fra 2023. I tillegg kommer de tre gratisplassene der brukerbetalingen faktureres Våler kommune. Vi deltar også i Ungmusikk, dette kostet i 2023 kr. 20 000,- per år.

Folkebiblioteket og skolebiblioteket

Folkebiblioteket har 1,3 ansatte og skolebiblioteket har 0,7 ansatte fordelt på alle skolene. Både folkebiblioteket og skolebibliotekene bygger opp boksamlingene sine. Skolebiblioteket har et budsjett på kr 90 000,- i året til de fire skolene.

Det gjenstår fremdeles å erstatte mye utstyr og bøker til biblioteket etter brannen. Lokalene biblioteket oppholder seg i per i dag har imidlertid ikke mer plass. Større innkjøp må derfor utsettes til nytt bibliotek er på plass. Budsjettet for 2024 er foreslått til 1,96 mill. Skolebiblioteket har både i 2022 og 2023 søkt og fått tilskudd til forfatterbesøk og leseveiledere til skolene. Deler av disse midlene vil bli videreført i 2024.

Svømmehallen

Dette tilbudet har vi ikke per i dag i Våler pga. brannen. Ny svømmehall vil komme på plass i den nye Våler ungdomsskolen. De to foregående årene fikk vi leie svømmehall av Skiptvet, to uker i året. Fra skoleåret 2023/2024 leier vi svømmehallen på Superland i Sarpsborg en gang per uke gjennom hele skoleåret.

Kirkelig fellestråd – Våler

Det er satt av kr 3,350 mill. til Kirkelig fellestråd i budsjettet for 2024. Det er en økning på 5,12 % fra 2023.

Merknader til driftsbudsjettet

Beløp i 1000

Drift	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Rammeområdet Oppvekst og kultur	182 872	190 000	205 300

Det er lagt inn en økning i kostnadene til nødvendig spesialundervisning.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 12,3 mill. kroner.

3.3. Helse og velferd

Kommunalområdet helse og velferd har driftsansvar for alle helsetjenestene og omsorgstilbudene i kommunen, samt oppfølging av interkommunale samarbeidsformer innenfor dette feltet.

Lovverk som regulerer tjenestene:

- Lov om kommunale helse og omsorgstjenester
- Lov om pasient og brukerrettigheter
- Lov om behandlingsmåte i forvaltningssaker
- Helsepersonelloven
- Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen
- Lov om gjeldsforhandlinger
- Lov om introduksjonsordning og norskopplæring
- Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV-loven)
- Lov om folketrygd
- Lov om arbeidsmarkedstjenester
- Lov om husbanken
- Lov om bustøtte og kommunale bustadtilskott
- Lov om barnehager
- Forskrift om habilitering, rehabilitering, individuell plan og koordinator
- Forskrift om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp
- Forskrift om fastlegeordningen
- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten
- Forskrift for sykehjem og boform for heldøgns pleie og omsorg
- Forskrift om lovbestemt sykepleietjeneste i kommunens helsetjeneste
- Forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene
- Forskrift om en verdig eldreomsorg
- Pårørende veileder
- Forskrift om miljørettet helsevern
- Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjon og skolehelsetjenesten
- Forskrift om lovbestemt sykepleietjeneste i kommunens helsetjeneste

- Forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram
- Forskrift om stønad til dekning av utgifter til jordmorhjelp
- Forskrift om smitteverntiltak mv ved koronautbrudd

3000 Helse og omsorg

Under ansvar 3000, 3100 og 3150 ligger følgende tjenester: Tjenestekontor, fastleger, interkommunallegevakt og samhandlingsreformen (inkludert lokalmedisinsk senter), miljørettet helsevern og folkehelse.

Tjenestekontor: er et forvaltningskontor som gir informasjon, kartlegger behov for hjelp og fatter vedtak om individuelle tjenester til personer i alle aldersgrupper. Omsorgsstønad er lagt direkte under Tjenestekontoret. Omsorgsstønad er en type pårørendestøtte som kan innvilges familier/pårørende med særskilt tyngende omsorgsarbeid. Hovedformålet med omsorgsstøndsordningen er å bidra til best mulig omsorg for de som trenger hjelp i dagliglivet, og å gjøre det mulig for private omsorgsytterne å fortsette å stå i omsorgsarbeidet.

Koordinerende enhet ligger under Tjenestekontoret. Koordinerende enhet behandler søknader om individuell plan.

Legetjenesten består av en kommuneoverlege i 50 % stilling (med ansvar for smittevern, og miljørettet helsevern), en LIS1 stilling (lege i spesialisering) og 5 fastleger med basistilskudd. En av fastlegene har 40 % kommunalstilling som tilsynslege på sykehjemmet, og i skole- og helsestasjonstjenesten.

Moss kommune er vertskommune for tilbudet om legevakt, for lokalmedisinsk senter (KAD), for FACT/ROP-team, psykososialt kriseteam og for Krisesenter. Våler deltar i vertskommunesamarbeidet i Mosseregionen.

Folkehelse: kommunen har opprettet 50 % Folkehelsekoordinator. Folkehelsekoordinatorstilling - er sentral i oppfølging av Strategisk folkehelseplan, delttagelse i planarbeid og folkehelsearbeid i alle seksjoner.

Helse

Under ansvar 3200 ligger Åpen barnehage, helsetjeneste for asylsøkere, psykisk helse og rusteam, rehabiliteringsteam, kommunepsykolog, friskliv og skole- og helsestasjonstjeneste. Vi har også 5 privatpraktiserende fysioterapeuter med kommunal hjemmel i kommunen. 4 av dem har 100 % hjemmel og 1 har 50 % hjemmel. Disse ligger direkte under virksomhetsleder i Helse.

Virksomheten jobber etter prinsippet om å yte god, kvalitetssikret, koordinert og rask hjelp til de som henvender seg.

I likhet med resten av Norge har befolkningen i Våler nå kommet tilbake til en mer normalisert hverdag etter Covid-19. Det er et stort behov for å komme i gang igjen. Det gjelder både barn, unge, voksne og eldre. Mange har vært isolerte, inaktive og hatt stor psykisk belastning på grunn av mindre sosial kontakt.

I Våler ser vi at de utfordringer som var tydelige før pandemien i stor grad har sett en negativ utvikling. Når det gjelder barn og unge har kommunen høye tall sammenlignet med nærliggende kommuner når det gjelder for eksempel frafall fra skolen, utestengelse og psykisk uhelse. Det er i særlig grad angst og depresjoner vi ser har økt. Vi ser og at symptomer opptrer i tidligere alder enn før, og kompleksiteten i sakene er mer sammensatt. Det er flere som sliter enn før pandemien, det er flere som trenger tjenestene våre og det er en betydelig økning i aktiviteten siste år.

Virksomhetens medarbeidere følger opp enkeltindivider, driver behandlingsgrupper og er koordinatører i mange ansvarsgrupper. Lederne deltar aktivt i planarbeid og utviklingsprosjekter på tvers av kommunalområder. Et Innsatsteam på tvers av mange tjenester i kommunen er etablert, med mål om å kartlegge/sette i gang nødvendig hjelp til innbyggere med bolig/sosiale utfordringer. Oppvekstteam er også etablert ut ifra BTI modellen, og leder for psykisk helse/rus og for skole/helsestasjonstjenesten er fast medlem i teamet (BTI med mål om tidlig og bedre innsats for barn og unge som strever i hverdagen).

Helsestasjon og skolehelsetjeneste: Er forebyggende helsetjenester for gravide, barn og familier. Det vaksineres etter Barnevaksinasjonsprogrammet mot mange smittsomme sykdommer. Det tilbys svangerskapskontroll og hjemmebesøk hos nyfødte, helseundersøkelser av barn, samtaler, kurs og grupper for foreldre. Helsesykepleieren er fast til stede i alle skoler og er tilgjengelig for enkeltsamtaler, og gruppesamtaler og undervisning om helserelaterte temaer. Det er et mål å gi god og tett oppfølging av spebarn og sårbare barn og familier. Tjenesten består av helsesykepleiere, sykepleiere, jordmor, lege, fysioterapeut, familierapeut og psykolog.

Avdelingen deltar aktivt inn i utformingen av helsetjenestene inn mot barn og unge i kommunen. Kommunen gjennomfører en bred kompetanseheving der det samarbeides godt på tvers av virksomheter. Kommunalområdene Oppvekst og kultur, og Helse og velferd jobber systematisk for å utvikle samhandlingen. Vi skal blant annet gjennomføre Tuning in to kids/teens som er foreldreveiledning, og PIS grupper som er et tilbud til barn som vokser opp i delte hjem. Helsesykepleiere står sentralt i gjennomføringen av dette innværende skoleår.

I tillegg er det opprettet en kompetansebase for de som jobber ut mot barn og unge på skoler og barnehager. Her samles de som jobber ute i virksomhetene, og som jobber systematisk med fagutvikling, veiledning og kollegastøtte. Vi tenker at vi skal bruke rett kompetanse til rett tid på rett sted, og opprettelsen av denne kompetansebasen er et ledd i dette. Vi ønsker å legge til rette for et aktivt og inkluderende fagmiljø der personalet kan jobbe med kompetanseheving i et tverrfaglig perspektiv. Våler er av en sånn størrelse at vi tror det er viktig at de ansatte jobber tett sammen for å utvikle et aktivt fagmiljø. Så kan man gjennom gode systemer rette ressursene i større grad dit de trengs, når de trengs der.

Åpen barnehage: Åpen barnehage er etablert for å styrke nettverk og integrering av barnefamilier som bor og flytter inn i kommunen. Tilbudet ledes av en pedagog. Kommunen ønsker kommende periode å se på en alternativ løsning til Åpen barnehage. Vi ønsker å teste ut trening/aktivitet for mammaer og

pappaer. Her er hovedfokus på inkludering, trivsel og aktivitet i et trygt miljø som kan bidra til at foreldre kan bygge nettverk og styrke sin evne til å stå i en tidvis krevende tid som småbarnsforeldre. Dette blir driftet etter prinsippene til Åpen barnehage, men med et annet innhold. Slik at kommunen kan oppleves som relevant også for de foreldre som ikke synes en mer tradisjonell Åpen barnehage er noe som passer dem.

Rehabiliteringsteam deltar i kartlegging av funksjonsnivå, behandling, trening og tilrettelegging for aktivitet og opptrening, samt formidling av hjelpemidler og gruppetreninger. Målgruppen er innbyggere i alle aldre med medfødte eller ervervede funksjonsnedsettelse i hjem, sykehjem, skoler og barnehager. I 2023 er et særskilt fokusområde å utvikle arbeid og kompetanse inn mot barn og unge. Kommunen har en ung befolkning, og det skal jobbes strukturert for å i enda større grad tilpasse tjenestene etter behov. Hverdagsrehabilitering har fokus på rask opptrening etter fall i funksjon, for best mulig fungering i eget hjem. De tilbyr også forebyggende hjemmebesøk for alle over 79 år. Teamet består av fysioterapeuter, ergoterapeuter, sykepleier og hjemmetrener.

Friskliv er en forebyggende tjeneste for å fremme helse i voksenbefolkningen. Tilbudet består av helsesamtaler, trening og kurs for de som ønsker og trenger hjelp til å endre livsstil og redusere helseplager. Tjenesten består av fysioterapeut og ernæringsrådgiver, og det samarbeides med "Aktiv på dagtid" om treningstilbudet. Det jobbes bevisst for at friskliv og psykisk helse/rus skal kunne få til et enda bedre samarbeid i tiden fremover.

Psykisk helse og rusteam gir hjelp og støtte til å mestre utfordringer med psykiske plager og sykdommer, eller rusavhengighet. Tjenesten består av psykiatriske sykepleiere, ungdomskontakt og ruskonsulent som samarbeider tett med fastleger, NAV, Bergskrenten bofellesskap og avdelinger for psykiatri og rus ved Sykehuset Østfold. De som har psykiske plager eller et avhengighetsproblem har svært ofte flere tilleggsproblemer og sykdommer med en lavere levealder enn gjennomsnittet som konsekvens. Det er også vanskelig å gi god helsehjelp fordi mange mangler det helt grunnleggende i livene sine som stabil økonomi, arbeid og bolig. Vi ser i 2023 en sterk øking av søknader inn til avdelingen. Det er nye grupper som søker seg inn. Det er langt flere menn og yngre voksne. Avdelingen jobber kontinuerlig for å tilpasse tjenestetilbudet til brukernes behov og ønsker. Det er sterkt fokus på grupper og samhandling med andre avdelinger og virksomheter. Det er gjerne komplekse og sammensatte saker som krever en bred tverrfaglig tilnærming inn mot både den aktuelle og dennes familie/omgivelser. Våler har en ung befolkning, og det er behov for å styrke tjenesten både for ungdom og innbyggere med alvorlig rus og psykiske helseutfordringer.

Våler kommune deltar i interkommunalt samarbeid og bidrar økonomisk til:

Halv stilling som Vålers andel i et regionalt ROP-team/FACT (rus og psykisk helse) for de dårligste innbyggerne i regionen. Dette er et interkommunalt prosjekt i samarbeid med Moss, Vestby og Våler. I tillegg samarbeider vi med ACT-team og Fontenehuset.

Fontenehuset har over 200 medlemmer, hvor ca. 8 er fra Våler. Hvert medlem koster Fontenehuset ca. 50.000,-, hvor kommunen er med å betale for halve plassen. Fontenehuset søker om tilskudd på kr 350.000,- for 2024 fra Våler kommune. Det foreslås å gi kr 200.000,- i tilskudd til Fontenehuset for 2024.

Utvikling av lokaler: Vi har siste år utviklet nye lokaler til rehabilitering, aktivitet og grupper på Helse- og sosialsenteret. Disse lokalene er tenkt brukt bredt av ulike deler av Vålers befolkning. Alt fra helt nyfødte til de ved livets slutt skal kunne finne glede og mening ved å delta på ulike aktiviteter i disse lokalene. Lokalene er høsten 2023 i bruk største delen av arbeidsdagen. Og vi er i en prosess der vi ser på muligheter for å kunne bli enda mer relevante for folk ved å åpne opp for bruk også utenom normal arbeidstid

NAV

NAV Våler har kommunale tjenester som sosiale tjenester i NAV, kvalifiseringsprogram, boligsosialt arbeid, gjeldsrådgiver, Introduksjonsprogram for flyktninger og eget aktiviseringstiltak som kalles Servicegruppa. NAV Våler forvalter også husbankens ordninger som bostøtte, startlån, etableringstilskudd og tilpasningstilskudd. Av de statlige tjenester tilbyr NAV Våler arbeidsrettet brukeropfølging, formidling til arbeidsmarkedstiltak, markedsarbeid og arbeidsgiverkontakt. NAV Våler har ytelsesområder som arbeidsavklaringspenger (AAP), sykefraværsopfølging (SYFO), dagpenger (DP), uføretrygd og tiltakspenger innenfor sine porteføljer.

Publikumsmottak: Innbyggerne i Våler skal få et helhetlig tjenestetilbud fra arbeids og velferdsforvaltningen ved NAV Våler. Arbeidsfokuset skal være stort og tjenestemottakere og arbeidsgivere skal få den bistand de er i behov av. Selvbetjeningsløsningene skal være førstevalget for de som mestrer dette. For de som ikke mestrer å benytte seg av NAV sine selvbetjeningsløsninger, så skal disse få veiledning og bistand i vårt publikumsmottak. Mottaket ved NAV Våler er åpent hver dag fra 09.00-15.00, og her kan innbyggere henvende seg og få råd og veiledning av en mottaksvert. Innbyggere med oppfølgingsbehov får bistand til å bestille time for dette. NAV Våler har også en egen vakttelefon for henvendelser. Dette er en aktiv tjeneste for å ivareta de som ikke mestrer de digitale tjenestene. Innbyggerne kan dermed få bistand og hjelp til å få skrevet søknader og sendt inn viktige papirer uavhengig ytelse.

Barn og unge: NAV Våler har et selvstendig ansvar for å kartlegge barnefamilier og barns situasjon. Innbyggere som får oppfølging av NAV kan ha oppfølging på grunn av helseutfordringer, økonomiske utfordringer eller ut fra andre sosiale forhold. I familier med barn så skal NAV Våler ivareta barneperspektivet gjennom et eget kartleggings skjema og på selvstendig initiativ gi råd og veiledning om de tilbud man har til oppfølging av barn i kommunen. I bekjempelse av at barn skal vokse opp med vanskelige oppvekstvilkår er det viktig å bistå og veilede foreldre ut i betalt arbeid. Disse familiene har ofte behov for samordnet bistand fra både NAV og andre hjelpeinstanser. Dette krever etablering av gode samarbeidsmodeller mot skole, barnevern, helse- og omsorgssektoren internt i kommunen samt leger, tiltaksarrangører og arbeidsgivere eksternt. NAV skal være en initiativtaker, pådriver og selvsagt aktør inn i kommunens arbeid med barn og unge i en vanskelig livssituasjon.

NAV Våler skal bidra til å bedre levekårene for vanskeligstilte gjennom sosial og økonomisk trygghet. NAV skal kunne gi veiledning ut fra både den kommunale og den statlige verktøykassen NAV har til rådighet. Dette betyr at NAV Våler skal jobbe for at den enkelte skal få leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet. Dette må gjøres ut fra et helhetlig perspektiv hvor man må koordinere og legge til rette for god samhandling også med andre instanser i kommunen. Gjennom de ulike tjenestene som er samlet i NAV Våler får de, som har behov for bistand, en mer helhetlig tjeneste. Dette skal gis i tett samarbeid med andre instanser i Våler kommune. Innsatsen for å inkludere utsatte grupper på

arbeidsmarkedet skal gjøres gjennom søkelys på samarbeid med arbeidsgivere og tett oppfølging fra NAV Våler. Arbeid gir bedre helse og NAV Våler skal også i 2024 ha arbeids- og utdanningsfokus i alt arbeid rundt innbyggerne i kommunen. I dette er ungdom en prioritert gruppe. NAV Våler har veiledere som skal gi tett oppfølging og sikre at ungdommene kommer ut i arbeidsrettede aktiviteter. NAV Våler har dedikert ressurser til å følge opp ungdom tett i henhold til Ungdomsgarantien. Dette er en veileder som skal jobbe tett med ungdomskordinator i kommunen.

Bolig: Å ha et trygt og godt sted å bo er avgjørende for at man skal mestre andre deler av livet. Kommunale boliger kan bidra til at de som har problemer med å skaffe egen bolig kan få midlertidig hjelp i påvente av at de selv finner egnet bolig. Det er imidlertid viktig med målrettet innsatsen overfor de som er mest vanskeligstilt på boligmarkedet. NAV Våler har en boligsosial koordinatorstilling som har ansvar for tildeling av kommunale boliger i samråd med andre veiledere og andre ressurspersoner i kommunen. Boligsosial koordinator sørger for jevnlig tilsyn av boligene og samarbeide med andre instanser hvis den som tildeles bolig mottar oppfølging fra andre tjenester i kommunen. Det er også opprettet en prosjektstilling som Miljøvaktmester for å koordinere tjenester for de som bor i kommunale boliger, og er i behov av, og ønsker bistand. Dette er en prosjektstilling som jobber med tiltak som skal fremme boevne. Det jobbes for å fremme mer helhetlig samarbeid rundt det boligsosiale arbeidet i kommunen. Det er opprettet et eget tverrfaglig Boligsosial innsatsteam og egne varslingsrutiner hvis man ønsker å melde bekymring for personer man mistenker lever under uverdige boforhold.

Våler kommune mangler fortsatt boliger tilrettelagt for de mest vanskeligstilte, herunder personer med rusproblematikk. Det vil i 2024 bli et økt fokus på samordning av det boligsosiale arbeidet i kommunen. Selve organisering av det boligsosiale arbeidet i Våler kommune vil utredes i løpet av 2024.

Økonomisk veiledning: NAV plikter å gi opplysning, råd og veiledning etter § 17 Lov om sosiale tjenester til alle kommunens innbyggere som måtte være i behov av dette. NAV Våler skal jobbe forbyggende for å gi økonomisk veiledning da økonomiske utfordringer kan være store hinder i den enkeltes livssituasjon. NAV Våler skal gi informasjon, opplæring og bistand som gjør den enkelte i stand til å håndtere sin egen personlige økonomi. NAV skal også dele kompetanse med andre instanser i Våler kommune som kan være med å bidra slik at kommunen jobber forbyggende rundt økonomi på alle plan. De som har behov for gjeldsrådgivning, kan søke om bistand fra gjeldsrådgiver i NAV. Som et viktig supplement til de lokale veilederressursene fra NAV Våler kan Gjeldsrådgivertelefonen i NAV kontaktes. Forvaltning kan være et virkemiddel man kan iverksette for personene som ikke klarer å håndtere sin økonomi selv og som i påvente av eventuelt verge har behov for hjelp. I 2024 så vil et av våre satsingsområder være å utvikle et samarbeid med virksomhet Helse for å utforske videre hvordan vi kan få til et enda tettere samarbeid mellom Psykisk helse og NAV, for å sikre et tilbud som ivaretar innbyggers psykiske helse og deres utfordringer med å håndtere sin personlige økonomi.

Flyktninger: NAV Våler har dedikerte veilederressurser til å følge opp og saksbehandle flyktninger med og uten introduksjonsprogram. Veileder jobber tett med utdanning og helse i kommunen for å legge til rette for gode løp for flyktninger. NAV Våler har tatt på seg et koordineringsansvar for mottak av nyankomne flyktninger. Både flyktningkonsulent og programrådgiver bidrar gjerne aktivt i forhold til samarbeid med resten av kommunen for å skaffe arbeidstrening og språkpraksisplasser. I 2022 og 2023 ble vi anmodet til å bosette til sammen 45 flyktninger. Anmodning for 2024 er uavklart, men det er signalisert fra UDI at vi vil få en anmodning om økt bosetting i 2024.

Servicegruppa: NAV Våler har et eget aktiviserings tiltak som heter Servicegruppa og ble opprinnelig opprettet i forbindelse med at innføring av aktivitet for sosialhjelp ble lovbestemt. Servicegruppa skal jobbe for økt mestring, arbeid og utvikling av norskkunnskaper. Gjennom å jobbe i servicegruppa kan man tilegne arbeidstrening og prøve ut i forhold til egen mestring. I tillegg kan servicegruppa bidra med praktisk utendørs arbeid til eldre og funksjonshemmede personer som ikke klarer dette selv lenger. Dette er et arbeid som koordineres av arbeidsleder i Servicegruppa. NAV Våler har også en del Varig tilrettelagte tiltaksplasser (VTA) både på Personalpartner og Fortuna. VTA er et statlig arbeidsrettet tiltak som gir et arbeidstilbud i en skjermet virksomhet til personer som har problemer med å få arbeid innenfor det ordinære arbeidslivet. VTA-plassene finansieres gjennom en delfinansiering av både NAV stat og Våler kommune.

Husbanken: NAV Våler administrerer og fordeler ut fra Husbankens virkemidler. Bostøtte er viktig for personer med lav inntekt for at de skal ha mulighet til å leie bolig. For de personene som har økonomi som tilsier at de har mulighet til å kjøpe bolig, men som ikke får lån i vanlig bank kan startlån og eventuelt etableringstilskudd være en mulighet. Tilpasningstilskudd kan være et virkemiddel til at flere kan bo hjemme lenger ved at det tilrettelegges i boligen for dette. I løpet av 2023 var budsjettet på 30,0 mill. kroner til Startlånmidler. Pr 28.09.2023 har NAV Våler innvilget ca. 17,0 mill. kroner. På grunn av stor søknadsmengde har vi nå mottatt søknader som ligger til behandling og som vil gå mot en innvilgelse. Avsatte Startlånmidler vil derfor mest sannsynlig lånes i løpet av 2023.

I 2023 ble det besluttet at Våler kommune skulle innføre en Leie til Eie modell. Modellen finansieres gjennom startlånmidler og kommunen må selv sørge for at det er tilstrekkelig med Startlånmidler i det aktuelle året husstanden skal kjøpes. Det vil i 2023 og 2024 kartlegges om vi har brukere i våre kommunale boliger som ønsker, og vil ha kapasitet til å kjøpe boligen via startlån, ut fra en slik modell.

Våler kommune har en forholdsvis ung befolkning og det er en økning av pågang på søknader for personer som er i målgruppen. Søknadsmassen er doblet fra 2020 til 2022. På grunn av den økonomiske situasjonen som mange personer i etableringsfasen befinner seg i, med lite egenkapital og høye boligpriser. Det foreslås et budsjett på 10,0 mill. i 2024 til startlån. Det er knyttet lav tapsrisiko knyttet til kommunens utlån av Startlånmidler <https://kudos.dfo.no/documents/6798/files/6670.pdf>.

Bofellesskap

Bofellesskap består av følgende tjenester: Bemannede boliger for personer med nedsatt funksjonsevne- Kornveien, bemannede boliger og ambulerende tjeneste for personer med utfordringer innenfor rus og psykisk helse- Bergskrenten, og tiltak for funksjonshemmede: avlastning, støttekontakt og BPA.

Kornveien; Bofellesskap for mennesker med nedsatt funksjonsevne- her ytes heldøgns omsorgstjenester, praktisk bistand, opplæring og følge til dagtilbud. Tjenestene levers etter vedtak. Brukerne har 1:1 eller 2:1 vedtak, og behov for hjelp til det meste i dagliglivet.

Bergskrenten; Kortidsbolig og ambulering for mennesker med utfordringer i forhold til rus og/eller psykisk helse. Tjenestene leveres etter vedtak. Enkelte av brukerne har behov for døgkontinuerlig hjelp, og noen har færre besøk pr. uke. Det kan variere fra 1-2 til 120 vedtakstimer per bruker per uke. Bergskrenten har 4 små leiligheter inne i bofellesskapet. Leilighetene er små og benyttes i hovedsak til karlegging og korttidsopphold. Det ambuleres til tjenestemottakere i hele kommunen. Medarbeiderne yter praktisk bistand, opplæring, samtaler, psykoedukasjon/familiesamarbeid, ansvarsgrupper, Nada øreakkupunktur, veiledning, og samarbeider med verge.

Man ser en stadig økning i arbeidsmengde og vedtakstimer. Det ambuleres mer ut til brukere i stedet for at de bor inne i bofellesskapet. Dette er mer tidkrevende, men samtidig bidrar det til færre uheldige konflikter, og påvirkninger imellom brukerne. Dersom oppdragsmengden fortsetter å øke, vil man måtte øke bemanningen.

Det er utfordrende å rekruttere høyskoleutdannede i begge bofellesskapene.

Avlastning; Avlastning til barn og unge ligger under denne tjenesten. Avlastning kan gis i familiens eget hjem, eller hos privat tilbyder. Kommunen hadde vår 2023 anbudsrunde for levering av avlastningstjenester.

Støttekontakt; En støttekontakt skal hjelpe en annen person til å ha en aktiv og meningsfylt fritid. Det er utfordrende å få tak i nok støttekontakter til enhver tid, og ventetiden for å få støttekontakt kan være lang.

BPA (bruker/borgerstyrt personlig assistanse); Dette er en ordning for personer med ulike former for funksjonsnedsettelse som har behov for hjelp i hverdagen. Kommunen har per dags dato 8 BPA ordninger. 5 firmaer har konsesjonsavtale med kommunen for levering av BPA tjenester. Det søkes stadig oftere om denne tjenesten, og det ligger rettigheter til en slik organisering i helse- og omsorgstjenesteloven. Omfanget av BPA søknadene er vanskelig å planlegge for, og nye vedtak i løpet av budsjettåret gir store budsjettmessige konsekvenser.

I tillegg til BPA kjøper også kommunen plass i heldøgns omsorg både i sykehjem og fra privat tilbyder innen psykisk helsevern. Dette er kostnadskrevende tjenester.

Pleie og omsorg

Pleie og omsorg yter følgende tjenester: Dagsenter, kjøkken, sykehjem, hjemmesykepleie og praktisk bistand. Virksomheten yter nødvendig helsehjelp, og tjenester etter vedtak fattet av Tjenestekontoret.

Sykehjemsplasser

I 2023 har det vært en betydelig større pågang på sykehjemsplasser, spesielt gjelder dette fra påsketider. Det har også i år kun vært et svært lite antall overliggerdøgn, der det har forekommet har det vært annet en plassmangel som i all hovedsak ligger til grunn. Noen få døgn har det blitt benyttet dobbeltrom på korttidsopphold. Fra medio juni har vi på grunn av oppussing og endringer i sykehjem 19 rom, disse to utover de 17 som per i dag er definerte sykehjemsplasser har blitt brukt i stedet for dobbeltrom. I tillegg benyttes fortsatt en omsorgsbolig for de som er i behov av tettere oppfølging enn de kan få i hjemmet, men ikke helt trenger en sykehjemsplass. I perioden 01.01.2023-27.08.2023 er det 239 døgn, med 17 + omsorgsbolig/beredskapsleilighet. Totalt 18 plasser gir 4302 mulige liggedøgn. Totalt har det da vært 378 ledige liggedøgn, ca. en ledig seng hvert døgn. Det er tidlig å si om dette er en endring som er kommet for å bli eller om det er forbigående. Fra påske har det tidvis vært mye overbelegg, og i stor grad vært benyttet 19 plasser. Foreslår å øke antall plasser fra 17 til 19 med eksisterende bemanning.

Heldøgns bemannede omsorgsboliger (HDO)

Kommunen har i dag 25 omsorgsboliger lokalisert på Helse- og sosialsenteret. Disse tildeles av tjenestekontoret basert på funksjon og etter gitte kriterier. Per i dag er det ikke vedtak på HDO. I dag tildeles tjenesten hjemmesykepleie etter behov på lik linje med andre hjemmeboende i kommunen, og tjenesten utføres som punktbetjent. I praksis er det personell tilgjengelig hele døgnet, men hjelpen er preget av punktoppdrag og uten rom for å ivareta den enkeltes behov for sosialt samvær, måltidsfellesskap og aktivitet. Det er viktig at vi jobber for å opprettholde funksjon og gi trygghet hos beboere i disse boligene. Dette gjør vi gjennom å tilby aktivitet, sosialt samvær og måltidsfellesskap. Ved å opprettholde funksjon muliggjør vi at færre vil være i behov av en sykehjemsplass.

Det foreslås at tildeling av HDO-plass tildeles der det er omfattende pleie- og omsorgsbehov gjennom hele døgnet, og hjelpen ikke kan tilrettelegges for i eget hjem. Tildeling av sykehjemsplass gjøres der det er et omfattende pleie- og omsorgsbehov i tillegg til et omfattende behandlingsbehov eller kontinuerlig behov for sykepleierkompetanse som ikke lar seg tilrettelegge for i eget hjem.

Dagaktivitetstilbud: For at innbyggere skal kunne bo lengst mulig i eget hjem er det av stor betydning å ha et godt dagsentertilbud for demente. Dette er et lovpålagt tilbud. Dagsentertilbudene gis til dels sammen, og hver for seg med vesentlige bidrag fra frivilligheten. Dagsenter for personer med demens ytes i dag i en omsorgsleilighet. Det er viktig for den som er pasient at hen har en meningsfull hverdag preget av personsentrert omsorg. For pårørende er dagsentertilbudet et svært viktig tilbud for avlastning.

Samhandlingstavler

Kommunene har ansvar for pasienter og brukere med ulike og ikke sjelden sammensatte behov. Pasientene er i kontakt med mange deler av kommunens tjenester og mange ansatte er involvert ofte på tvers av virksomheter og avdelinger. Det er svært viktig at informasjon bringes videre mellom de ulike aktørene både internt og eksternt, det er ofte i overgangen det svikter i behandlingsforløpene.

Våler kommune mangler et verktøy som gir god oversikt over pasientgruppene og åpner for samhandling i nåtid mellom avdelingene. Helsepersonell bruker mye tid på å skaffe oversikt over utførte og ikke utførte oppgaver. Dette er en trussel for pasientsikkerheten og kvaliteten på tjenester til innbyggerne. Kommunen har gjennom flere år satset på velferdsteknologi og hatt store gevinster med dette. Nå er det også kommet velferdsteknologi som er et godt verktøy for helsepersonell i daglig og systematisk oppfølging av pasienter og brukere, og som bidrar til tryggere oppfølging. Samhandlingstavler vil frigjøre tid som helsepersonell kan bruke på pasientene. Dette er viktig i årene fremover med en økende andel eldre i befolkningen og en mindre andel i yrkesaktiv alder.

Elektroniske samhandlingstavler er et verktøy som bidrar til å ivareta pasientsikkerheten. Tavlene gir helsepersonell tilgang til relevant og oppdatert informasjon om pasientenes tilstand og behov, hva som er gjort og ikke gjort, og kan bidra til å redusere risiko for feilbehandling og misforståelser. En elektronisk samhandlingstavle kan være et av tiltakene for å nå dette målet. Elektroniske samhandlingstavler gir helsepersonell muligheten til å kommunisere og samarbeide bedre og mer effektivt. Tavlene kan brukes for å dele relevant informasjon om pasientene mellom ulike avdelinger og enheter i helsetjenesten, og sikrer at ønsket informasjon er synlig og lett tilgjengelig. Dette bidrar til å redusere risikoen for at viktig informasjon går tapt i overgangen mellom ulike deler av helsetjenesten. For eksempel når en tjeneste har gjort en kartlegging vil dette bli synlig i sanntid for alle som gir tjeneste til samme pasient. På denne måten slipper pasienten å svare på tilsvarende kartlegging fra alle involverte. Pasientene vil få en helhetlig og sikker oppfølging av de kommunale helsetjenestene. Det foreslås å legge inn midler på investering til kjøp av samhandlingstavler.

Velferdsteknologi

Våler kommune deltar i nasjonalt velferdsteknologiprogram (NVP), og alle teknologier som skulle tas i bruk er nå tilgjengelige for bruk i Våler kommune. Mest utbredt er trygghetsalarm, medisindispensere og e-låser. Noen teknologier kjøpes og andre leies, og anskaffelser gjøres i samarbeid med flere kommuner. Medisindispensere alene er et eksempel på teknologi som leies. I tillegg kommer trygghetsalarmer, elektroniske dørlåser og ulike sensorteknologi. Medisindispensere sparer oss for mye tid, ressurser vi kan benytte til andre oppgaver og til pasienter som er i større behov for fysisk oppfølging. Vi kan ikke kutte bemanning på grunn av teknologi, men uten teknologiske løsninger ville vi være nødt til å øke personellressursene ytterligere. Det er ikke bærekraftig med tanke på økonomi eller tilgjengelig kvalifisert helsepersonell å yte tjenester slik de tradisjonelt har vært gitt. Et annet viktig aspekt er at pasientene teknologien passer for, opplever stor nytteverdi gjennom større selvhjelpenhet og uavhengighet, og bedre kvalitet på behandling - for eksempel rett medisin til rett tid.

Mat og måltider

Pleie og omsorg har eget institusjonskjøkken som lager mat til beboere i sykehjem. I tillegg kan beboere i omsorgsboliger bestille ønskede måltider etter tabell under. Hjemmeboende pasienter kan bestille middag og få varm middag hjemkjørt daglig. Det er frivillige som kjører mat med kjøregodtgjørelse. Kjøregodtgjørelse utgjør en betydelig sum og det er nødvendig å legge på pris for hjemkjørt mat, i dag betales kroner 5,- pr. Porsjon. Denne foreslås økt til kr. 10,-.

Merknader til driftsbudsjettet

Beløp i 1000

Drift	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Rammeområde helse og velferd	139 441	128 900	142 300

Det er lagt inn midler til kjøp av to forsterkede sykehjemsplasser, økt antall BPA-timer og kjøp av plass til tvunget psykisk helsevern. I tillegg så er det lagt inn styrking av bemanning og kompetanse i hjemmetjenesten.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 9,0 mill. kroner.

Merknader til Investeringsbudsjettet

Investering Helse og velferd

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	
Velferdsteknologi	1 000	1 000			Lån
Kjøp av bolig Leie til eie	3 000				Lån
Kjøp av bolig Leie til eie mva	5 000				Fond
	250	250			mva
Sum investeringer	9 000	1 000	0	0	

Det er lagt inn midler til velferdsteknologi som for eksempel samhandlingstavler. Det er også foreslått midler til kjøp av bolig leie til eie på 8,0 mill.

3.4. Selvkost

Ansvarsområde

Våler kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost. Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2019 i sin helhet være disponert innen 2024.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + 1/2 %-poeng), kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, samt usikre utgifter og inntekter. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er anslått å bli 4,77 % i 2024. Budsjettet er utarbeidet den 6. oktober 2023. Tallene for 2022 viser endelig etterkalkyle, tallene for 2023 er prognostiserte verdier, mens tallene for 2024 til 2027 er budsjett-/økonomiplan.

Gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og matrikkellova

I 2023 har kommunen sammen med Momentum Solutins AS hatt en gjennomgang av gebyrene for disse selvkostområdene. For i større grad å imøtekomme de strenge kravene til selvkost, har det blitt gjennomført beregning og opptelling av antall timer som brukes på alle de ulike oppgavene. Det har samtidig blitt utarbeidet en helt ny struktur for gebyrberegning med forslag til ny forskrift som er på høring i skrivende stund. Om forskriften blir vedtatt, blir denne iverksatt fra januar 2024.

Gebyrutvikling for vann, avløp og feiing

Fra 2023 til 2024 foreslås en samlet gebyrreduksjon på rundt -3,4 %, hvor avløp øker mest i prosent med 3,9 %. Vann reduseres med 18,9 %. Feiing reduseres med 1,3 % %. For 2024 vil gebyret for vann, avløp og feiing bli 12 609,- en reduksjon fra 2023 på kr. 533,-. I perioden 2023 til 2027 øker samlet gebyr med kr. 520,- fra kr 16 440,- i 2023 til kr 16 960,- i 2027. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 0,82 %. Gebyreksemplene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 150 kubikkmeter. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Forslaget til gebyrsatser for 2024 er utarbeidet av Våler kommune i samarbeid med Momentum Solutions AS som har mer enn 18 års erfaring med selvkostberegninger og - rådgivning og bred erfaring rundt alle problemstillinger knyttet til selvkost.

Viser her til vedlagt budsjettnotat Kommunale gebyrer – Budsjettt 2024

Avløp og avløpshåndtering:

Ledningsnett avløp:

Kommunen har et ledningsnett som er separert, der vi drifter ca. 78 kilometer med avløpsledninger og overvannsledninger, 23 pumpestasjoner og et renseanlegg. Avløpet i Svinndal, blir håndtert av vårt renseanlegg i Svinndal. Avløp fra Kure, Kirkebygden, Texnes/Dammyr og Augerød blir pumpet til Kambo renseanlegg.

Svinndal renseanlegg:

Det er igangsatt et arbeid med å utrede rensekapasiteten i Svinndal. I KST sak 31/23 den 15.06.2023 ble det vedtatt å gå videre med alternativ 2 som er nytt overbygg til en kostnadsramme på 25,0 mill. (P50). Når detaljprosjekteringen er ferdigstilt og kostnadsramme (P85) er klar, vil det fremmes en egen budsjettjusteringssak for oppgradering av Svinndal renseanlegg.

Vann:

Det er i 2023 satt i gang et arbeid med oppgradering av Rusvik vannbehandlingsanlegg. Dette fortsetter i 2024. Det er også igangsatt prosjekt brannvann Kirkebygden som er en forutsetning for godkjenning av nye skoler. Dette er også et arbeid som fortsetter i 2024 og ferdigstilles før de nye skolene er ferdigstilt.

Renovasjon:

Renovasjonen håndteres i samarbeid med MOVAR. Samarbeidet fungerer bra.

Det er vedtatt å sortere ut matavfall fra restavfallet. Dette får konsekvenser for pris på restavfall. Egne biler som henter matavfall, gjør at prisene øker med 50 % på restavfall. Dette betyr en økning for en beholder på 140 l (inkludert løsning for matavfall) fra kr. 2 350,- i 2023 til kr. 3 525,- i 2024. Ved innføring av innsamling av matavfall vil det fortsatt være mulighet for hjemmekompostering for dem som ønsker det. Movar avvikler ordningen med leie av kompostbinge, men abonnentene som har leid kompostbinge får tilbud om å kjøpe bingen til redusert pris kr. 1 500,- per bing.

Glass- og metallembalasje: I oktober 2023 ble innsamlingsfrekvensen på glass- og metallembalasje endret fra fire til åtte uker. Innsamlet mengde påvirkes ikke, men innsamlingskostnadene reduseres. Derfor lavere endrings% på glass/metall enn på papp/papir og plastemballasje.

Henteavstand: Renovasjonsutstyret skal stå maksimalt 8 meter fra kjørbare vei på tømmedag. Abonnenter som har behov for å ha renovasjonsutstyret på lenger avstand, kan betale et tillegg for avstand opp til 40 meter. Gebyret øker kraftig sammenliknet med foregående år. Beregning av kostnader viser at denne tjenesten har vært underpriset frem til nå.

Kompostering: MOVAR igangsetter innsamling av matavfall i deler av regionen allerede nå ved årsskifte. Lovverket tillater at det fortsatt vil være mulighet for hjemmekompostering for dem som ønsker det. MOVAR har frem til nå tilbudt leie av kompostbinge for dem som ønsker. Ifm. at MOVAR nå innfører innsamling av matavfall, ønsker vi å avvikle ordningen med leie av kompostbinger. Vi foreslår at abonnentene kontaktes og får tilbud om å kjøpe bingen til redusert pris (1500 kr per stk.).

Fritidsrenovasjon: Det tilstrebes og er primært fellesløsninger for hytter, men noen få hytter ligger spredt og bør få valg om eget beholdersett dersom de ikke ønsker å frakte avfallet til nærmeste fellesløsning. Derfor foreslår det et gebyr for dette og dette gebyret er følgelig noe høyere enn for dem som tilhører fellesløsning.

Oversikt over priser renovasjon/slamtømming

Varenavn	Gebyr 2023 inkl. mva	Endring %	Gebyr 2024 inkl. mva
RESTAVFALL INKL. MATAVFALL tømmes hver 14 dag som standard			
Restavfall 140 l (inkl. løsning for matavfall)	2 350,04	50 %	3 525,06
Restavfall 240 l (inkl. løsning for matavfall)	3 297,74	50 %	4 946,61
Restavfall 370 l (inkl. løsning for matavfall)	4 825,10	52 %	7 334,15
Restavfall 660 l (inkl. løsning for matavfall)	8 392,70	52 %	12 756,90
Restavfall inntil 10 m ³ (inkl. løsning for matavfall)	48 066,82	52 %	73 061,57
PAPP/PAPIR/DRIKKEKARTONG tømmes hver 4 uke som standard			
Papp/papir/drikkekartong 240 l	347,71	15 %	399,87
Papp/papir/drikkekartong 370 l	347,71	15 %	399,87
Papp/papir/drikkekartong 660 l	347,71	15 %	399,87
Papp/papir/drikkekartong inntil 10 m ³ container	15 565,20	15 %	17 899,98
GLASS-/METALLEMBALSJE tømmes hver 8. uke som standard			
Glass-/metallemb. 140 l.	347,71	7 %	372,05
Glass-/metallemb. 240 l.	347,71	7 %	372,05
Glass-/metallemb. 370 l.	347,71	7 %	372,05

PLASTEMBALLASJE tømmes hver 4. uke som standard			
Plastemballasje 240 l	347,71	15 %	399,87
Plastemballasje 370 l	347,71	15 %	399,87
Plastemballasje 660 l	347,71	15 %	399,87
Plastemballasje sekk 140 l	347,71	15 %	399,87
Plastemballasje inntil 10 m ³ container	17 459,62	15 %	20 078,56
NEDGRAVD/BUNNTØMT			
Nedgravd/bunntømt avfallsløsning per boenhet	3 155,00	94 %	6 118,39
HENTEAVSTAND			
Gangtillegg prisgruppe 1 (8-20 meter)	1 101,10	115 %	2 367,00
Gangtillegg prisgruppe 1 (21-30 meter)	1 652,30	80 %	2 973,00
Gangtillegg prisgruppe 1 (31-40 meter)	2 200,90	70 %	3 753,00
FRTIDSRENOVASJON helårs med full kildesortering			
Fritidsrenovasjon – fellesløsninger	3 473,00	35 %	4 696,84
NY Fritidsrenovasjon – eget beholdersett			5 166,53
EKSTRATØMMING utenom rute men i ordinær arbeidstid man-fre. Uavhengig av avfallstype. Bestilles av abonnent eller MOVAR. Benyttes ved feilsortering			
Ekstratømming – beholdere på hjul – pris per beholder	1 000,00	60 %	1 600,00
Ekstratømming – nedgravd/bunntømt – pris per enhet	10 000,00		10 000,00
DOBBEL TØMMEFREKVENS			
Dobbel tømmeffrekvens av overflatebeholdere beregnes et tillegg på 100 % av ordinært gebyr.			
SLAMTØMMING			
Slamtømming	2 412,86	43 %	3 450,39
Slamtømming fellesanlegg	2 412,86	43 %	3 450,39
Slamtømming innen 24 timer	1 094,00	60 %	1 750,40

Feiing og tilsyn i Våler i Østfold

Våler kommune dekkes av et interkommunalt Brann- og redningsvesen - Mossregionen Interkommunale Brann- og redningsvesen MIB. Dette inkluderer også feiing.

Alle eiendommer med skorstein og fyringsanlegg skal ha tilsyn og feiing. Dette er en lovpålagt oppgave, og huseier plikter å gi feieren adkomst slik at feiing og tilsyn kan utføres.

Situasjonsbeskrivelse

Det foretas løpende oppgradering av kommunens avløpsrør, kummer og pumpestasjoner. VA saneringsplanen følges så langt det er praktisk og økonomisk forsvarlig, men noen avvik blir det i forhold til at uforutsette hendelser kan oppstå. Vi merker godt en god virkning av å legge nye rør. Dette fører til en betydelig redusering av fremmedvann som igjen betyr reduserte renskostnader.

Mattilsynet har også i 2023 foretatt flere kontroller/tilsyn med konstruktive tilbakemeldinger. Vi er nå i ferd med å lukke avvikene, men arbeidet vil også foregå i 2024. Det er gjennomført mange utbedringer på vannrenseanlegget Rusvik for å sikre vannkvaliteten og stabil produksjonsmengde. I løpet av 2023 så er Våler kommune selvforsynt med vann til våre innbyggere. Leveranser fra Movar er beredskapsvann ved behov. Det har også vært tilfeller hvor Våler kommune har levert vann til Movar.

Feiing og tilsyn av piper gjøres av Mossregionens Interkommunale Brann- og redningsvesen (MIB) som er en sektor i Movar IKS. Når det gjelder Renovasjon så er det det kommunale selskapet Movar IKS som står for dette.

Merknader til driftsbudsjettet

Beløp i 1000

Drift	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Selvkost	-5 747	-5 600	-4 600

Planlagte VA prosjekter 2024:

- Lukke avvik vann distribusjon
- Lukke avvik vann produksjon
- Løpende vedlikehold av dagens VA infrastruktur
- Løpende måling og kartlegging av fremmedvann
- Energoptimalisering av VA infrastruktur Smart vannmåler prosjekt-Vanntap analyse på vannledningsnett

Merknader til investeringsbudsjettet

Investering Selvkost	Økonomiplan				Beløp i 1000 Finansiering
	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	
	2024	2025	2026	2027	
Rehabilitering avløpsnett	1 700	1 700	1 700	1 700	Lån
Nytt/rehabilitering vannledninger/-nett	6 000	6 000	6 000	6 000	Lån
Vann Kirkebygden	10 000	5 000	5 000	5 000	Lån
Renseanlegg Svinndal	10 000	15 000	5 000	5 000	Lån
Sum investeringer	27 700	27 700	17 700	17 700	

De største prosjektene som planlegges og prosjekteres i 2023 vil være:

- Øke vannkapasiteten inklusivt brannvann for Kirkebygden
- Oppgradere Svinndal renseanlegg
- Gang- og sykkelvei inkl. VA fra Middagsåsen til Folkestad
- Rehabilitering avløpsnettet

4 Bakgrunn og føringer

Rammer og prosess

Handlingsprogrammet 2024 - 2027 er kommuneplanens kortsiktige del. Det skal beskrive en forventet utvikling innen realistiske rammer. Handlingsprogrammet består av økonomiplanen for 2024-2027, samt årsbudsjettet for 2024 (det første året i økonomiplanen).

Handlingsprogrammet er hjemlet i Plan- og bygningsloven, mens lovhjemmelen for økonomiplanen og årsbudsjettet er hjemlet i Kommuneloven. Kommunedirektøren har, med hjemmel i kommuneloven, et selvstendig ansvar for å legge frem et realistisk budsjett i balanse.

På bakgrunn av regjeringens forslag til - og Stortingets behandling av – Kommuneproposisjonen, sendte kommunedirektøren i juni 2023 ut et rammebrev til kommunalområdene og stabene med retningslinjer for budsjettarbeidet og budsjettammer. Frist for levering av budsjettinnspill var satt til september 2023.

Kommunedirektørens forslag er så utviklet gjennom blant annet:

- Utarbeidelse av konsekvensjustert budsjett
- Separate møter og gjennomganger av budsjettinnspill
- Drøfting i kommunedirektørens ledergruppe.
- Budsjettseminar for kommunestyrets medlemmer.

Prosessen videre:

1. Budsjettforslaget presenteres for kommunestyret den 15. november 2023.
2. Formannskapetets innstillende møte er 23. november 2022.
3. Kommunestyret gjør endelig vedtak i sitt møte 7. desember 2023.

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2024

Statsbudsjettet og det økonomiske opplegget for kommunesektoren

Det kommunale tjenestetilbudet finansieres hovedsakelig av skatt og rammetilskudd. Det er Stortinget som fastsetter nivået på disse overføringene. Kommunale avgifter, gebyrer, eiendomsskatt og brukerbetalinger på kommunale tjenester fastsettes av kommunestyret innenfor gjeldende lover og forskrifter. Kommunene har muligheter til å øke sin handlefrihet gjennom økte inntekter eller reduserte kostnader.

Kommunesektorens inntekter i 2024

I kommuneproposisjonen for 2024 la regjeringen opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 5,6 og 5,9 mrd. kroner. Det ble lagt opp til at kommunene skulle få 4,4–4,7 mrd. kroner av den samlede veksten i frie inntekter, mens fylkeskommunene får 1,2 mrd. kroner av veksten. Videre ble det varslet at dersom anslagene for demografi- og pensjonskostnader skulle bli vesentlig annerledes enn lagt til grunn i kommuneproposisjonen 2024, kan forslag til vekst i frie inntekter i statsbudsjettet for 2024 ende opp utenfor det foreslåtte intervallet på 5,6–5,9 mrd. kroner.

Regjeringen legger nå opp til en realvekst i sektorens samlede inntekter i 2024 på om lag 6,4 mrd. kroner. Altså høyere enn den øvre rammen som ble varslet i kommuneproposisjonen. Dette tilsvarer en realvekst på 1,3 pst. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2023 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2023. Den samlede kompensasjonen på 3,2 mrd. kroner før økt prisvekst mv., som ble vedtatt i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023, er inkludert i nivået. Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 4,3 pst.

Frie inntekter

For å sette kommunene i stand til å bidra til gode levekår og tilgang til grunnleggende tjenester i bygd og by i hele landet, legger Regjeringen opp til økning i kommunene sine inntekter. Dette for at tjenestene både kan opprettholdes og videreutvikles.

Av veksten på om lag 6,4 mrd. kroner får kommunene en vekst i frie inntekter på om lag 5,1 milliarder kroner, mens fylkeskommunene får en vekst på 1,3 milliarder kroner.

Slik som varslet i kommuneproposisjonen for 2024 er veksten til kommunene begrunnet med følgende satsinger:

- 150 mill. kroner til psykisk helse og rus
- 100 mill. kroner er fordelt til de kommunene som taper mest på modellen for gradert basiskriterium

I tillegg økes kommunenes ramme med 40 mill. kr til styrking av helsestasjon- og skolehelsetjenester.

Budsjet 2024 | Økonomiplan 2024-27

Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av befolkningsutviklingen og merutgifter knyttet til pensjon. Demografiutgiftene for kommunesektoren ble i kommuneproposisjonen for 2024 beregnet til 4,6 mrd. kroner. Av dette var 3,8 mrd. kroner knyttet til tjenester som ble finansiert av de frie inntektene. Det var imidlertid usikkerhet knyttet til anslaget som følge av flyktningssituasjonen. Når det gjelder pensjonskostnader ble det anslått en vekst på om lag 1,2 mrd. kroner i kommunesektorens samlede pensjonskostnader utover anslått lønnsvekst i 2024. Dette anslaget var beheftet med betydelig usikkerhet.

Oppdaterte demografikostandsberegningene viser ingen endring i anslaget fra kommuneproposisjonen for 2024. Det nye anslaget for pensjonskostnader viser nå en vekst i de samlede pensjonskostnadene utover anslått lønnsvekst på 2 mrd. kroner. Det er 0,8 mrd. kroner høyere enn anslått til kommuneproposisjonen for 2024.

Etter dette anslås kommunesektorens handlingsrom å øke med 0,5 mrd. kroner i 2024, som det er bindinger på

Handlingsrom

Kommunenes handlingsrom:	Mrd. Kroner
<i>Vekst i frie inntekter</i>	5,1
- merkostnader til demografi	-3,1
- merkostnader pensjon	-1,8
Økt handlingsrom	0,2

I neste tabell er realveksten i kommunesektorens samlede inntekter i 2023 på rundt 2,6 mrd. kroner dekomponert:

	Mrd. kroner
Frie inntekter	6,4
Frie inntekter knyttet til endringer i oppgaver ¹⁾	3,8
Øremerkede tilskudd	2,4
Gebyrinntekter	0,5
Realvekst samlede inntekter uten særskilt tillegg	13,1

1) Disse midlene bevilges som frie inntekter, men regnes ikke med i veksten i frie inntekter siden midlene er knyttet til endringer i pålagte oppgaver. Midlene medregnes i veksten i de samlede inntektene.

Detaljert anslag på frie inntekter:

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

	Mill. kr. Nominelle priser ¹								
	Kommunene ²			Fylkeskommunene ²			Kommunesektoren i alt		
	2023 ³	2024	Pst. endr.	2023 ³	2024	Pst. endr.	2023 ³	2024	Pst. endr.
Skatter i alt	224 958	237 620	5,6	41 000	43 250	5,5	265 958	280 870	5,6
<i>Herav skatt på inntekt og formue</i>	<i>208 200</i>	<i>220 250</i>	<i>5,8</i>	<i>41 000</i>	<i>43 520</i>	<i>5,5</i>	<i>249 200</i>	<i>263 500</i>	<i>5,7</i>
Rammetilskudd	169 460	175 198	3,4	46 151	48 389	4,9	215 611	223 588	3,7
Sum frie inntekter	394 418	412 819	4,7	87 151	91 639	5,2	481 569	504 458	4,8

¹ Prisveksten i kommunesektoren i 2024 (deflator) er anslått til 4,3 pst.

² Oslo er delt i en kommunedel og en fylkeskommunedel.

³ Anslag på regnskap korrigert for oppgaveendringer, regelendringer og engangsbevilgninger.

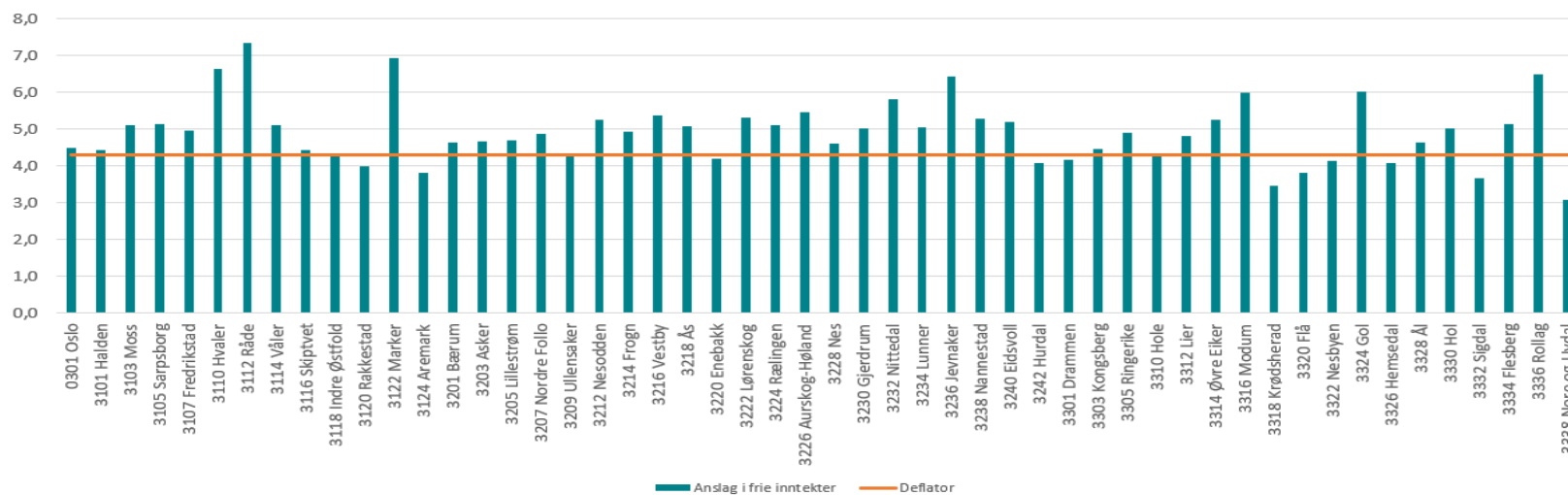
⁴ Omfatter ikke midler bevilget på kap. 571, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Fra 2023 til 2024 er det på landsbasis en nominell vekst i kommunenes frie inntekter på 4,7 prosent (fra anslag på regnskap). For våre kommuner i de ulike regionene er den gjennomsnittlige nominelle veksten i de frie inntektene følgende:

- Kommunene i Østfold: 5%
- Kommunene i Akershus: 4,9%
- Kommunene i Buskerud: 4,6%
- Oslo kommune: 4,5%

Med en kommunal deflator for 2024 beregnet til 4,3 % har 11 kommuner en realnedgang. Årsak til ulik utvikling er demografiske endringer og utslag gjennom kostnadsnøkler og tilskudd.

Anslag vekst regnskap 2023-2024

Pris- og lønnvekst (kommunal deflator)

Pris og lønnsvekst for kommunesektoren for 2024 er anslått til 4,3 %. Dekomponeringen og vekten følger av tabellen under.

	Anslag 2023 i RNB	Anslag 2023 nå	Anslag 2024
Deflator	5,2	4,5	4,3
Syssetsetting, lønnsvekst og pensjonskostnader mv.	5,5	5,5	4,9
<i>Lønnsvekst</i>	5,4	5,4	4,9
<i>Effekt av arbeidsgiveravgift</i>	0,1	0,1	
Prisvekst varer og tjenester	4,9	3,2	3,4
Lønnsandel (pst.)	57,5	57,5	57,5

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

Deflator har to funksjoner:

- Historisk beregning av faktisk realvekst (regnskapsdeflator)
- Kompensasjon for anslått pris- og lønnsvekst i statsbudsjettet (budsjettdeflator)

Deflatoren for kommunesektoren utarbeides i Finansdepartementet (FIN) i forbindelse med statsbudsjettet. Deflator består av en delindeks for lønnsvekst og en delindeks for kjøp av varer og tjenester.

Følgende kostnadselementer er ikke dekket av deflatoren:

- Rentekostnader
- Pensjonskostnader er dekket i budsjettdeflatoren den grad de øker i takt med lønnsveksten. Dersom pensjonskostnadene øker mer (eller mindre) enn lønnsveksten, fanges ikke dette opp av budsjettdeflatoren.
- Demografikostnader

Disse kostnadselementene må dekkes av veksten i frie inntekter.

Våren 2024 vil den endelige skatteinngangen og lønns- og prisveksten i 2023 være kjent.

Skatteøren 2024

Den kommunale skatteøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere som tilfaller kommunesektoren.

	Prosent	Endring fra 2023 (pst.poeng)
Kommunene	10,95	-0,20
Fylkeskommunene	2,35	-0,10

Det er en langvarig praksis for at skatteørene fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 pst. av kommunenes samlede inntekter.

Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2024 bygger blant annet på 0,1 prosent sysselsettingsvekst og 4,9 prosent årslønnsvekst fra 2023 til 2024.

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

I statsbudsjettet foreslås at både den kommunale og fylkeskommunale skattøren nedjusteres med henholdsvis 0,20 prosentpoeng til 10,95% og 0,10 prosentpoeng til 2,35%.

Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre 40 prosent av kommunesektorens samlede inntekter i 2024.

Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås med dette opplegget å utgjøre 263,5 mrd. kroner i 2024, en nominell reduksjon på 5,7 % fra 2023.

Skjønnstilskuddet

Nivået på fylkesrammen vår er for 2024 videreført på samme nivå som i 2023.

Etter en helhetlig vurdering har vi nå fordelt 68,8 mill. kroner gjennom ordinær fordeling over statsbudsjettet, noe som utgjør 67% av den samlede rammen vår.

I den ordinære fordelingen har vi blant annet lagt på forhold, slik som kommunenes økonomiske rammebetingelser og utvikling i disse, særskilte utfordringer for enkelt kommuner og utviklingen i oppvekst- og levekårsindikatorerne samt demografi. Enkelte kommuner er også kompensert for særlig tjenestetilbud, som underbygger andre kommuners behov.

Samtidig holdes en solid andel av midlene tilbake for senere fordeling. Både perioden med Covid-19 og nå med ekstremværet «Hans» er vår erfaring at dette er helt nødvendig beredskap, spesielt når store hendelser inntreffer og berører mange kommuner samtidig. De tilbakeholdte skjønnsmidlene vil bli brukt til uforutsette og ekstraordinære økonomiske utfordringer som måtte oppstå i løpet av året, samt til fornyings- og innovasjonsarbeid.

I og med at en større skjønnsmiddelramme enn i fjor har blitt holdt tilbake har enkelte kommuner fått nedjustert rammen sin, mens andre med behov har fått økt rammen sin.

Mer om uforutsette utgiftskrevende forhold

Kommunen kan løpende i løpet av året gi en tilbakemelding på utgiftskrevende forhold av betydning, som kommunene ikke kan påvirke selv. Dette kan være forhold av uforutsett, midlertidig eller mer langvarig karakter. Ved tildeling av skjønnsmidlene skal vi gjøre en helhetlig vurdering av kommunens økonomi og behov. Skjønnsmidler tildeles på grunnlag av kommunens økonomi som helhet, og ikke kun på grunnlag av enkeltstående sektorer eller saker. Evt. kompensasjon gis på høsten.

Nærmere om fornyings- og innovasjonsprosjekter

Formålet med prosjektmidlene er å gi kommunene støtte til å prøve ut nye løsninger i sin virksomhet. Midlene skal stimulere kommunene til å kunne jobbe med fornying og innovasjon. Prosjektet må etableres som et kommunalt prosjekt, i regi av kommunen. Samarbeid med andre kommuner og eventuelle eksterne aktører vektlegges høyt. Det samme gjelder prosjekter med stor overføringsverdi til andre kommuner. Vi gjør oppmerksom på at det ikke gis ikke støtte til vanlig drift, investering og næringsutviklingsprosjekter.

Det gis videre støtte til prosjekter med formål om å opprette nye interkommunale samarbeid, hvor samarbeidet kan bidra til en mer bærekraftig eller innovativ oppgaveløsning.

Innovasjons- og utviklingsprosjekter søkes, tildeles og rapporteres gjennom ISORD/ prosjektskjønnsdatabasen. Vi tar sikte på en søknadsfrist i mars med en fordeling av midlene i april/mai. Alle prosjekter som har fått støtte på tvers av embetene vises på den offentlige siden av [Prosjektskjønnsdatabasen](#).

Rentekompensasjonsordning og tilskuddsordning for læringsarenaer og utstyr

Regjeringen foreslår å innføre en rentekompensasjonsordning for investeringer i lokaler og større utstyr som bidrar til en mer praktisk og variert skole. Ordningen vil få en investeringsramme på totalt 8 milliarder til kommunene, hvor én milliard kroner skal fases inn hvert år i åtte år. Med ordningen vil staten betale for kommunenes renteutgifter knyttet til investeringer.

Regjeringen foreslår også å bevilge 127 millioner kroner til en tilskuddsordning for å få mer praktisk og variert læring på 5.-10. trinn. Med dette tilskuddet kan skolene kjøpe inn utstyrspakker og apparater til for eksempel skolenes verksteder, laboratorier, musikkrom, skolekjøkken eller utstyr til mer fysisk aktivitet eller uteskole. Kommunene vil få et tilskudd fordelt etter elevtall. De aller minste kommunene er garantert et minstepeløp på 10 000 kroner.

Bo trygt hjemme-reformen

Regjeringen foreslår bevilge 75 millioner kroner i økte bevilgninger til oppfølging av tiltak i stortingsmeldingen for et mer aldersvennlig samfunn - Bo Trygt hjemme-reformen. Regjeringen foreslår å bevilge om lag 58 millioner kroner til arbeidet med å utvide Tørn fra et prosjekt for omsorgstjenesten til et program for hele helse- og omsorgstjenesten. Regjeringen foreslår også fire millioner kroner til tiltaket Jobbvinner, som er et nasjonalt prosjekt for å rekruttere og beholde sykepleiere og helsefagarbeidere i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. I tillegg foreslår regjeringen ti millioner til en veiledningstjeneste for studenter og ansatte i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Gevinster knyttet til nytt prøvegjennomføringssystem i skolen

Nytt prøvegjennomføringssystem øker graden av digitalisering og gir gevinster òg for kommunesektoren. Kommunane sin gevinst, som i stor grad er knytt til digitalisering av kartleggingsprøver, er i 2024 vurdert til 6,6 mill. kroner. Rammetilskuddet blir redusert tilsvarende. For fylkeskommunene sin del blir det trolig satt i verk tryggingstiltak under eksamensgjennomføringa i 2024, og rammetilskuddet til fylkeskommunen blir derfor ikke redusert i 2024. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Gratis deltids plass på SFO på 2. trinn – helårseffekt av endring i 2023

Det er frå høsten 2023 innført gratis 12 timer SFO på andre trinn. Som følge av dette økes rammetilskuddet med 690,0 mill. kroner. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 863,6 mill. kroner som blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole. Sjå nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Gratis barnehage i tiltakszona i Finnmark og Nord Troms – helårseffekt av endring i 2023

For å gjøre Finnmark og Nord-Troms mer attraktive for småbarnsfamilier er det frå høsten 2023 innført gratis barnehage for alle barn i tiltakszona. Som følge av dette er rammetilskuddet økt med 77,2 mill. kroner. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet øker med ytterligere 71,4 mill. kroner som blir fordelt særskilt (tabell C) til kommunene i tiltakszona. Lavere maksimalpris fra 1. august 2024 gjør at kostnaden for gratis barnehage i tiltakszona isolert sett blir lavere enn tidligere lagt til grunn. Sjå nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Gratis barnehage frå tredje barn i barnehagen – helårseffekt av endring i 2023

Fra høsten 2023 er barnehageplass gratis fra tredje barn for familier som har flere barn i barnehagen samtidig. Som kompensasjon for dette er rammetilskuddet økt med 20,0 mill. kroner i 2023. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 24,0 mill. kroner som blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnehage. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Redusert pensjonspåslag for private barnehagar

Fra 1. januar 2022 vart pensjonspåslaget for private barnehager redusert fra 13 pst. til 10 pst. av lønnskostnadene i de kommunale barnehagene. Det vart samtidig innført en treårig overgangsordning for enkeltstående barnehager, slik at de skulle få lengre tid til å tilpasse seg. Som følge av dette er rammetilskuddet redusert i både 2022 og 2023. Siden pensjonspåslaget til de enkeltstående barnehagene blir trappa vidare ned i 2024, blir rammetilskuddet redusert med ytterligere 57,5 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen – helårseffekt av endring i 2023

Maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehagen ble fra 1. januar 2023 redusert til 3 000,- kroner per måned. Kommunesektoren ble kompensert med en økning i rammetilskuddet på 329,2 mill. kroner i saldert budsjett for 2023. Den uventet høge prisveksten i 2023 gjorde at den reelle reduksjonen i maksprisen ble høyere enn lagt til grunn, og kommunene vart derfor kompensert med ytterligere 169,1 mill. kroner i forbindelse med revidert

nasjonalbudsjett for 2023. Det er tatt hensyn til prisveksten i utrekningen av heilårseffekten i 2024. Videre er det lagt til grunn at økningen i etterspørsel etter barnehageplasser først slår inn for fullt fra barnehageåret 2023–2024. Rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 66,8 mill. kroner som blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnehage. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2024

Den maksimale foreldrebetalingen i barnehagen blir videreført på 3 000,- kroner per måned fra 1. januar 2024. Fra 1. august 2024 blir foreldrebetalingen redusert til 2 000,- kroner per måned. Som kompensasjon blir rammetilskuddet økt med 1 560,1 mill. kroner som blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnehage. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Ytterligere reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2024 i kommuner i sentralitetssone 5 og 6

For kommuner i sentralitetssone 5 og 6 blir den maksimale foreldrebetalinga redusert til 1 500,- kroner per måned fra 1. august 2024. Som kompensasjon blir rammetilskuddet økt med 72,3 mill. kroner som blir fordelt særskilt (tabell C) til kommunane i sentralitetssone 5 og 6. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Pasienttilpassa basistilskudd – helårseffekt av endring i 2023

Basistilskuddet til fastleger ble økt og lagt om fra 1. mai 2023. Som kompensasjon er rammetilskuddet til kommunene økt med 480,0 mill. kroner. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet blir derfor økt med ytterligere 250,0 mill. kroner som blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Økt barnetillegg i kvalifiseringsprogrammet – helårseffekt av endring i 2023

Som kompensasjon for en økning i barnetillegget i kvalifiseringsprogrammet fra 1. februar i 2023, ble rammetilskuddet til kommunene satt opp med 10,0 mill. kroner i 2023. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 1,0 mill. kroner som blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Økt rettleidende satser for sosialhjelp – helårseffekt av endring i 2023

Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2023 ble de rettleidende satsene for sosialhjelp satt opp med 10 pst. fra 1 juli 2023. Kommunesektoren ble kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet på 284,0 mill. kroner. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 295,8 mill. kroner som blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Endringer i kontantstøtten – konsekvenser for barnehage

Endringer i kontantstøtten i 2024 er ventet å føre til ein økning i etterspørselen etter barnehageplass. Som kompensasjon for dette øker rammetilskuddet i 2024 med 119,7 mill. kroner som blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnehage. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Barne- og familiedepartementet.

Vaksinasjon mot covid-19 – engangsløying i 2023

I revidert nasjonalbudsjett for 2023 ble rammetilskuddet til kommunene økt med 68,0 mill. kroner som kompensasjon for en oppfriskingsdose til særskilte grupper våren 2023. Dette var ei engangsløying, og rammetilskuddet blir derfor redusert med 70,9 mill. kroner i 2024.

Kommunestyrets vedtatte budsjett

5 Drifts- og investeringsbudsjett

5.1 Økonomiske rammer

Prisstigning og lønnsvekst

Økonomiplanen er satt opp i faste priser (2023-kroner). Årlig deflator i kommunesektoren er på 11,4 %, herav 5,4 % i forventet lønnsvekst og en forventet prisvekst på 6,0 %.

Våler kommune budsjetterer pensjonsutgifter med 15,0 % av lønn i perioden, med unntak for undervisningspersonell der premien er satt til 11,8 %. Pensjonspremien vil variere betydelig år for år. Lønnsoppgjør, trygdeoppgjør, antall uføretrygdede og kapitalmarkedet er viktige faktorer som påvirker dette.

Finansielle inntekter og utgifter

Aksjeutbytte fra Østfold Energi AS er budsjettert med 1,5 mill. Det er (som tidligere) verken budsjettert gevinst eller tap på finansielle omløpsmidler.

Renteinntekter er basert på gjennomsnittlig inntestående i bank.

Deler av Våler kommunes låneportefølje er knyttet opp mot 68,7 % pt. rente (nominell rente), 6,51 % grønn pt. rente, husbanken flytende 19,21 % og 5,6 % fast rente. Nominell rente (pt. rente) er på 5,5 %, fastrenten er 2,29 % og grønt lån er 5,4 %.

Norges Banks styringsrente er nå på 4,25 %. Hvordan markedsrentene endrer seg har ikke alltid direkte sammenheng med Norges Banks styringsrente. Markedsrentene påvirkes også av mange andre faktorer og vil ikke nødvendigvis følge Norges Banks renteutvikling slavisk.

I økonomiplanen har kommunedirektøren benyttet Kommunalbankens anbefalte rentekurve for lån. Den bygger på Norges Banks anslag på Nibor (styringsrenten tillagt pengemarkedspåslaget), samt siste prognose på pengemarkedsrenten fra Statistisk Sentralbyrå tillagt Kommunalbankens margin over Nibor. Kommunalbankens anbefalte renter er for 2024 på 5,33 %, 2024 4,86 %, 2025 4,45 % og 2026 4,28 %.

Frie inntekter

Skatt og rammetilskuddet er i utgangspunktet ført opp med prognosebeløpet som er angitt for Våler i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024.

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
RAMMETILSKUDD FRA STATEN	166 804 000	185 000 000	200 000 000
INNTEKTSUTJEVNING	35 708 000	21 000 000	24 000 000
SKATT PÅ INNTÉKT OG FORMUE	190 597 000	186 000 000	205 000 000
SUM FRIE INNTÉKTER	393 109 000	392 000 000	429 000 000

Norske kommuner får hovedtyngden av sine inntekter bestemt gjennom det kommunale inntektssystemet. Prinsippet som ligger til grunn for dette systemet er å sikre at alle kommuner i prinsippet har økonomisk evne til å gi sine innbyggere et likeverdig tilbud når det gjelder sentrale velferdstjenester uavhengig av kostnadsstruktur eller inntektsnivå.

Nivået for Våler kommunes skatteinntekter er i budsjettet for 2023 på 83 % av landsgjennomsnittet.

Det ordinære rammetilskuddet tar utgangspunkt i et innbyggertilskudd som fordeles med et likt beløp per innbygger. Innbyggertilskuddet korrigeres videre for utgiftsutjevning, beregnet etter såkalte objektive kriterier, kostnadsnøkler. Etter disse «objektive kriterier» betraktes Våler som en middels lett / tung-dreven kommune.

5.2 Budsjetter

Konsekvensjustert budsjett

Konsekvensjustert budsjett 2024 (en videreføring av aktivitetene i 2023 korrigert for lønnsøkning og sentrale og lokale vedtak med økonomiske konsekvenser) i tillegg til budsjettbelastende tiltak, gir dette et positivt netto driftsresultat på 5,4 mill. i 2024.

For økonomiplanperioden gir konsekvensjustert budsjett følgende netto driftsresultat:

	B 2024	B 2025	B 2026	B 2027
Netto driftsresultat	5 400 000	1 400 000	12 400 000	17 400 000

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

Samlet for økonomiplanperioden gir dette et positivt netto driftsresultat på 36,6 mill.

I tabellene som følger viser budsjettbelastende tiltak. Det er viktig for kommunedirektøren å understreke at tiltak som er satt opp her, og som er listet som et og et tiltak, i stor grad er tiltak som henger sammen og som er avhengige av hverandre.

Økonomiplanoversikt endring i budsjetttramme 2024-2027

	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjetttramme 2023 videreført	380 000	380 000	380 000	380 000
<i>Konsekvensjustert for politiske vedtak etc.</i>				
Lønns og prisjustering	27 200	27 200	27 200	27 200
Konsekvensjustert budsjetttramme 2023-2026	407 200	407 200	407 200	407 200
Forslag tillegg Helse og velferd	4 400	4 400	4 400	4 400
Forslag tillegg Oppvekst og kultur	3 000	3 000	3 000	3 000
Forslag tillegg stab økonomi/IT/innkjøp	3 000	3 000	3 000	3 000
Forslag tillegg stab HR og administrasjon	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum forslag til kutt og tillegg	12 400	12 400	12 400	12 400
Sum budsjetttramme 2023-2026, Kommunedirektørens forslag	419 600	419 600	419 600	419 600

Budsjettbelastende tiltak drift

Kommunedirektøren ser behov for de nedenstående budsjettbelastende tiltak slik:

	2024	2025	2026	2027
Helse og velferd				
Styrking av bemanning og kompetanse i hjemmetjenesten	700	700	700	700
Kjøp av to forsterkede sykehjemsplasser, økt antall BPA-timer	3 700	3 700	3 700	3 700
Oppvekst og kultur				
Økt kostnader spesialundervisning	3 000	3 000	3 000	3 000
Stab økonomi/IT/innkjøp				
Økte kostnader drift av IT ved overgang til Ikomm	3 000	3 000	3 000	3 000
Stab HR og administrasjon				
Organisering HR	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum totalt budsjettbelastende tiltak	12 400	12 400	12 400	12 400

5.3 Investeringer

Investering stab økonomi, innkjøp og IT

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	
	2024	2025	2026	2027	
Digitalisering/IKT-utstyr	4 000	4 000	4 000	4 000	Lån
MVA	1 000	1 000	1 000	1 000	mva
Sum	5 000	5 000	5 000	5 000	

Investering Miljø og teknikk

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	
	2024	2025	2026	2027	
Utstyr, transportmidler, maskiner	500	500	500	500	Lån
Rehabilitering veier, bruer	2 000	1 500	1 000	500	Lån
Rehabilitering kommunale bygg	2 000	2 000	1 500	1 000	Lån
Energiøkonomiseringsprosjekter	3 000				Lån
Planlegging ny gymsal Våk barneskole	1 000				
MVA	2 125	1 000	750	500	mva
Sum	10 625	5 000	3 750	2 500	

Ny Kirkebygden skole

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Kostnads- ramme	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	
Ny Kirkebygden skole	580 000	150 000	241 000	0	Lån
Ny Kirkebygden skole		89 000			Fond
Ny Kirkebygden skole mva		59 750	20 000 65 250		Statlig tilskudd mva
Sum investeringer		298 750	326 250	0	

Investering Helse og velferd

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	
Velferdsteknologi	1 000	1 000			Lån
Kjøp av bolig Leie til eie	3 000				Lån
Kjøp av bolig Leie til eie mva	5 000				Fond mva
Sum investeringer	9 000	1 000	0	0	

Investering Selvkost
Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	
Rehabilitering avløpsnett	1 700	1 700	1 700	1 700	Lån
Nytt/rehabilitering vannledninger/-nett	6 000	6 000	6 000	6 000	Lån
Vann Kirkebygden	10 000	5 000	5 000	5 000	Lån
Renseanlegg Svinndal	10 000	15 000	5 000	5 000	Lån
Sum investeringer	27 700	27 700	17 700	17 700	

5.4 Resultat

Kommunedirektørens forslag innebærer følgende netto driftsresultat i perioden:

Beløp i 1000

	2024	2025	2026	2027
Netto driftsresultat	5 400	1 400	12 400	17 400
Netto resultatgrad av sum driftsinntekter	1,0 %	0,2 %	2,1 %	3,0 %

Driftsnivået/tjenesteomfanget ligger under TBUs anbefalte resultatgrad på minimum 1,8 % for året 2024 og 2025. For året 2026 og 2027 blir resultatgraden henholdsvis 2,1 % og 3,0 % som er over TBUs anbefalte resultatgrad.

5.5 Langsiktig lånegjeld og fond

Langsiktig lånegjeld

Gitt vedtak i henhold til kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan vil Våler pr 31.12 de respektive årene ha langsiktig lånegjeld som skal dekkes av frie inntekter (lånegjeld selvkost og Husbank til videreutlån er ikke med) i henhold til nedenstående tabell. Tabellen viser at vi har en gjeldsgrad for 2024 som er 74,3 %, 2025 er den 117,5, 2026 er den 116,0 % og for 2027 er den 115,7 %. Årsaken til de store endringene utover økonomiplanperioden er byggingen av nye Kirkebygden skoler hvor det er vedtatt en kostnadsramme på 580,0 mill. (P85)

§ 5-7 Oversikt over gjeld

Kommunedirektørens forslag til budsjett 2024		Tall i 1000			
	2024	2025	2026	2027	
Gjeld (1 000kr)	412 000	669 000	673 700	677 700	
Gjeld i prosent av sum driftsinntekter	74,3 %	117,5 %	116,0 %	115,7 %	

Fond

Faktisk fondsbeholdning, under samme forutsetning som ovenfor, vil pr 31.12 de respektive år være i henhold til nedenstående tabell.

	Tall i 1000			
	2024	2025	2026	2027
Disposisjonsfond (1 000kr)	90 102	91 502	103 902	121 302
I prosent av sum driftsinntekter	16,2 %	16,1 %	17,9 %	20,7 %

Størrelsen på disposisjonsfondet ligger på et tilfredsstillende nivå i hele planperioden. Den gode beholdningen gir sikkerhet for uforutsette negative endringer.

Kommunestyrets vedtak

1. Tallbudsjettet vedtas slik det framgår av oppstillingene / oversiktene:
Budsjettskjema 1 A og 1 B, Budsjettskjema 2 A og B.

2. **Barnehage:**

Brukerbetaling i kommunale barnehager settes etter føringer i Statsbudsjettet det enkelte år

Etter søknad gir kommunen reduksjon i foreldrebetalingen slik at den per barn utgjør maksimalt seks prosent av husholdningens samlede inntekter, dersom:

- maksimalgrensen for foreldrebetaling for ett barnehageår utgjør mer enn seks prosent av husholdningens inntekter det siste året eller,
- det er en varig nedgang i husholdningens inntekt inneværende år som gjør at foreldrebetalingen for ett barnehageår utgjør mer enn seks prosent av husholdningens inntekter.

Kommunen gir også fritak for foreldrebetaling for 20 timer per uke til alle barn fra og med 1. august i det kalenderåret de fyller to år og fram til skolestart, dersom:

- husholdningens samlede inntekter i det siste året er lavere enn inntektsgrensen fastsatt av Stortinget, eller,
- det er en varig nedgang i husholdningens inntekter i inneværende år som gjør at husholdningens inntekter er lavere enn inntektsgrensen fastsatt av Stortinget.

Plasstype	Sats barnehageåret 2023/2024	Sats fra 1. august 2024
Heltidsplass 100 % - 5 dager i uken	3 000	2 000
Deltidsplass 80% - 4 dager i uken	2 700	1 750
Deltidsplass 60 % - 3 dager i uken	2 100	1 350
Deltidsplass 40 % - 2 dager i uken	1 500	950
Søskenmoderasjon fra barn nr. 2	30%	30%
Søskenmoderasjon fra og med barn nr. 3	100%	100%

Matpenger barnehage – pris per mnd. er uendret fra 2023

Plasstype	2023	2024
Heltidsplass 100 % - 5 dager i uken	440	440
Deltidsplass 80% - 4 dager i uken	350	350
Deltidsplass 60 % - 3 dager i uken	270	270
Deltidsplass 40 % - 2 dager i uken	175	175

3. SFO

Fra 1.02.2024 justeres satsene for foreldrebetaling i skolefritidsordningene (SFO). Endringene vil tre i kraft fra 01.02.2024.

Alle 1. og 2. trinns elever har 12 timers gratis kjernetid. Dette tilsvarer en reduksjon på kr. 1 485,- per mnd. uansett oppholdstid.

Etter søknad gir kommunen reduksjon i foreldrebetalingen slik at den per elev utgjør maksimalt seks prosent av inntektene til en husholdning, dersom:

- foreldrebetalinga for et skoleår utgjør mer enn seks prosent av inntektene til husholdningen det siste året, eller
- det er en varig nedgang i inntektene til husholdningen inneværende år som gjør at foreldrebetalingen for et skoleår utgjør mer enn seks prosent av inntektene til husholdningen.

For søsken som har samme bostedsadresse gis det søskenmoderasjon på 30 % på den rimeligste plassen fra og med barn nr. 2.

Brukerbetaling SFO – satser uten mat per måned

Plasstype	Opphold 2023	Opphold 2024
Helårsplass 100 %	2 970	3 125
Helårsplass 100 % 1. og 2. trinn	1 559	1 640
Skoleårsplass, hel dag	2 380	2 500
Skoleårsplass, hel dag 1. og 2. trinn	969	1 015
80% plass, fire dager helår	2 380	2 500
80% plass, fire dager helår 1. og 2. trinn	969	1 015
60 % plass, tre dager helår	1 780	1 875

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

60 % plass, tre dager helår 1. og 2. trinn	371	390
40% plass, to dager helår	1 152	1 250
40% plass, to dager helår 1. og 2. trinn	0	0
Kun morgenplass, skoleår	1 140	1 200
Kjøp av enkeltdager	260	285
SFO er gratis for barn med særskilte behov 5.-7. trinn	0	0

Matpenger SFO – sats per måned.

Plasstype	2023	2024
Helårsplass 100 %	200	220
Skoleårsplass, hel dag	160	175
80% plass, fire dager helår	160	175
60 % plass, tre dager helår	120	130
40% plass, to dager helår	80	80
Kjøp av enkeltdager	15	15

4. Henting etter stengetid barnehage og SFO

Ved henting av barn etter avslutning av den daglige åpningstiden i barnehage eller SFO vil det bli fakturert et gebyr på kr 350,- per påbegynt time.

5. Kulturskole

Brukerbetaling per skoleår – Våler kommune følger satsene til Moss kommune

Type disiplin	2023	2024	Merknad
3 gratisplasser for barn i lavinntektsfamilier i Våler	søknad	søknad	Søknad sendes til kulturskolen i Moss
Søskenmoderasjon – per søsken fra første søsken	20%	20%	
Moderasjon per disiplin – reduksjon fra andre disiplin	20%	20%	

Barnekor 60 min	3 400	3 600	
Instrumentleie	600	600	
Kulturmix (breddetilbud)	3 400	0	Tilbudet utgår fra skoleåret 2023/2024
Materialavgift keramikk	600	600	
Materialavgift visuelle fag	600	600	
Materialavgift animasjonsfilm	600	600	
MUSIKK: Elevavgift en-til-en (musikk)	3 800	4 000	
MUSIKK: Fordypning 50 min	6 500	7 200	Pris inkluderer fredagssamspill
MUSIKK: Fordypning musikk 40 min	5 400	6 200	Pris inkluderer fredagssamspill
MUSIKK: Fredagsamspill	0	1 600	Nytt tilbud fra skoleåret 2023/2024
MUSIKK: Mosseklengen	1 600	1 600	
MUSIKK: Mossestryket	1 800	1 800	
MUSIKKTEATER: fordypning APPLAUS	4 500	4 800	
MUSIKKTEATER: kjerneprogram KLAPP	3 400	3 600	
TEATER: fordypning	3 800	4 000	
TEATER: kjerneprogram	3 400	3 600	
TEATER: TeaterLEK	3 400	3 600	
VISUELLE FAG: fordypning	3 700	0	Tilbudet utgår fra skoleåret 2023/2024
VISUELLE FAG: kjerneprogram - visuell kunst og keramikk	3 400	3 600	
VISUELLE FAG: kjerneprogram animasjonsfilm og digital kunst	3 400	3 600	
VISUELLE FAG: KunstLEK	3 400	3 600	

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

6. Fra 1.1.2024 justeres de årlige festeavgiftene på kirkegårdene slik:
- 6.1. Grav: kr 260,- (kr 250 i 2023)
- 6.2. Engangssum for å ligge i navnet minnelund på kr 5 540,- (5 360,- i 2023)
7. Biblioteket – gebyrer

Purring og gebyr	
Påminnelse 2 dager før forfall	0,-
1. purring 7 dager etter forfall	0,-
2. purring med varsel om erstatning 20 dager etter forfall - voksen	110,-
2. purring med varsel om erstatning 20 dager etter forfall - under 15 år	0,-
Erstatning - Erstatning kreves etter 30 dager etter forfall	
Bøker for voksne	415,-
Bøker barn under 15 år	210,-
Film	210,-
Tidsskrift	110,-
Dataspill, lydbøker, musikk og språkkurs	Individuell vurdering
Bøker eller materiale	Individuell vurdering

8. Utleie av kommunens lokaler

Følgende grupper er unntatt å betale leie for skole- og barnehagelokaler:

- Barn og elever bosatt i kommunen med foreldre kan låne skole- og barnehagelokaler uten kostnad til arrangementer som er åpne for alle i en definert gruppe (bursdag for hele avdelingen/klassen, klassefest, barnehage-/skolearrangement ol.)

Følgende grupper er unntatt fra å betale leie for haller og gymsaler i kommunen:

- Kulturskolens arrangementer
- Foreninger med aktiviteter for kronisk syke eller funksjonsnedsettelse
- Treninger/øvinger organisert for barn og unge under 19 år i regi av kommunes lokale lag og foreninger

For øvrige grupper reduseres leien for året 2024 med 30 % med utgangspunkt i tabellen under. Dette på bakgrunn av redusert standard på Vålerhallen.

Fra 1.1.2024 fastsettes prisen ved utleie, per time.

Lokale	Priser 2023	Priser 2024
Vålerhallen 1/1 hall	480,-	505,-
Vålerhallen 2/3 hall	320,-	340,-
Vålerhallen 1/3 hall	160,-	170,-
Svinndalhallen	210,-	220,-
Gymsalen Våk skole	210,-	220,-
Grendesalen Kirkebygden barnehage inkludert renhold* (per dag)	3 650,-	3 840,-
Grendesalen Kirkebygden barnehage inkludert renhold* ukedag (mandag-torsdag)	210,-	225,-
Bergtunet stue m/kjøkken **	Gratis/selvvask	Gratis/selvvask
Bergtunet 2. etg.	Gratis/selvvask	Gratis/selvvask

* Grendehuset leies ikke ut i arbeidstiden. Det er da forbeholdt kommunens virksomheter. Grendehuset leies ut på ettermiddag/kvelder og helger. I helgen er det kun mulig å leie hel dag. Vask av lokalene er lagt inn i leieprisen og organiseres av Våler kommune.

** Bergtunets lokaler lånes ut gratis til kommunens lokale lag og foreninger, men låntaker sørger for at lokalene er ryddet og vasket etter bruk.

9. Salene i Herredshuset leies ikke ut i 2024.
10. Leie av omsorgsboliger: Fra 1.1.2024, eller fra den tid deretter da det lovlig kan foretas, heves med 3,0 %, avrundet oppad til nærmeste hele krone: maksimalhusleie i omsorgsboligene. Ved inngåelse av ny leiekontrakt fastsettes ny husleie inntil gjengs leie for den aktuelle bolig.
11. Fra 1.1.2024 heves satsen for strøm, oppvarming og vaktmestertjenester mv. i omsorgs- og trygdeboligene med 3,0 %, avrundet til nærmeste hele tikkone (fra kr. 2 030 ,- til kr. 2 090,-).
12. Fra 1.1.2024, eller fra den tid deretter da det lovlig kan foretas, heves leieprisene i sosial- og tjenesteboligene med 3,0 %, avrundet oppad til nærmeste tikkone. Ved inngåelse av ny leiekontrakt fastsettes ny husleie inntil gjengs leie for den aktuelle bolig.
13. For 2023 fastsettes betaling for vask av tøy til kr. 80,- per kg tøy, og vask og rulling av duker til kr. 160,- per løpemeter. Beløpene er ekskl. mva.

14. For 2024 fastsettes følgende betalingssatser i pleie- og omsorgstjenestene:

- Egenbetaling for korttidsopphold/rehabiliteringsopphold: Døgnopphold: Maks. egenandel iht. forskrift.
- Dag/natt-opphold: Maks. egenandel iht. forskrift.
- Beboers inntekt legges til grunn for beregning av vederlag på langtidsplass.
- Matpriser 2024

	1/1 porsjon hver dag	1/1 porsjon x 3d/uke	½ porsjon hver dag	½ porsjon x 3d/uke
1/1 pensjon (4 måltider)	6 200,-	2 625,-	3 500,-	1 480,-
½ pensjon (frokost/ middag)	4 000,-	1 695,-	2 300,-	975,-

1/1 middag	½ middag	1/1 middag tilkjørt	½ middag tilkjørt
95,-	63,-	105,-	73,-

Avbestilling må skje for hele uker. Ved stor variasjon i antall middager pr. uke anbefales derfor å bestille tre pr. uke slik at en selv kan justere og spise etter behov. Eventuelt kan man benytte seg av bestilling av enkeltmiddag i tillegg.

Trygghetsalarm:

Inntekt under 2 G	Inntekt over 2 G
Kr. 200,-	Kr. 350,-

15. Egenbetaling for hjemmehjelp

Inntekt	Inntil 2 G	2 - 3G	3 - 4 G	4 - 5 G
Enhetspris pr. time	Etter rundskriv *	205	310	420
Start abonnement etter	3 timer	10 timer	15 timer	15 timer
Abonnementspris pr. måned	Maks i henhold til rundskriv (des. 23) *	2050	4650	6300

*Tabell oppdateres når rundskriv om endring av fribeløp og egenandeler for kommunale helse- og omsorgstjenester 2024 kommer.

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

16. Fra 1.1.2024 økes årsgebyret for avløp til kr. 2 641,- (2 608,- i 2023) på fast gebyr og forbruksgebyret økes til kr. 42,09 (40,05 i 2023) per kbm.
Beløpene er inkl. mva.

16.1. Pris for stipulert mengde settes lik pris for målt mengde pr. kubikkmeter (kbm).

16.2. Ved manglende vannmåleravlesning ilegges et gebyr tilsvarende inkassosatsen samt at forbruket stipuleres likt med siste årsavlesning.

Ved manglende avlesning utover to år blir avlesning foretatt av kommunen og det ilegges et avlesningsgebyr tilsvarende inkassosatsen x 2.

17. Fra 1.1.2024 reduseres årsgebyret for vann til kr. 1 060,- inkl. mva. (kr. 1 325,- i 2023) på fast gebyr og kr. 17,39 i forbruksgebyr (kr. 21,33 i 2023) per kbm.

Beløpene er inkl. mva.

17.1. Pris for stipulert mengde settes lik pris for målt mengde pr. kubikkmeter (kbm)

17.2. Ved manglende vannmåleravlesning ilegges et gebyr tilsvarende inkassosatsen samt at forbruket stipuleres likt med siste årsavlesning.

Ved manglende avlesning utover to år blir avlesning foretatt av kommunen og det ilegges et avlesningsgebyr tilsvarende inkassosatsen x 2.

18. Tilknytningsavgiftene for kloakk i 2024 fastsettes til kr. 1 500,- inkl. mva. per boenhet (kr 6 250,- i 2023).

19. Tilknytningsavgiftene for vann i 2023 fastsettes til kr. 1 500,- inkl. mva. per boenhet. (kr. 6 250,- i 2023)

20. Fra 1.1.2024 økes renovasjonsgebyrene i henhold til følgende tabell.

Varenavn	Gebyr 2023 inkl. mva	Endring %	Gebyr 2024 inkl. mva
RESTAVFALL INKL. MATAVFALL tømmes hver 14 dag som standard			
Restavfall 140 l (inkl. løsning for matavfall)	2 350,04	50 %	3 525,06
Restavfall 240 l (inkl. løsning for matavfall)	3 297,74	50 %	4 946,61
Restavfall 370 l (inkl. løsning for matavfall)	4 825,10	52 %	7 334,15
Restavfall 660 l (inkl. løsning for matavfall)	8 392,70	52 %	12 756,90
Restavfall inntil 10 m ³ (inkl. løsning for matavfall)	48 066,82	52 %	73 061,57
PAPP/PAPIR/DRIKKEKARTONG tømmes hver 4 uke som standard			
Papp/papir/drikkekartong 240 l	347,71	15 %	399,87
Papp/papir/drikkekartong 370 l	347,71	15 %	399,87
Papp/papir/drikkekartong 660 l	347,71	15 %	399,87
Papp/papir/drikkekartong inntil 10 m ³ container	15 565,20	15 %	17 899,98
GLASS-/METALLEMBALSJE tømmes hver 8. uke som standard			
Glass-/metallemb. 140 l.	347,71	7 %	372,05
Glass-/metallemb. 240 l.	347,71	7 %	372,05
Glass-/metallemb. 370 l.	347,71	7 %	372,05
PLASTEMBALLASJE tømmes hver 4. uke som standard			
Plastemballasje 240 l	347,71	15 %	399,87
Plastemballasje 370 l	347,71	15 %	399,87
Plastemballasje 660 l	347,71	15 %	399,87
Plastemballasje sekk 140 l	347,71	15 %	399,87
Plastemballasje inntil 10 m ³ container	17 459,62	15 %	20 078,56
NEDGRAVD/BUNNTØMT			
Nedgravd/bunntømt avfallsøsning per boenhet	3 155,00	94 %	6 118,39
HENTEAVSTAND			
Gangtillegg prisgruppe 1 (8-20 meter)	1 101,10	115 %	2 367,00
Gangtillegg prisgruppe 1 (21-30 meter)	1 652,30	80 %	2 973,00
Gangtillegg prisgruppe 1 (31-40 meter)	2 200,90	70 %	3 753,00

FRITIDSRENOVASJON helårs med full kildesortering			
Fritidsrenovasjon – fellesløsninger	3 473,00	35 %	4 696,84
NY Fritidsrenovasjon – eget beholdersett			5 166,53
EKSTRATØMMING utenom rute, men i ordinær arbeidstid man-fre. Uavhengig av avfallstype. Bestilles av abonnent eller MOVAR. Benyttes ved feilsortering			
Ekstratømming – beholdere på hjul – pris per beholder	1 000,00	60 %	1 600,00
Ekstratømming – nedgravd/bunntømt – pris per enhet	10 000,00		10 000,00
DOBBEL TØMMEFREKVENS			
Dobbel tømmefrekvens av overflatebeholdere beregnes et tillegg på 100 % av ordinært gebyr.			

21. Fra 1.1.2024 økes slamtømmingsgebyrene i henhold til følgende tabell.

SLAMTØMMING	Gebyr 2023 inkl. mva.	Endring %	Gebyr 2024 inkl. mva
Slamtømming	2 412,86	43 %	3 450,39
Slamtømming fellesanlegg	2 412,86	43 %	3 450,39
Slamtømming innen 24 timer, tillegg	1 094,00	60 %	1 750,40

22. Fra 1.1.2024 reduseres feieravgiften per pipeløp for boliger til kr. 556,- inkl. mva. (kr 564,- i 2023).

Fra 1.1.2024 reduseres feieravgiften pr. pipeløp for fritidsboliger til kr. 243,- (kr 251,- i 2022).

Beløpene er inkl. mva.

23. Fra 1.1.2024 fastsettes gebyrer for plan- og byggesaksbehandling i tråd med vedlagte gebyroversikt.

24. Fra 1.1.2024 fastsettes gebyrer etter gebyrforskrift i medhold av matrikkelloven i tråd med vedlagte gebyroversikt.

25. Gebyr etter «Lokal forskrift om gebyrer for saksbehandling og kontroll av utslipp av avløpsvann i Våler kommune» fastsettes for 2024 til kr. 1 380,- per år (kr 1 340,- i 2022).

26. Vigselstilbudet er gratis for kommunens innbyggere og for personer som ikke er bosatt i Norge (men som oppfyller vilkårene for å inngå ekteskap ved vigsel) på herredshuset i Våler kommune, på torsdager og fredager i kommunens åpningstid.

Fra 01.01.2024 vil det innføres betaling for nødvendige merkostnader ved vigslar, utenom på herredshuset på torsdager og fredager i kommunens åpningstid:

- Utenfor normalarbeidstid i kommunens vigselslokal kr. 1 545,-
- Utenfor normalarbeidstid og andre steder enn kommunens vigselslokale kr. 2 575,-
- Brudepar som ikke er bosatt i Våler kr. 1 030,-
- I normalarbeidstiden, utenfor kommunens vigselslokale kr. 1 030,-
- Vitner (en eller to) fra kommunen i normalarbeidstiden, utenfor kommunens vigselslokaler kr. 1 030,-

Faktura sendes etter at seremonien er gjennomført.

27. For eiendomsskatt gjelder:

- I medhold av Lov om eigendomsskatt til kommunane, lov av 06.06.1975 nr. 29 §§ 2 og 3 skrives det ut eiendomsskatt i 2024 etter utskrivningsalternativet i lovens § 3, litra a; faste eiendommer i hele kommunen.
- Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med 1/7 del i 2024 (overgangsregel til §§ 3 og 4).
- Skattegrunnlaget for boliger og fritidsboliger blir satt til skattetakst multiplisert med 0,7. jf. § 8 A-2 (1).
- Eiendomsskattesatsen settes til 4,0 promille for 2024, jf. § 13.
- Med hjemmel i Eiendomsskattelovens § 7 kan kommunestyret etter søknad fritta følgende eiendommer for eiendomsskatt: Eige domar åt stiftingar og institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten. Bygning som har historisk verdi, gjennom fredningsvedtak jfr. Lov om kulturminner.
- Innbetaling av eiendomsskatt fordeles på 3 terminer alternativt 1 eller 12 terminer, jf. § 25.
- Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte rammer og retningslinjer for eiendomsskatt, vedtatt av skattetakstnemnda og overskattetakstnemnda 17.08.2011.

28. Likviditeten anses tilstrekkelig i 2024, og det treffes derfor ikke særskilte vedtak.

29. Til finansiering av foreslåtte investeringer unntatt selvkost tas det opp lån på kr. 165 500 000,-. Det er ikke kommunestyrets forutsetning at kommunedirektøren må ta opp lån i budsjettåret hvis kommunedirektøren finner det hensiktsmessig å utsette slikt opptak til et senere år. Det legges opp til at det etableres en trekkrettighet på inntil 165,5 mill. i 2024. Justert for eventuelle endringer.

30. Til finansiering av foreslåtte investeringer på selvkost (vann og avløp) tas det opp lån på kr. 27 700 000,-. Det er ikke kommunestyrets forutsetning at kommunedirektøren må ta opp lån i budsjettåret hvis kommunedirektøren finner det hensiktsmessig å utsette slikt opptak til et senere år. Det legges opp til at det etableres en trekkrettighet på inntil kr. 27,7 mill. i 2024.
- ~~31. Det tas opp Husbanklån til videreutlån på kr. 10 000 000,-. Utgår vises til punkt 33.~~
32. Finansielle måltall
Kommunene skal forvalte økonomien sin slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Som et ledd i dette må alle kommuner vedta finansielle måltall. De skal være et verktøy for langsiktig styring av kommunenes økonomi.
Finansielle måltall for Våler kommune fastsettes til:
- Gjelden ikke overstiger 100 % av sum driftsinntekter.
 - Handlingsregel om at kapitalutgiftene ikke bør overstige 6 % av frie inntekter.
 - Netto driftsresultat - det som står igjen når alle driftsutgifter er dekket, skal være 1,8 % av sum driftsinntekter over tid.
 - Disposisjonsfondet bør være på 8 % av sum driftsinntekter.
33. Lånerammen for startlån er foreslått satt til 10,0 mill. i punkt 33. Denne økes til 25,0 mill. kroner. Ved økt låneramme kan man legge bedre til rette for «leie til eie» i Våler kommune.
34. Kirken: Investeringsmidler vil bli vurdert ved konkrete prosjekter i samarbeid med Kirken. Våler kommune og Våler Kirkelige fellesråd skal i samarbeid være aktiv i å søke støtte til statlige midler, spesielt over bevaringsprogrammet for verneverdige (Middelalder) kirkebygg.
35. Kirkegårdene bør oppgraderes og det bør ses på vedlikeholdet av disse. Spesielt bør gangveier mv oppgraderes.
36. Byggingen av nye skoler på Kirkebygden er berammet ferdig i 2025. Dette gleder vi oss til. Planlegging av innholdet i skolen må nå starte. Vi ser det som viktig at det kan legges til rette for skolefrokost og lunsj. Kulturskolen bør få tilbud om å benytte lokaler ved skolen. Plan for organisering og økonomisk konsekvens fra oppstart i 2025 skal utredes. Ny svømmehall innbyr til aktivitet, fellesskap og folkehelse. Det må legges til rette for aktiviteter, folkebad og trening m.m. for eksempel gjennom idrettslaget, svømmeklubber eller andre. Det bes om en plan for dette ila 2024.
37. FAU ved Kirkebygden barneskole har søkt om tilskudd på kroner 270 000,- til oppsett av gapahuk. Skolen vil i de nærmeste to årene ha begrensede utemuligheter. Dette prosjektet vil kunne bedre på dette. Søknaden godkjennes med inntil 270 000,-. Det forutsettes tett kontakt/samarbeid med Våler kommune og midlene tas fra disposisjonsfond.

38. Middagsåsen skisenter. Kjøp av dagskort ifm. Skidag for Vålerskolen forutsettes videreført.
39. Administrasjonen bes komme med en sak for kommunestyret vedr. Lysløypa ved Folkestad. Målet er å lage en langsiktig driftsplan med berørte parter, med plan for oppgradering av dekke, skilt og lyssetting.
40. Sperrebotn-bukta. Tidligere var dette en populær badestrand, nå gror den igjen. Vi ønsker å se muligheten for å gjenskape stranden ved blant annet å rydde bort siv. Arbeidet skal skje i tett samarbeid med grunneiere og andre.
41. Det fremmes en sak til politisk behandling om mobilfrie skoler i Våler. Saken skal inneholde ulike alternative måter å gjennomføre dette på og eventuelle utfordringer knyttet til dette. Saken fremmes til politisk behandling senes i løpet av april, med sikte på en eventuell innføring fra og med skolestart august 2024.
42. Våler kommune har en ung befolkning. Det er mange oppgaver og utfordringer som krever tett politisk oppfølging. Spesielt viktig blir det å få til aktiviteter for barn og unge. Oppfølging av folkehelsemålene, forhindre utenforskap og ensomhet er viktige målsettinger. Det bes om en sak til kommunestyret i løpet av første halvår om opprettelse av et nytt hovedutvalg: Helse, oppvekst og inkludering, som politisk skal jobbe med dette.
43. Fritidsklubbtilbud for barn i 5. til 7. klasse skal utredes. Kostnad, gjennomføring og sted. Sak fremmes til kommunestyret i mars 2024.
44. Det er svært positivt at vi nå får en årlig «Bygdedag» i Våler. Vår kommune opplever sterk tilflytning og vi ønsker at det spesielt legges vekt på ivaretagelse, inkludering og informasjon til nyinnflyttede.
45. Det er viktig å få på plass gang- og sykkelvei fra Middagsåsen til Folkestad. Plan og organisering av dette viktige arbeidet må prioriteres, og kommunedirektøren bes om å komme tilbake med en plan for hvordan dette arbeidet skal organiseres.
46. Kommunedirektøren bes legge til rette for meråpent bibliotek i tidsrommet 06:00 – 23:00 utenom bibliotekets åpningstid i nye lokaler på Våler ungdomsskole.

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

§ 5-4 Bevilgningsoversikt - drift (1A)

Beløp i 1000

	Økonomiplan					
	Regnska p 2022	Vedtatt Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Rammetilskudd	-166 804	-185 000	-200 000	-210 000	-215 000	-220 000
Inntektsutjevning	-35 708	-21 000	-24 000	-24 000	-25 000	-25 000
Inntekts- og formueskatt	-190 597	-186 000	-205 000	-210 000	-215 000	-215 000
Eiendomsskatt	-14 230	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000
Andre generelle driftsinntekter	-23 806	-8 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Sum generelle driftsinntekter	-431 145	-414 000	-453 000	-468 000	-479 000	-484 000
Sum generelle midler bevilget til drift	400 101	380 000	419 600	419 600	419 600	419 600
Avskrivninger	18 540	21 000	21 000	24 000	24 000	24 000
Sum netto driftutgifter	418 641	401 000	440 600	443 600	443 600	443 600
Brutto driftsresultat	-12 505	-13 000	-12 400	-24 400	-35 400	-40 400
Renteinntekter	-5 890	-2 500	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Utbytte	-3 000	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	244	-				
Renteutgifter	7 690	12 000	23 000	35 000	35 000	35 000
Avdrag på lån	11 352	12 500	12 000	19 000	19 000	19 000
Netto finansinntekter- /utgifter	10 397	21 000	28 000	47 000	47 000	47 000
Motpost avskrivninger	-18 540	-21 000	-21 000	-24 000	-24 000	-24 000
Netto driftsresultat	-20 648	-13 000	-5 400	-1 400	-12 400	-17 400
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	0					
Avsetning til bundne driftsfond	8 010					
Bruk av bundne driftsfond	-7 482	-302				
Avsetning til disposisjonsfond	20 119	13 302	5 400	1 400	12 400	17 400
Bruk av disposisjonsfond						
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0				
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	20 648	13 000	5 400	1 400	12 400	17 400

§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)

Beløp i 1000

	Regnska p 2022	Vedtatt Budsjett 2023	Økonomiplan			
			Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Kommunedirektørens	1 798	6 000	6 400	6 400	6 400	6 400
Stab økonomi, innkjøp og IT	11 950	13 300	17 200	17 200	17 200	17 200
Stab HR og administrasjon	13 121	13 400	16 200	16 200	16 200	16 200
Rammeområdet Oppvekst og kultur	182 872	190 000	205 300	205 300	205 300	205 300
Rammeområde helse og velferd	139 441	128 900	142 300	142 300	142 300	142 300
Rammeområdet Miljø og teknikk	41 455	34 000	36 800	36 800	36 800	36 800
Selvkost	-5 747	-5 600	-4 600	-4 600	-4 600	-4 600
Rammer, skatt og finans	15 211					
Sum bevilgninger drift, netto	400 101	380 000	419 600	419 600	419 600	419 600

Kommunestyrets vedtak

Budsjett 2024 | Økonomiplan 2024-27

§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift

Beløp i 1000

	Økonomiplan					
	Regnska p 2022	Vedtatt Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Rammetilskudd	-202 512	-185 000	-200 000	-210 000	-215 000	-220 000
Inntektsutjevning		-21 000	-24 000	-24 000	-25 000	-25 000
Inntekts- og formueskatt	-190 597	-186 000	-205 000	-210 000	-215 000	-215 000
Eiendomsskatt	-14 230	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000
Andre skatteinntekter	-10					
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-23 796	-8 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Overføring og tilskudd fra andre	-66 659	-64 000	-61 000	-61 000	-61 000	-61 000
Brukerbetalinger	-14 091	-15 000	-13 000	-13 000	-13 000	-13 000
Salgs- og leieinntekter	-38 472	-34 000	-27 600	-27 600	-27 600	-27 600
Sum driftsinntekter	-550 369	-527 000	-554 600	-569 600	-580 600	-585 600
Lønnsutgifter	264 980	260 000	266 000	266 000	266 000	266 000
Sosiale utgifter	59 522	70 000	77 000	77 000	76 000	76 000
Kjøp av varer og tjenester	171 438	147 000	160 200	160 200	161 200	161 200
Overføring og tilskudd til andre	23 384	16 000	18 000	18 000	18 000	18 000
Avskrivninger	18 540	21 000	21 000	24 000	24 000	24 000
Sum driftsutgifter	537 864	514 000	542 200	545 200	545 200	545 200
Brutto driftsresultat	-12 505	-13 000	-12 400	-24 400	-35 400	-40 400
Renteinntekter	-5 890	-2 500	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Utbytte	-3 000	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	244					
Renteutgifter	7 690	12 000	23 000	35 000	35 000	35 000
Avdrag på lån	11 352	12 500	12 000	19 000	19 000	19 000
Netto finansutgifter	10 397	21 000	28 000	47 000	47 000	47 000
Motpost avskrivning	-18 540	-21 000	-21 000	-24 000	-24 000	-24 000
Netto driftsresultat	-20 648	-13 000	-5 400	-1 400	-12 400	-17 400
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering						
Avsetning til bundne driftsfond	8 010					
Bruk av bundne driftsfond	-7 482	-302				
Avsetning til disposisjonsfond	20 119	13 302	5 400	1 400	12 400	17 400
Bruk av disposisjonsfond						
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet						
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	20 648	13 000	5 400	1 400	12 400	17 400
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

§ 5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2A)

Beløp i 1000

	Regnska p 2022	Vedtatt Budsjett 2023	Økonomiplan			
			Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Investering i varige driftsmidler	39 054	148 550	350 075	365 200	26 450	25 200
Tilskudd til andres investeringer	1 629					
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	834	850	1 050	1 050	1 050	1 050
Utlån av egne midler		-				
Avdrag på lån		-				
Sum investeringsutgifter	41 517	149 400	351 125	366 250	27 500	26 250
Kompensasjon for merverdiavgift	-6 787	-24 650	-62 875	-67 500	-1 750	-1 500
Tilskudd fra andre	-90 380			-20 000		
Salg av finansielle anleggsmidler						
Utdeling fra selskaper		-				
Mottatte avdrag på utlån av egne midler		-				
Bruk av lån	-42 169	-123 900	-193 200	-277 700	-24 700	-23 700
Sum investeringsinntekter	-139 336	-148 550	-256 075	-365 200	-26 450	-25 200
Videreutlån	2 912	18 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Bruk av lån til videreutlån	-2 912	-18 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 877	1 560	2 000	2 000	2 000	2 000
Mottatt avdrag til videreutlån	-5 301	-1 560	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Netto utgifter videreutlån	-3 425	0	0	0	0	0
Overføring fra drift		-				
Avsetning til bundne investeringsfond	91 630	-				
Bruk av bundne investeringsfond			-94 000			
Avsetning til bundne investeringsfond						
Bruk av ubundne investeringsfond	-600	-850	-1 050	-1 050	-1 050	-1 050
Dekning av tidligere års udekket beløp	10 215	-				
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	101 244	-850	-95 050	-1 050	-1 050	-1 050
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

§ 5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2B)

Beløp i 1000

	Regnska p 2022	Vedtatt Budsjett 2023	Økonomiplan			
			Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Rammeområde Kommunedirektøren						
Rammeområde Stab Økonomi, innkjøp og IKT	3 024	4 500	5 000	5 000	5 000	5 000
Rammeområde Stab HR						
Rammeområde Helse og velferd	2 596	1 875	9 250	1 250		
Rammeområdet Miljø og teknikk	32 254	116 875	308 125	331 250	3 750	2 500
Rammeområdet selvkost	2 763	25 300	27 700	27 700	17 700	17 700
Sum 2B	40 638	148 550	350 075	365 200	26 450	25 200

Investeringer i aksjer og eiendeler

Beløp i 1000

	Regnska p 2022	Vedtatt Budsjett 2023	Økonomiplan			
			Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
KLP egenkapitaltilskudd	834	850	1 050	1 050	1 050	1 050
Sum investeringer i aksjer og eiendeler	834	850	1 050	1 050	1 050	1 050

Utlån

Beløp i 1000

	Regnska p 2022	Vedtatt Budsjett 2023	Økonomiplan			
			Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Utlån Husbanken	2 912	18 000	25 000	10 000	10 000	10 000
Sum utlån	2 912	18 000	25 000	10 000	10 000	10 000

Vedlegg 1:

Forskrift om gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og matrikkellova

Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser

§ 1-1 Formål og virkeområde

Forskriften gir bestemmelser om betaling av gebyr for kommunens saksbehandling etter lover og forskrifter for følgende gebyrtjenester:

- Forskriftens kapittel 2: Private planforslag og endring av plan etter plan- og bygningsloven
- Forskriftens kapittel 3: Bygge-, dele- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven
- Forskriftens kapittel 4: Seksjonering etter eierseksjonsloven
- Forskriftens kapittel 5: Oppmåling etter matrikkellova

§ 1-2 Betalingsbestemmelser

§ 1-2-1 Betalingsplikt og gebyrsatser

Alle som får utført tjenester etter denne forskriften skal betale gebyr.

Gebyrene er beregnet i tråd med gebyrbestemmelser i respektive særlover/-forskrifter samt bestemmelsene i selvkostforskriften. Kommunestyret vedtar gebyrsatsene og fastsetter når de skal tre i kraft. De til enhver tid gjeldende gebyrsatser vil fremkomme i kommunens prisliste.

For enkelte tjenester vil statlige gebyrer, som for eksempel tinglysningsgebyr eller dokumentavgift faktureres, i tillegg til gebyrene etter denne forskriften.

§ 1-2-2 Faktureringstidspunkt, beregningstidspunkt og fakturamottaker

For private planforslag og utfylling og endring av plan gjelder følgende regler:

- Gebyr for arbeid med oppstart (§ 2-1) faktureres som hovedregel etter avholdt oppstartsmøte. Kommunen kan fakturere for planinitiativ før oppstartsmøtet er avholdt. Dersom saken avsluttes før oppstartsmøtet, kan kommunen fakturere for planinitiativ når saken avsluttes (jf. § 2-6).
- Når planprogram er fastsatt etter pbl § 12-9, faktureres gebyr (jf. § 2-1-3).

- Gebyr for andre møter faktureres etter avholdt møte, så lenge ikke annet er avtalt (jf. §§ 2-1-2 og 2-4-7).
- Øvrig gebyr faktureres samtidig med kommunens beslutning om offentlig ettersyn.
- Forslag om mindre endring av reguleringsplaner (jf. § 2-5), faktureres når kommunen har fattet vedtak i saken.
- Gebyr beregnes med satser som gjelder på tidspunkt for henholdsvis innsendt planinitiativ, oppstartsmøte, når forslag til planprogram fastsettes, og når komplett innsendt planforslag/forslag om endring av plan er mottatt av kommunen.
- Gebyrkrav rettes til den som har underskrevet planforslaget som forslagstiller, hvis ikke annet avtales i oppstartmøtet.

For bygge-, dele- og dispensasjonssaker og eierseksjonering gjelder følgende regler:

- Gebyr faktureres når kommunen har fattet vedtak eller avsluttet saken.
- Gebyr beregnes etter de satser som gjelder på tidspunktet komplett søknad mottas av kommunen.
- Gebyrkrav rettes til den som har underskrevet søknaden som tiltakshaver eller innsender, hvis ikke annet er avtalt.

For oppmåling etter matrikkellova gjelder følgende regler:

- Gebyr faktureres når kommunen har fullført rekvisisjonen eller avsluttet saken.
- Gebyr beregnes etter de satser som gjelder på tidspunktet saken blir fremmet for kommunen.
- Kommunen kan kreve gebyr innbetalt forskuddsvis, jf. matrikkelforskriften § 16 (5).
- Gebyrkrav rettes til den som har underskrevet rekvisisjonen, hvis ikke annet er avtalt.

§1-2-3 Betalingstidspunkt

Gebyrer, utgiftsdekninger mv. som er ilagt etter denne forskriften, skal betales innen forfall på faktura som er sendt tiltakshaver/rekvirent/forslagsstiller/innsender. Dersom faktura ikke blir betalt til forfall, vil kravet bli sendt til inkasso, jf. inkassoloven av 13.05.1988. Ved manglende betaling påløper renter og gebyr, jf. forskrift om forsinkelsesrente av 17.12.1976 og forskrift til inkassoloven av 14.07.1989.

Faktura med tillegg av renter/gebyr må betales selv om vedtaket er påklaget.

§1-3 Reduksjon av gebyr

Dersom gebyret klart overstiger selvkost i en enkelt sak, skal kommunen på eget initiativ redusere gebyret.

§ 1-4 Klageadgang

Det er ikke klageadgang på gebyrer som følger direkte av denne forskriften.

§ 1-5 Definisjoner og forklaringer

I denne forskriften brukes følgende forkortelser og definisjoner:

- a. Anleggseiendom: Et volum hvor grensene er fastlagt i grunnriss og høyde, for eksempel underjordisk parkeringsanlegg.
- b. Arealoverføring: Arealoverføring brukes når areal overføres fra en matrikkelenhet til en annen uten at det etableres ny matrikkelenhet. Arealoverføring kan også benyttes for areal under 5 % av opprinnelig areal.
- c. Blokkbebyggelse: Bygninger som er mer enn to etasjer med fire boenheter eller mer.
 - a. Lavblokk: Bygning med fire eller flere boenheter og med inntil fire etasjer.
 - b. Høyblokk: Bygning med fire eller flere boenheter og flere enn fire etasjer.
- d. Boenhet: Bruksenhet som har alle hovedfunksjoner for bolig, slik som stue, kjøkken, soveplass, bad og toalett, og har egen inngang og er fysisk atskilt fra øvrige enheter. Den respektive lov bestemmer hva som er en boenhet.
- e. Bruksareal (BRA): Bruksareal slik det fremgår av målereglene i byggteknisk forskrift kapittel 5.
- f. Bruksenhet: Bygning eller del av bygning (lokale), f.eks. boenhet, garasje, annekset/uthus, kontorenhet, verksted og lager. Den respektive lov bestemmer hva som er en bruksenhet.
- g. Bygningstype: Standardisert kategorisering av den enkelte bygning etter NS-3457 Bygningstypetabell. Bygningstyper fra 111 til 199 tilhører bygningshovedgruppe bolig. Bygningstyper fra 211 til 840 er alt annet enn bolig.
- h. Forhåndskonferanse for byggesak: Møte for avklaring av rammer og innhold i tiltaket jf. pbl § 21-1 før byggesøknad sendes inn til kommunen.
- i. Grensejustering: Overføringer av små arealer mellom eiendommer. Arealet for involverte eiendommer kan økes eller reduseres med inntil 5 %.
- j. Grunngebyr: Gebyr som skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen. Gebyret er uavhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse.
- k. Kombinasjonsbygg: Bygning som omfattes av flere funksjoner. Eksempelvis kan en bygning bestå av lager, kontorer og butikker eller kontorer og leiligheter.
- l. Konsekvensutredning (KU): Særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn.
- m. Konsentrert småhusbebyggelse: Småhus, sammenbygd i kjeder eller rekker, med inntil tre målbare plan, der bygningens høyde faller innenfor høydene som er angitt i pbl § 29-4.
- n. Matrikkel: Nasjonalt eiendomsregister hvor hver eiendom har et unikt nummer bestående av kommunenummer, gårdsnummer (gnr), bruksnummer (bnr), festenummer (fnr.) og seksjonsnummer (snr.). Dersom bruket ikke har feste- og/eller seksjonsnummer, har disse verdien null (0). Tidligere kalt GAB-registeret (Grunneiendoms-, adresse- og bygningsregisteret).
- o. Matrikkelenhet: Grunneiendom, anleggseiendom, eierseksjon, jordsameie eller festegrunn.
- p. Oppstartsmøte: Lovpålagt møte mellom forslagstiller og kommunen. Møtet behandler alle temaer som er nødvendig for å klargjøre forutsetningene for det videre planarbeidet og utformingen av det endelige planforslaget. Kommunen skal utarbeide referat fra oppstartsmøtet.
- q. Pbl: Plan- og bygningsloven.

- r. Planinitiativ: Eget dokument som forslagstiller må sende til kommunen før oppstartsmøte. Skal i nødvendig grad omtale premisene for det videre planarbeidet. Krav til innholdet i planinitiativet finnes i forskrift om behandling av private forslag til detaljregulering etter pbl.
- s. SAK: Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften).
- t. Saksbehandlingsgebyr: Gebyr som skal dekke oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er avhengig av kompleksitet og størrelse i saken/tiltaket/planen mv.
- u. Søknadspliktige tiltak: Tiltak man må søke om etter plan- og bygningslovgivningen.
- v. TEK: Forskrift om tekniske krav til byggverk (byggteknisk forskrift).
- w. Tilleggsdel: Tillegg til hoveddel, for eksempel bod, garasje, parkeringsplass eller uteareal.
- x. Tiltak: Etter pbl defineres tiltak som oppføring, riving, endring, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrengingrep og opprettelse og endring av eiendom.

Kapittel 2. Private planforslag og endring av plan

Kapitlet omhandler gebyr for saksbehandling av private planforslag og forslag til utfylling, endring og oppheving av plan etter plan- og bygningsloven.

Samlet gebyr for private planforslag består av gebyrer for arbeid med oppstart (jf. § 2-1) og for behandling av innsendt planforslag (jf. § 2-4). Dersom planforslaget eller forslag om endring av plan har mangelfulle plandokumenter, kan det påløpe tilleggsgebyr etter § 2-3.

Alle innsendte planforslag utløser grunngebyr etter § 2-4-1. Gebyrer fra §§ 2-4-2 til 2-4-7 skal betales dersom planforslaget møter kravene for de enkelte tilleggsgebyrene.

§ 2-1 Gebyr for arbeid med oppstart

§2-1-1 Gebyr for planinitiativ

Gebyr for gjennomgang av planinitiativ inkluderer ett initiativ. Det påløper nytt gebyr for planinitiativ som inneholder feil/mangler ved førstegangs innsendelse og som må sendes inn på nytt.

Planinitiativ	Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y Gjennomgang av planinitiativ som er i tråd med overordnende planer	Per planinitiativ	Kr 17.280,-
Vnr. Y Gjennomgang av planinitiativ som er i strid med overordnede planer	Per planinitiativ	Kr 21.600,-
Vnr. Y Planinitiativ som sendes inn flere ganger	Per påfølgende planinitiativ	Kr 11.520,-

§2-1-2 Enkeltgebyr for møter

Det betales gebyr for oppstartsmøte og andre avklaringsmøter med forslagsstiller og/eller plankonsulent. Gebyr for avklaringsmøter påløper også når møtene gjennomføres digitalt eller på telefon.

Møter		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Oppstartsmøte	Per oppstartsmøte	Kr 41.760,-
Vnr. Y	Avklaringsmøte med forslagsstiller/plankonsulent	Per møte	Kr 14.400,-

§ 2-1-3 Planer med planprogram

For planer som krever fastsetting av planprogram etter pbl § 12-9, skal det betales tilleggsgebyr.

Planprogram		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	For planer som krever planprogram	Per planprogram	Kr 43.200,-

§2-2 Tilleggsgebyr for politisk prøvelse

Tilleggsgebyr for politisk prøvelse		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Tilleggsgebyr der forslagstiller krever at beslutningen om stans av planinitiativ skal legges frem for politisk nivå for behandling (jf. pbl § 12-8 andre ledd)	Per sak	Kr 28.800,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr der forslagstiller krever spørsmål om vesentlige uenigheter om det videre planarbeidet forelagt politisk nivå (jf. pbl § 12-8 første ledd)	Per sak	Kr 28.800,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for behandling av prinsippavklaringer	Per sak	Kr 28.800,-

§ 2-3 Mangelfulle plandokumenter

Det påløper tilleggsgebyr dersom planforslaget ikke leveres i fullverdig digital form eller dersom det sendes inn mangelfulle plandokumenter. Gebyrene gjelder i de tilfeller kommunen har merarbeid ved retting av kartgrunnlag og/eller dokumenter eller ved utarbeidelse av skriftlig tilbakemeldinger om mangler i plandokumentene.

Mangelfulle plandokumenter		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Tilleggsgebyr ved utarbeidelse av skriftlig tilbakemelding om mangler i plandokumentene	Per skriftlig tilbakemelding	Kr 14.400,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for planforslag som ikke leveres i fullverdig digital form	Per time	Kr 1.440,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for mangelfulle plandokumenter til førstegangsbehandling	Per time	Kr 1.440,-

§ 2-4 Gebyr for behandling av privat planforslag

§ 2-4-1 Grunnebyr for planforslag

Grunnebyret påløper for alle planforslag.

Grunnebyr		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Grunnebyr for private planforslag som er i tråd med overordnende planer i kommunen	Per planforslag	Kr 86.400,-
Vnr. Y	Grunnebyr for private planforslag som er i strid med overordnende planer i kommunen	Per planforslag	Kr 108.000,-

§ 2-4-2 Tilleggsgebyr for konsekvensutredning

For planer med konsekvensutredning, skal det betales tilleggsgebyr.

Konsekvensutredning		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for konsekvensutredning 1-3 tema	Per plan	Kr 25.920,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for konsekvensutredning utover 3 tema	Per tema	Kr 8.640,-

§ 2-4-3 Tilleggsgebyr for vertikalnivåer

Gebyr ilegges planforslag med regulering i flere vertikalnivåer enn grunnarealet over grunnen, jf. kart- og planforskriften § 9, 3. ledd.

Vertikalnivåer		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for flere vertikalnivåer	Per vertikalnivå utover ett	Kr 8.640,-

§ 2-4-4 Tilleggsgebyr for hensynssoner i planforslaget

Det skal betales tilleggsgebyr dersom planforslaget inneholder over **tre** hensynssoner. Hensynssoner i planforslaget defineres etter formål i kart- og planforskriftens vedlegg I.

Hensynssoner		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for hensynssoner utover tre	Per hensynssone	Kr 14.400,-

§ 2-4-5 Tilleggsgebyr for planens grunnareal

Dersom planens grunnareal er over 10.000 m², skal det betales tilleggsgebyr.

Planens grunnareal		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for planforslag med grunnareal over 10.000 m ²	Per planforslag	Kr 7.200,-

§ 2-4-6 Tilleggsgebyr for bebyggelsens utbyggingsareal

Dersom bebyggelsens areal er over 15.000 m² BRA, skal det betales tilleggsgebyr.

Bebyggelsens utbyggingsareal		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Planforslag der bebyggelsens areal er over 15.000 m ² BRA	Per planforslag	Kr 21.600,-

§ 2-4-7 Tilleggsgebyr for møter underveis i planprosessen

Dersom det avholdes møter, skal det betales et enkeltgebyr per møte.

Møter		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Avklaringsmøte/dialogmøte med forslagsstiller/plankonsulent	Per møte	Kr 14.400,-

§ 2-5 Utfylling, endring og oppheving av plan

Ved utfylling, endring og oppheving av plan skal det betales gebyr.

Utfylling, endring og oppheving av plan		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Endringer som behandles som ny plan i samsvar med pbl § 12-14 første ledd	Per planforslag	§§ 2-1 til 2-4
Vnr. Y	Endringer i reguleringsplan, oppheving av eller utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen, jf. pbl § 12-14 andre ledd – som krever administrativ behandling	Per søknad	Kr 38.880,-
Vnr. Y	Endringer i reguleringsplan, oppheving av eller utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen, jf. pbl § 12-14 andre ledd – som krever politisk behandling	Per søknad	Kr 51.840,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for møter vedrørende endringer i reguleringsplan, jf. pbl § 12-14	Per møte	Kr 11.520,-

§ 2-6 Gebyr ved avslutning av planprosess

Ved trekk av planinitiativ/planforslag eller manglende oppfølging fra forslagsstiller, skal det betales en andel av samlet gebyr avhengig av hvor langt kommunen har kommet i saksbehandlingsprosessen.

Avslutning av planprosess		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Hvis saken trekkes før oppstartsvarsel eller planmyndigheten beslutter at initiativet skal stoppes	Per planinitiativ	§ 2-1-1
Vnr. Y	Etter oppstartsmøtet, men før innsendelse av planforslag	Per planoppstart	§ 2-1
Vnr. Y	Avslutning av sak etter at planforslaget er mottatt av kommunen	Per planforslag	§ 2-1 og 50 % av § 2-4*
Vnr. Y	Gebyr ved avslag etter plan- og bygningsloven § 12-11	Per planforslag	Fullt gebyr

* Gebyr for avholdt møte etter § 2-4-7 faktureres i sin helhet.

Dersom planoppstart ikke er dokumentert kunngjort innen 6 måneder etter avholdt oppstartsmøte, kan kommunen avslutte saken og kreve at nytt oppstartsmøte avholdes før kunngjøring av planoppstart. Tilsvarende gjelder der komplett planforslag ikke er mottatt innen 18 måneder etter avholdt oppstartsmøte. Det påløper i tilfelle nytt gebyr for oppstartsmøte etter § 2-1-2. Der forholdene i planinitiativ er endret kan kommunen ta nytt gebyr for nytt innsendt planinitiativ etter § 2-1-1. Dette gjelder med mindre kommunen og forslagsstiller har avtalt noe annet

§ 2-7 Gebyr for annet fakturerbart arbeid

Gebyrpliktig arbeid etter plan- og bygningsloven som ikke faller inn under andre bestemmelser i dette kapitlet, faktureres etter medgått tid.

Annet fakturerbart arbeid		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr Y	Gebyr for medgått tid i plansaker	Per time	Kr 1.440,-

Kapittel 3. Bygge-, dele- og dispensasjonssaker

Kapitlet omhandler gebyrer for saksbehandling av bygge-, dele og dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven.

For alle søknadspliktige tiltak skal det betales gebyr. Samlet gebyr består av grunngebyr, saksbehandlingsgebyr, registreringsgebyr og eventuelle tilleggsgebyr. Gebyrets størrelse er det samme for tillatelser som for avslag.

Gebyrene gjelder for både ett-trinns søknader og rammesøknader. I begge tilfeller er ferdigattest som kommunen utsteder inkludert i gebyret.

§ 3-1 Tilsyn

Tilsyn er et viktig virkemiddel for å kontrollere at tiltak gjennomføres i samsvar med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven. Tilsyn skal bidra til bedre gjennomføring av byggeprosesser, avdekke ulovligheter og virke forebyggende. 10 % av gebyret dekker kommunens tilsynsvirksomhet.

§ 3-2 Sakkyndig bistand

Kommunen kan engasjere sakkyndig bistand under tilsyn. For slik bistand kan det kreves betaling tilsvarende de medgåtte utgifter.

§ 3-3 Grunngebyr

Grunngebyret skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er uavhengig av tiltakets art, kompleksitet, størrelse m.m. Dette er for eksempel mottak av søknad, innregistrering, journalføring, fordeling av sak og arkivering.

Kommunen fakturerer grunngebyr for alle saker, med mindre denne forskriften angir noe annet.

Grunngebyr		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr Y	Grunngebyr	Per søknad	Kr 4.050,-

§ 3-4 Registreringsgebyr

For søknadspliktige tiltak etter pbl skal det betales registreringsgebyr. Gebyret skal dekke kostnadene knyttet til arbeid som må gjøres i matrikkelen. Gebyret skal også betales ved endring av bruksenhet.

Gebyret gjelder også for meldepliktige tiltak som ikke er søknadspliktige.

Registreringsgebyr		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr Y	Søknadspliktige tiltak	Første bruksenhet	Kr 2.025,-
Vnr Y	- Tilleggsgebyr for flere bruksenheter	Per påfølgende bruksenhet	Kr 675,-
Vnr Y	Meldepliktige tiltak som ikke er søknadspliktige	Per tiltak	Kr 1.350,-

§ 3-5 Gebyrreduksjon ved komplett søknad

Dersom søknaden er komplett ved førstegangs innsending, reduseres gebyret.

Komplett søknad		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr Y	Gebyrreduksjon	Per søknad	Kr -2.700,-

§ 3-6 Tilleggsgebyr ved mangelfull søknad

Ved behandling av saker der innsendt dokumentasjon er mangelfull eller feilaktig, beregnes et tilleggsgebyr per mangelbrev. Gebyret påløper fra og med andre mangelbrev.

Mangelfull søknad		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr Y	Fra og med andre mangelbrev	Per mangelbrev	Kr 2.700,-

§ 3-7 Forhåndskonferanse og andre møter

Det skal betales gebyr for forhåndskonferanse eller andre møter. Gebyrene dekker også forberedelser og etterarbeid/referat. Forhåndskonferanse og andre møter utløser ikke grunngebyr.

Forhåndskonferanse og andre møter		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Forhåndskonferanse for tiltak uten krav om ansvarsrett	Per møte	Kr 4.050,-
Vnr. Y	Forhåndskonferanse for tiltak med krav om ansvarsrett	Per møte	Kr 6.075,-
Vnr. Y	Andre møter	Per møte	Kr 4.050,-

§ 3-8 Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak – pbl § 20-4, jf. byggesaksforskriften §§ 3-1 og 3-2.

§ 3-8-1 Fradeling

Fradeling mv., jf. pbl § 20-1 m		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Fradeling med grenser som er i samsvar med vedtatt plan	Første tomt	Kr 6.750,-
Vnr. Y	- Fradeling per tomt etter første fradelte tomt	Per påfølgende tomt	Kr 675,-
Vnr. Y	Fradeling i regulert område, men hvor tomtedeling ikke fremgår av vedtatt plan, ved uendret bruk eller at denne er bebyggt	Første tomt	Kr 8.100,-
Vnr. Y	- Fradeling per tomt etter første fradelte tomt	Per påfølgende tomt	Kr 1.350,-
Vnr. Y	Fradeling i uregulert strøk	Per tomt	Kr 10.800,-
Vnr. Y	Fradeling av tilleggsparcell eller arealoverføring (betales for hver eiendom som berøres av justeringen)	Per eiendom	Kr 4.050,-
Vnr. Y	Fradeling av anleggseiendom	Per time	Kr 1.350,-

§ 3-8-2 Andre tiltak uten krav til ansvarlig foretak

Andre tiltak etter pbl § 20-4		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Mindre tiltak på bebyggt eiendom som garasjer, uthus og tilbygg, jf. SAK § 3-1 a og b	Per tiltak	Kr 6.750,-
Vnr. Y	Bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel eller omvendt innenfor en bruksenhet, jf. SAK § 3-1 c	Per tiltak	Kr 6.750,-
Vnr. Y	Skilt- og reklameinnretninger etter SAK § 3-1 d	Per søknad	Kr 5.400,-
Vnr. Y	Alminnelige driftsbygninger i landbruket inntil 1.000 m ² , jf. SAK § 3-2	Per tiltak	Kr 6.750,-
Vnr. Y	Midlertidige tiltak mv. jf. pbl § 20-4 c	Per tiltak	Kr 6.750,-
Vnr. Y	Fasadeendring uten krav til ansvarlig foretak	Per tiltak	Kr 6.750,-
Vnr. Y	Andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forestås av tiltakshaver jf. pbl § 20-4 e	Per tiltak	Kr 5.400,-

§ 3-9 Søknadspliktige tiltak med ansvarsrett – pbl § 20-3

§ 3-9-1 Bolig, fritidsbolig og andre bygg, jf. § 20-1 a og b

For bygninger som er kombinasjonsbygg, påløper det gebyr for hver funksjon.

§ 3-9-1-1 Bolig og fritidsbolig med inntil to boenheter

Bolig og fritidsbolig		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Bolig/fritidsbolig med en eller to boenheter Bygningstype 111-124, 161-163	Per bygning	kr 13.500,-

§ 3-9-1-2 Konsentrert småhusbebyggelse

Konsentrert småhusbebyggelse		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	3 – 10 boenheter Bygningstype 131-159	Per bygning	kr 20.250,-
Vnr. Y	11 – 20 boenheter Bygningstype 131-159	Per bygning	kr 24.300,-
Vnr. Y	Over 20 boenheter Bygningstype 131-159	Per bygning	kr 29.700,-

§ 3-9-1-3 Blokkbebyggelse

Blokkbebyggelse		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	4 – 10 boenheter Bygningstype 131-159	Per bygning	kr 22.950,-
Vnr. Y	11 – 20 boenheter Bygningstype 131-159	Per bygning	kr 27.000,-
Vnr. Y	Over 20 boenheter Bygningstype 131-159	Per bygning	kr 32.400,-

§ 3-9-1-4 Tilbygg, påbygg eller underbygg til bolig og fritidsbolig

Tilbygg, påbygg eller underbygg		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Tilbygg, påbygg eller underbygg til bolig/fritidsbolig	Per tiltak	kr 13.500,-

§ 3-9-1-5 Garasje, uthus, anneks, naust mv. til bolig/fritidsbolig

Garasje, uthus, anneks, naust mv.		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Garasje, uthus, naust mv. Bygningstype 181-183	Per tiltak	kr 9.450,-
Vnr. Y	Anneks Bygningstype 181-182	Per tiltak	kr 9.450,-

§ 3-9-1-6 Andre bygninger enn bolig

Annet enn bolig		Beregningsenhet	Tiltaksklasse 1	Tiltaksklasse 2 og 3
Vnr. Y	Fabrikk-/industribygg ol. Bygningstype: 211-219	Per bygning	kr 27.000,-	kr 32.400,-
Vnr. Y	Energiforsyningsbygg, bensinstasjon ol. Bygningstype: 221-229;323	Per bygning	kr 27.000,-	kr 32.400,-
Vnr. Y	Lager- og parkeringsbygg ol. Bygningstype: 231-239;431-439	Per bygning	kr 16.200,-	kr 21.600,-
Vnr. Y	Kontor- og forretningsbygg mv. Bygningstype: 311-322;329-429;441-449;731-739, 840	Per bygning	kr 27.000,-	kr 32.400,-
Vnr. Y	Bygg for overnatting mv. Bygningstype: 511-529	Per bygning	kr 27.000,-	kr 32.400,-
Vnr. Y	Bygg for servering mv. Bygningstype: 531-539	Per bygning	kr 16.200,-	kr 21.600,-
Vnr. Y	Undervisnings-, museums-, kirkebygg ol. Bygningstype: 611-649;671-679	Per bygning	kr 40.500,-	kr 45.900,-
Vnr. Y	Idrettsbygg ol. Bygningstype: 651-659	Per bygning	kr 27.000,-	kr 32.400,-
Vnr. Y	Kulturbygg mv. Bygningstype: 661-669, 830	Per bygning	kr 40.500,-	kr 45.900,-
Vnr. Y	Sykehus og andre bygg for behandling Bygningstype: 719-729	Per bygning	kr 40.500,-	kr 45.900,-
Vnr. Y	Fengselsbygg og beredskapsbygg Bygningstype 819-829	Per bygning	kr 40.500,-	kr 45.900,-

Landbruksbygg		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Førlager, strølager, frukt- og grønnsakslager, landbrukssilo Bygningstype: 241	Per bygning	kr 10.800,-
Vnr. Y	Fjøs (hus for dyr) Bygningstype: 241	Per bygning	kr 10.800,-
Vnr. Y	Andre landbruksbygninger Bygningstype: 241-249	Per bygning	kr 10.800,-

§ 3-9-1-7 Tilbygg, påbygg eller underbygg til annet enn bolig

Tilbygg, påbygg eller underbygg		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Tilbygg, påbygg eller underbygg til annet enn bolig	Per tiltak	kr 13.500,-

§ 3-9-2 Andre tiltak enn bygninger (konstruksjoner og anlegg)

Konstruksjoner og anlegg		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Røranlegg, ledningsanlegg mv.	Per søknad	Kr 13.500,-
Vnr. Y	Avløpsanlegg (utslipp etter forurensingsforskriften kapittel 12 og 13)	Per søknad	Kr 5.400,-
Vnr. Y	Svømmebasseng, dam/brønn og lignende	Per tiltak	Kr 10.125,-
Vnr. Y	Brygge, molo, kai ol.	Per tiltak	Kr 13.500,-
Vnr. Y	Andre typer konstruksjoner og anlegg	Per tiltak	Kr 13.500,-

§ 3-9-3 Fasadeendring, jf. pbl § 20-1 c

Tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 c		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Fasadeendring på bygg, konstruksjon eller anlegg	Per søknad	Kr 8.100,-

§ 3-9-4 Bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak, jf. § 20-1 d

Gebyr beregnes i prosent av gebyret for sakstypen det endres til.

Tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 d		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak av hel bygning	Per søknad	80 % gebyr etter § 3-9-1
Vnr. Y	Bruksendring deler av bygning (mindre tiltak)	Per søknad	50 % gebyr etter § 3-9-1

§ 3-9-5 Riving av tiltak, jf. § 20-1 e

Tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 e		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Riving mv. av bygninger, konstruksjoner og anlegg	Per tiltak	Kr 8.100,-

§ 3-9-6 Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner, jf. § 20-1 f

Tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 f		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Sanitærinstallasjoner, ventilasjons/slokke-/ antenne/energiforsyningsanlegg, heis og lignende	Per tiltak	Kr 8.100,-
Vnr. Y	Trappeheis, slukbytter og hulltaking i brannskille	Per tiltak	Kr 8.100,-
Vnr. Y	Skorstein	Per tiltak	Kr 4.050,-
Vnr. Y	Endring i bygningers bærekonstruksjoner	Per tiltak	Kr 8.100,-
Vnr. Y	Nedgravde avfallscontainere, energibrønnpark, og lignende tiltak under grunnen	Per søknad	Kr 5.400,-
Vnr. Y	Olje- og fettutskillere (utslipp/påslipp forurensningsforskriften kapittel 15 og 15A)	Per søknad	Kr 6.750,-
Vnr. Y	Andre mindre tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-f	Per søknad	Kr 5.400,-

§ 3-9-7 Oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i bolig, jf. § 20-1 g

Tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 g		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Sammenføring av bruksenheter i bolig mv.	Per søknad	Kr 8.100,-
Vnr. Y	Oppdeling av bruksenheter i bolig mv.	Per ny boenhet	Kr 10.800,-

§ 3-9-8 Oppføring av innhegning mot vei og skilt og reklame, jf. § 20-1 h og i

Tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 h og i		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Innhegning mot veg (støyskjerm, gjerder, voller, murer m.m.)	Per tiltak	Kr 6.750,-
Vnr. Y	Skilt på fasade*	Per tiltak	Kr 4.050,-
Vnr. Y	Andre skilt*	Per tiltak	Kr 4.050,-

*Det betales ikke eget gebyr for søknad om skilt som inngår i søknad om nybygg eller utvendig ombygging eller ved fasadeendring.

§ 3-9-9 Plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg, jf. § 20-1 j

Tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 j		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Plassering av midlertidig bygninger, konstruksjoner og anlegg som skal stå i inntil to år	Per tiltak	Kr 12.150,-

§ 3-9-10 Vesentlig terrenginngrep, jf. § 20-1 k

Tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 k		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Vesentlige terrenginngrep, tiltaksklasse 1	Per søknad	Kr 9.450,-
Vnr. Y	Vesentlige terrenginngrep, tiltaksklasse 2 og 3	Per søknad	Kr 13.500,-

§ 3-9-11 Anlegg av vei, parkeringsplass og landingsplass, jf. § 20-1 I

Tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 I		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Anlegg av vei	Per tiltak	Kr 10.800,-
Vnr. Y	Parkeringsplass	Per tiltak	Kr 10.800,-
Vnr. Y	Parkeringsplass under terreng	Per tiltak	Kr 17.550,-
Vnr. Y	Landingsplass	Per tiltak	Kr 17.500,-

§ 3-10 Midlertidig brukstillatelse og igangsettingstillatelse

Ved søknad om midlertidig brukstillatelse og igangsettingstillatelse, vil grunngebyr etter § 3-3 ikke påløpe.

Midlertidig brukstillatelse og igangsettingstillatelse		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Midlertidig brukstillatelse	Per søknad	Kr 2.025,-
Vnr. Y	Igangsettingstillatelse	Per søknad	Kr 4.050,-

§ 3-11 Dispensasjon

Tiltak som ikke er i overensstemmelse med bestemmelser i lov, forskrift eller plan krever søknad om dispensasjon. Gebyret kommer i tillegg til eventuelle saksbehandlingsgebyr. Dispensasjonssøknad som sendes inn sammen med bygge- eller delesøknaden utløser kun ett samlet grunngebyr etter § 3-3.

Dispensasjon etter pbl § 19-1		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Søknad om dispensasjon fra plankrav i kommune- og reguleringsplan	Per forhold	Kr 21.600,-
Vnr. Y	Søknad om dispensasjon i 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag	Per forhold	Kr 17.550,-
Vnr. Y	Søknad om dispensasjon fra utnyttelsesgrad, regulert byggelinje, etasjetall, høyde i plan, veglovens bestemmelser	Per forhold	Kr 13.500,-
Vnr. Y	Søknad om dispensasjon fra andre forhold i plan og/eller pbl med tilhørende forskrifter, samt andre forhold som ikke er særskilt nevnt	Per forhold	Kr 13.500,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for innhenting av nødvendig samtykke eller uttalelse fra eksterne myndigheter.	Per søknad	Kr 9.450,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for innhenting av nødvendig samtykke eller uttalelse fra andre kommunale myndigheter.	Per søknad	Kr 2.700,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for dispensasjoner som krever politisk behandling	Per søknad	Kr 9.450,-

§ 3-12 Andre vurderinger

Andre vurderinger		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Søknad om unntak fra tekniske krav (fravik fra TEK), pbl § 31-4	Per fravik	Kr 13.500,-
Vnr. Y	Godkjenning av selvbyggeransvar, SAK § 6-7	Per søknad	Kr 5.400,-
Vnr. Y	Godkjenning av foretak som ikke oppfyller kravene til praksis mv. i SAK, pbl § 23-7, jf. SAK § 11-4	Per foretak	Kr 8.100,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr der kommunen må innhente nødvendig samtykke eller uttalelser fra andre myndigheter	Per søknad	Kr 5.400,-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for avfallsplan, jf. TEK 17, § 9-6 og § 9-9	Per søknad	Kr 4.050,-

§ 3-13 Søknad om endringer

Endringer det søkes om, etter at rammetillatelse eller ett-trinns tillatelse er gitt, og før bygget eller tiltaket har fått ferdigattest.

Endring av tiltak		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Mindre endring av gitt tillatelse (f.eks. mindre justering av mønehøyde/endring av plassering av tiltak m.m.)	Per søknad	30 % av gebyr etter §§ 3-8 eller 3-9
Vnr. Y	Endringer av gitt tillatelse (f.eks. større endring av ytre rammer m.m.)	Per søknad	60 % av gebyr etter §§ 3-8 eller 3-9

§ 3-14 Gebyr for avsluttet sak før vedtak, ved avvisning og ved avslag

Gebyr for avsluttet sak før vedtak, ved avvisning og ved avslag		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Sak som trekkes før saksbehandling og utsending av eventuelle mangelbrev	Per sak	Grunngebyr
Vnr. Y	Sak som avsluttes etter utsendt mangelbrev og før komplett søknad er mottatt av kommunen	Per sak	Grunngebyr + § 3-6
Vnr. Y	Sak som trekkes av søker/tiltakshaver etter at kommunen har satt i gang saksbehandling, men før endelig vedtak	Per sak	Grunngebyr + 50 % av saksbehandlings-gebyr
Vnr. Y	Sak som kommunen avslår etter fullført saksbehandling	Per sak	Fullt gebyr*

*Sak som kommunen avslår utløser ikke registreringsgebyr.

§ 3-15 Gebyr for annet fakturerbart arbeid

Gebyrpliktig arbeid etter plan- og bygningsloven som ikke faller inn under andre bestemmelser i dette kapitlet, faktureres etter medgått tid. Timeprisen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner og administrasjon.

Annet fakturerbart arbeid		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Gebyr for medgått tid i bygge- og delesaker	Per time	Kr 1.350,-

Kapittel 4. Eierseksjonering

Kapitlet omhandler gebyrer for seksjoneringssaker etter eierseksjonsloven.

Samlet gebyr består av grunngebyr, saksbehandlingsgebyr, registreringsgebyr og eventuelle tilleggsgebyr. Gebyrets størrelse er det samme for tillatelser som for avslag.

Ved søknad om tillatelse til å seksjonere en eiendom etter eierseksjonsloven, skal det beregnes gebyr med mindre annet fremgår av forskriften. Ved tilleggsareal i grunn tilkommer gebyr for oppmålingsforretning, se kapittel 5.

Kommunen krever i tillegg dekket nødvendige tinglysningsgebyr.

§ 4-1 Grunngebyr

Kommunen fakturerer grunngebyr for alle saker, med mindre denne forskriften angir noe annet. Grunngebyret skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er uavhengig av sakens art, kompleksitet, størrelse m.m. Dette er for eksempel mottak av søknad, innregistrering, journalføring, fordeling av sak og arkivering.

Grunngebyr		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Grunngebyr	Per søknad	Kr 970,-

§ 4-2 Registreringsgebyr

For søknader etter eierseksjonsloven skal det betales registreringsgebyr som skal dekke kostnadene knyttet til arbeid som må gjøres i matrikkelen. Arbeid i matrikkelen øker proporsjonalt med antall seksjoner og det skal betales et registreringsgebyr per seksjon.

Registreringsgebyr		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Registreringsgebyr	Per seksjon	Kr 485,-

§ 4-3 Tilleggsgebyr for ufullstendige søknader

Dersom søknad ikke følger kravene i eierseksjonsloven § 11 og kommunen må sende mangelbrev, påløper et tilleggsgebyr. Gebyr gjelder fra og med andre mangelbrev.

Mangelbrev		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for ufullstendige søknader	Per brev	Kr 970,-

§ 4-4 Oppretting av eierseksjoner av nybygg

Det beregnes gebyr for maksimalt 20 seksjoner.

Oppretting av eierseksjoner, nybygg		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	For én til fire seksjoner	Per søknad	Kr 7.760.-
Vnr. Y	For fem til åtte seksjoner	Per søknad	Kr 9.700.-
Vnr. Y	Fra ni seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	Kr 485.-

§ 4-5 Oppretting av eierseksjoner av eksisterende bygg

Det beregnes gebyr for maksimalt 20 seksjoner.

Oppretting av eierseksjoner, nybygg		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	For én til fire seksjoner	Per søknad	Kr 7.760.-
Vnr. Y	For fem til åtte seksjoner	Per søknad	Kr 9.700.-
Vnr. Y	Fra ni seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	Kr 485.-

§ 4-6 Reseksjonering

Det beregnes gebyr for maksimalt 20 seksjoner.

Reseksjonering		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	For én til fire seksjoner	Per søknad	Kr 10.670.-
Vnr. Y	For fem til åtte seksjoner	Per søknad	Kr 11.640.-
Vnr. Y	Fra ni seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	Kr 485.-

§ 4-7 Sletting/oppheving av seksjonert sameie

Sletting/oppheving av seksjonert sameie		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Saksbehandlingsgebyr for å slette seksjoner på en eiendom	Per søknad	Kr 8.245.-

§ 4-8 Tilleggsgebyr

Gebyr kommer i tillegg til saksbehandlingsgebyr.

Tilleggsgebyr		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Gebyr for befaring	Per befaring	Kr 970.-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr ved seksjonering av anleggseiendom	Per sak	Kr 970.-
Vnr. Y	Tilleggsgebyr for produksjon av ny plantegning	Per plantegning	Kr 970.-

§ 4-9 Gebyr for avsluttet sak før vedtak, ved avvisning og ved avslag

Gebyr for avsluttet sak før vedtak, ved avvisning og ved avslag		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Sak som trekkes før saksbehandling og utsending av eventuelle mangelbrev/avvisningsvedtak	Per sak	Grunngebyr
Vnr. Y	Sak som avsluttes etter utsendt mangelbrev/avvisningsvedtak og før komplett søknad er mottatt av kommunen	Per sak	Grunngebyr + § 4-3
Vnr. Y	Sak som trekkes av søker/innsender etter at kommunen har satt i gang saksbehandling, men før endelig vedtak	Per sak	Grunngebyr + 50 % av saksbehandlingsgebyr
Vnr. Y	Sak som kommunen avslår etter fullført saksbehandling	Per sak	Fullt gebyr*

*Sak som kommunen avslår vil ikke utløse registreringsgebyr.

§ 4-10 Gebyr for annet fakturerbart arbeid

Gebyrpliktig arbeid etter eierseksjonsloven som ikke faller inn under andre bestemmelser i dette kapitlet, faktureres etter medgått tid. Timeprisen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner og administrasjon.

Annet fakturerbart arbeid		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Gebyr for medgått tid i seksjoneringssaker	Per time	Kr 970,-

Kommunestyrets vedtatte budsjett

Kapittel 5 Oppmålingsforretning

Kapitlet omhandler gebyrer for oppmålingsforretninger og saksbehandling etter matrikkellova.

§ 5-1 Tidspunkt for gebyrfastsetting og fakturering

Gebyr blir fakturert ved fullført oppmålingsforretning, og blir beregnet etter satsene som gjelder den dagen saken blir fremmet for kommunen. Kommunen krever i tillegg dekket nødvendige tinglysingsgebyr og eventuell dokumentavgift. Innbetaling av gebyr kan kreves før matrikkelføring og tinglysing gjennomføres.

§ 5-2 Tidsfrister om vinteren

Den generelle behandlingsfristen på 16 uker for saker etter matrikkelforskriftens § 18 tredje ledd gjelder ikke i perioden 1. november – 30. april.

§ 5-3 Oppmålingsforretninger

Samlet gebyr er todelt og består av saksbehandlingsgebyr og gebyr for oppmåling i marka.

§ 5-3-1 Gebyr for saksbehandling

Gebyret dekker kommunens saksbehandling i forbindelse med oppmålingsforretningen, samt registrering i matrikkelen.

Gebyr for saksbehandling		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Oppretting av grunneiendom og festegrund, og matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn	Første eiendom	Kr 32.130,-
Vnr. Y	- Tillegg for oppretting av flere matrikkelenheter	Per påfølgende eiendom	Kr 7.650,-
Vnr. Y	Endring av festegrund	Per eiendom	Kr 22.950,-
Vnr. Y	Oppretting av uteareal på eierseksjon, inntil to tilleggsdeler	For de to første eierseksjoner	Kr 24.480,-
Vnr. Y	- Tillegg for flere tilleggsdeler utover to	Per tilleggsdel	Kr 4.590,-
Vnr. Y	Oppretting av anleggseiendom	Per eiendom	Kr 22.950,-
Vnr. Y	Punktfeste	Per punktfeste	Kr 24.480,-
Vnr. Y	Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning (MUF)	Per matrikkelenhet	Kr 9.945,-
Vnr. Y	Grensejustering	Per rekvisisjon	Kr 15.300,-
Vnr. Y	Arealoverføring	Per rekvisisjon	Kr 32.130,-
Vnr. Y	Arealoverføring til offentlig vei og jernbane	Per rekvisisjon	Kr 21.420,-
Vnr. Y	Grensepåvisning av tidligere koordinatfestede grenser	Per rekvisisjon	Kr 12.240,-

Vnr. Y	Klarlegging av grense for grunneiendom som ikke er koordinatfestet i tidligere forretning	Per rekvisisjon	Kr 18.360,-
Vnr. Y	Sammenslåing av eiendommer	Per matrikkelenhet	Kr 0,-

§ 5-3-2 Gebyr for oppmåling i marka

Det påløper gebyr for arbeid ute i marka, i tillegg til gebyr for saksbehandling. Oppmøtegebyr skal dekke oppmøte og reisetid, mens gebyr for grensepunkt skal dekke tiden det tar å gjennomføre oppmålingsarbeidet. Sammenfallende grensepunkt telles som ett.

For grensepunkt i buer betales det for inntil fem grensepunkt per bue, selv om antall målte grensepunkt er flere.

Gebyr ved oppmåling i marka		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Oppmøtegebyr	Per oppmøte	Kr 2.295,-
Vnr. Y	Grensepunkt som merkes og/eller måles	Per grensepunkt	Kr 765,-

Kapittel 1. Avbrutt forretning

Avbrutt forretning		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket eller må avvises før oppmåling i marka er gjennomført	Per rekvisisjon	1/3 av § 5-3-1
Vnr. Y	Gebyr der saken avsluttes etter at oppmålingsforretningen er gjennomført	Per rekvisisjon	2/3 av § 5-3-1 + 100 % av § 5-3-2

Kapittel 2. Gebyr for annet fakturerbart arbeid

Annet		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Arbeid med referanse til stedfestingsavtale om eksisterende grense eller stedbunden rettighet, jf. matrikkelforskriften § 44	Per time	Kr 1.530,-
Vnr. Y	Utarbeidelse av matrikkelbrev inntil 10 sider	Per brev	I tråd med matrikkelforskriften
Vnr. Y	Utarbeidelse av matrikkelbrev over 10 sider	Per brev	I tråd med matrikkelforskriften

Gebyrpliktig arbeid etter matrikkellova som ikke faller inn under andre bestemmelser i denne forskriften, faktureres etter medgått tid. Timeprisen dekker saksbehandling, støttefunksjoner og administrasjon.

Annet fakturerbart arbeid		Beregningsenhet	Gebyr
Vnr. Y	Gebyr for medgått tid i oppmålingssaker	Per time	Kr 1.530,-

Vedlegg 2 Selvkost VAR:

Kommunestyrets vedtatte budsjett